

RARE BOOK COLLECTION

Pletcher
Call.

12/11

Рубинъ Бурлафъ

1824.

Минералъ нрѣнне 18 смѣ
и нафрѣ меднѣнне - нрѣнне са
нрѣнне онъ нрѣнне нрѣнне
нрѣнне

1824

1824

5790H

JUN 28 1950

D

БѢЖЕАРЬ

СЪ РАЗЛИЧНЫ

ПОЖЧЕНІА

СОБРАНИ СЪТ

ПЕТРА Х. БЕРОВИЧА 2

За Болгарски-тъ оучилища.

Напечатана съ сѣсъ помощь-тѣ

Г. АНТОНЬОВЪ ІОАННОВИЧЪ.

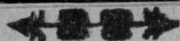
ВЪ ГОДѢ 1824.

ПРЕДИСЛОВО.

Когато изъ първо видѣхъ по други-тѣ мѣста чи дѣца-та начевать да четать на книги писани по тѣхны-атъ азыкъ, познахъ колко слѣ стрѣвять по насъ оучители-тѣ и колко на праздно мѣки тѣглать горки-тѣ дѣца. Защо като преминать младостъ-та си въ школа-та сасъ толкози страхъ и трепераніе, излазатъ и не знаатъ баримъ има-то си да пишатъ, нити да си смѣт-натъ щото зѣматъ и даватъ, ами по до-гѣни-тѣ, ако имъ са слѣчи, по навчатъ са малко нѣщо. Почѣдихъ са какъ презъ тол-кози вѣкове не са намѣри ни единъ да познай това ѿкаано состоаніе, и да по-кажи единъ правъ пѣть камто оученіе-то. Надѣихъ са дано баримъ сѣга са оубѣди нѣкои, но, щт колкото познахъ чи са трѣ-датъ за всерѣдны пользы, ни единъ не са намѣри да смысли несчастны тѣ дѣца и да сочини за тѣхъ нѣкоа книжка. Това дѣло

воспріе́хъ азъ: сочи́нихъ то́йзи БѢкварь изъ
пѣрво сѣсъ имана, мѣстоименіа и прочаа,
по грамматичесъ чинъ, шото сѣга да са
оучатъ дѣцъ - а да сричатъ на тѣхъ, и по-
дирѣ да ги имать за примѣри и по́мошь
на Грамматіка-та. Собрахъ и нѣколко касы
и различни повчѣніа шт Дарварьов-атъ Бкло-
гарь, и глѣдахъ да ги напиша ко́лкото
мога простъ, шото всѣкій да ги рѣзира,
а които ртчи ми са видѣха май майны
гвдихъ ги приградѣни и тѣрски. Всѣкій
който види тѣзи книжка надѣа са да са
зарадѣва, а най много оучители-тѣ, зашо
тѣи, ми са стрѣва, шт колѣ шѣха до вѣста-
ватъ ѱалтири-тѣ и часослѣви-тѣ, шт които
дѣца-та не разбиратъ нишо, ако имахмы
нѣкоа книга по наші-атъ азъикъ напеча́та-
на за тѣхъ. Но азъ шѣ ги зарадѣвамъ
по много, като имъ изава на кѣсо съ
какавъ чинъ е́динъ оучитель можи да оучи
лѣснъ стотина дѣца.

Заради да изтолкѣвамъ това по доверѣ,
шѣ река чѣ азъ шѣ стана оучитель на сто
дѣца. Изъ пѣрво мыска-та ми не шѣ е́ да

спичѣла̃ пары нитѣ да пробола̃рѣа̃ ѿт сва-
то-то това дѣло, а̃ми да оупра̃ва, и да
наста̃ва ко̀л̀кото мо̀га ка̀м̀то до̀б̀ро̀дѣ̀тѐль-
та̃ и о̀у̀чѐнї̀е-то мла̃ды тѣ дѣ̀ца ко̀нто при-
да̃ва̃тъ на мо̀и тѣ ра̀цѣ ро̀ди̃тели-тѣ тѣ̀х̃ни.
Ще са̃ трѣ̀да̃ да са̃мѣ и ѿт ва̀трѣ̃ и ѿт ва̀нѣ̃
до̀б̀ръ, смире̃нѣ̃, крѣ̀такѣ̃ цѣ̀ломѣ̀дарѣ̃ и бла-
гочѐстїѣ̃, щото мо̀и-тѣ ра̀боты да ста̃ва̃тъ
при̃мѣ̀ри на мо̀и-тѣ о̀у̀чѐнї̀цы: за̀що̃ а̀ко̃
ги раз̃вратѣ̃ ще̃ имѣ̃ сто̀ра̃ по̀ го̀ла̀мо̃ сло̃
ѿт о̀умра̀зны-а̃тъ о̀н̃зи о̀у̀чи̃тель, ко̀й̀то
при̃да̃ди на гї̀мкї̃ а̃тъ во̀ена̀ча̀лникѣ̃ сво̀и-
тѣ о̀у̀чѐнї̀цы. Ка̀то̃ съ та̀кви̃зи мь̀сла̃ы и съ
та̀кви̃зи до̀б̀ро̀дѣ̀тели ва̀бѣ̀за̃ въ шко̀ла-та, ще̃
ра̀зда̀блѣ̃ о̀у̀чѐнї̀цы-тѣ̃ си на дѐса̃тъ чѝна
по̀дѐса̃тъ на вса̀кѣ̃ чѝнѣ̃. По̀ го̀ле̃мы-тѣ̃ ще̃
гѣ̀да̃ на пѐрвы-а̃тъ чѝнѣ̃, по̀ ма̀лки-тѣ̃ на
в̀то̀ры-а̃тъ, а̃ на̃й ма̀лки-тѣ̃ на дѐса̃ты-а̃тъ
чѝнѣ̃. Но̃ пре̃дѣ̃ да на̀чѐна да ка̀з̀вѣ̃амѣ̃ ка̀кѣ̃
ще̃ ги о̀у̀ча, трѐба да ка̀жа ка̀кѣ̃а̃ ще̃ да̃ ѣ̃
шко̀ла-та: са̃съ̃ ѐд̃на̃ рѣ̀чь, ща̀хѣ̃ да̃ ре̃ка̃ чи̃
и̃ тї̀а̃ и̃ си̃чкї̃-а̃тъ ва̀тре̃шенѣ̃ чѝнѣ̃ трѐба да̃
са̃ ка̀то̃ вѣ̀ро̀пски-тѣ̃ дѣ̀то̃ о̀у̀ча̃тъ дрѣ̀г-
дрѣ̀го-о̀у̀чѐнї̀е-то; но̃ това̃ не̃ ѣ̃ возмо̀жно да̃

СТАНИ ПО НАСЪ ТѢИ, ТА ЗАРАДИ ТОВАЩЕ РЕКА,
КАКТОЩЕ МОЖИМЪ, А НЕ КАКТО ТРЕБА.

ЩЕ НАПРАВА ДѢВАТЬ ДОЛГИ СТОЛА, КАТО
ДА СЪДАТЬ ДЕСАТИНА ДѢЦА НА ЕДИН-АТЬ, И
ЩЕ ГИ НАРЕДѢ СРЕДЪ ШКОЛА-ТА. НАЙ ДИРНЫ-
АТЬ ШТ ТѢХЪЩЕ НАЗОВА В, А ВТОРЫ-АТЬ Г,
ТРЕТИ АТЬ Д, И ПРОЧАМ, И НАЙ ПРЕДНЫ-АТЬ Ї.
ПРЕДЪ СТОЛАТЬ ЇЩЕ ИМА ЕДНА ДАСКА САСЪ
ДРЕБЕНЪ ПАКАКЪ ПОСИПАНА И ЕДНА ПІНАКІДА
ПРОВЕСЕНА, ДѢТОЩЕ ДА Ё НАПІСАНО А, Б, В,
СЪ ГОЛѢМЫ, СРЕДНЫ, И МАЛКИ СЛОВА.

ВЪ ПОНЕДѢЛНИКЪЩЕ ДОДИ ЕДИНЪ ПОПЪ
ИЛИ ВЛАДЫКА ДА СВАТИ ВОДА, АЧИ КАТО
СОВЕРШИ И НИ БЛОГОСЛОВИ,ЩЕ НАРЕДѢ ПЕРВЫ-
АТЬ ЧИНЪ НА СТОЛАТЬ Ї. КОЕТО МОМЧЕ СЪДИ
ШТ ДЕСНА-ТА СТРАНА НА КРАЙ-АТЬЩЕ ГО НАЗО-
ВАВАМЪ ПЕРВО, А КОЕТО Ё ПОДЪ НЕГО, ВТОРО И
ПРОЧАМ, И НАЙ КРАЙНО-ТО ШТ ЛѢВА-ТА СТРАНА
ДЕСАТО. ТОГАЗИЩЕ НАЧЕНА ДА ПОКАЗУВАМЪ
НА ПІНАКІДА-ТА САСЪ ПОКАЗАЛЕЦЪ И ДА ДѢМАМЪ
А, Б, В, Г, Д, Е, И ПРОЧАМ (А), А ДѢЦА-ТА
ЩЕ

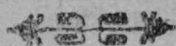
(А) ВЪ ПЕТЕРБУРГСКА-ТА АКАДЕМІА ШПРЕДѢЛІХА
ДА ДѢМАМЪ СЛОВА-ТА, А, БЕ, ВЕ, ГЕ,

щѣ ма послѣдовать. Като ѿмѣ кажа десѣ-
тина пѣти, щѣ река на пѣрво-то да четѣ
като азъ показувамъ, ачи ако не знай
нѣгдѣ щѣ попытамъ второ-то, и ако го
знай щѣ направа него пѣрво, а пѣрво-то
второ, ако ли го незнай и второ-то щѣ
попытамъ трѣто-то и пр: и коѣто го знай
щѣ направа него пѣрво, а пѣрво-то не щѣ
иди на негово-то мѣсто ами щѣ. стѣни
второ. Сѣтнѣ пакъ щѣ послѣдова додѣ
соверши оурок-атъ (мѣдима-та, пѣнакида-
та). Подиръ него щѣ начѣни дрѣго пакъ
тѣи да четѣ, а азъ да показувамъ. И като
почетѣтъ тѣи двѣ часа, щѣ ѿмѣ река да пишѣтъ
на пѣсак-атъ сѣсъ пѣрст-атъ си каквѣто сло-
во ѿмѣ покажа, ачи щѣ ида да видѣ кой
какъ го ѣ писалъ, и ако нѣкой неможи щѣ
мѣ оуловѣ пѣрст-атъ и щѣ напиша слово-то,
ачи щѣ ги затриѣ съ една дасгица, и пакъ
щѣ

Де, Б, и пр: за да сричамы лѣснѣ: но
мѣнѣ ми сѣ вижда чи по лѣснѣ щѣ сри-
чамы ако ги назовавамы Я, Бѣ, Вѣ,
Гѣ, Дѣ, Е, и пр:

щѣ имъ покажа дрѹго слово и пр. и тай щѣ
 са минѣ іѡщѣ єдинъ часъ. Подиръ пладне
 щѣ провѣса дрѹга пїнакіда, дѣто щѣ да є
 написано 1, 2, 3, 4, 5, ... Тамъ щѣ имъ
 показѹвамъ и щѣ двамъ єно, двѣ три,
 четыри и пр: Катò имъ кажа десатїна, пати
 щѣ рекъ на пѣрво-то да двма а азъ да пока-
 зѹвамъ, и дѣто не знай щѣ попытамъ по-
 долны-тѣ мѹ каквòто и предъ пладне. По-
 диръ єдинъ часъ щѣ имъ рекъ да пишатъ
 на пасак-атъ єно, двѣ три и пр: и катò
 са приминѣ тай іѡщѣ єдинъ часъ щѣ ги
 пѣста. За да не са продолжавамъ твѣрдѣ
 щѣ рекъ чи кѣта дѣнь наѹчатъ по два оурока
 єдинъ четѣнїе а дрѹги Ярѣмѣтїка.

Во вторникъ щѣ сѣдни вторы-атъ чинъ
 на стол-атъ І, но не щѣ ги оуча азъ, амї
 второ-то момчѣ wt пѣрвы-атъ чинъ а пѣрво-
 то щѣ наглѣдѹва и нѣго и сички-тѣ дрѹги.
 За по лѣснѡ щѣ назовѣ началникъ пѣрво-то
 момчѣ на пѣрвы-атъ чинъ, а чиноначѣл-
 ницы дрѹги-тѣ. Началник-атъ инди щѣ
 наглѣдѹва а чиноначалник-атъ вторый щѣ
 оучи вторы-атъ чинъ каквòто ги азъ оучихъ

вчѣра. Катò совершѣть, други-тѣ шѣ си
идатъ, а азъ шѣ встанѣ съ чиноначѣлници-
тѣ, и шѣ имъ кажа вторы-атъ оуроку сѣ-
рѣчь Ба, бе, би, бѣ и пр: той шѣ да ѣ
написанъ на пѣнакѣда, казото и сички-тѣ
други съ голѣмы слока. а полѣръ пладне
шѣ имъ кажа вторы-атъ оуроку ѿ Арѣд-
мѣтѣка-та.

Въ среда начѣлник-атъ шѣ наглѣдѣва
пѣкъ сички-тѣ, вторы-атъ чиноначѣлникъ
шѣ оучи вторы-атъ чинъ на стол-атъ В, а
трѣтѣ-атъ шѣ оучи трѣтѣ-атъ чинъ на стол-
атъ І пѣрвы-атъ оуроку. Таи шѣ послѣ-
докатъ и прѣдъ други-тѣ дни.

Въ десѣты-атъ дѣнь катò сѣ собираѣтъ
шѣ изпѣатъ Достойно ѣсть, гологлавы сич-
ки-тѣ и наредѣни. Тогази шѣ додѣтъ чи-
ноначѣлници-тѣ при мѣне и шѣ дамъ на
вторы-атъ дѣвѣта-та пѣнакѣда, а на трѣтѣ-
атъ осма-та и пр: и на десѣты-атъ пѣрва-та.
Ячи шѣ гѣдѣ вторы-атъ чинъ на стол-атъ
В, а вторы-атъ чиноначѣлникъ коѣто шѣ ги
оучи шѣ сѣдѣни на стол-атъ Г обѣрнатъ
камто-тѣхъ, и шѣ держи дѣвѣта-та пѣнакѣда.

А трѣ-

И трѣтї-атъ чинъ шѣ сѣднѣ на стол-атъ Г
и негов-атъ чиноначальникъ на стол-атъ Д
и пр: Тогдашѣ наченатъ да четатъ как-
вото ги азъ оучкухъ, а начальник-атъ шѣ
ходи шѣ чинъ на чинъ и шѣ глѣда на вредъ
кой какво прави, и като види нѣкого шѣ
оученицы-тѣ чи саамъва шѣ го доведѣ при
мене. И азъ не шѣ го плаша чи шѣ го запрѣ
и въ недѣла да четѣ, нити шѣ го бѣа, ами
шѣ мѣ рекъ да иде да сѣди на странѣ до-
дѣ совершатъ дрѣги-тѣ и да не четѣ, ачи
оутрѣ да иде на подолны-атъ чинъ: ако
ли нѣкой сторѣ по голѣма погрѣшка, немѣ
не шѣ давамъ два дни или три дни или и
ѣднѣ недѣла да четѣ: но ако ѣ совѣмъ
развратѣмо и не шѣ да са покай, шѣ го
непѣла да не развратѣва и дрѣги-тѣ. Като
са минатъ два часа, чиноначальники-тѣ шѣ
наченатъ да казѣватъ по слово днѣшнї-атъ
оурога, а оученицы-тѣ да го пишатъ на
пѣнакїды или на плочы. Подирѣ ѣдинъ
часъ шѣ имъ рекъ да идатъ да видатъ кой
какъ ѣ писалъ, ачи шѣ са исправатъ, и шѣ
са наредатъ по край стѣна-та чинъ по чинъ.

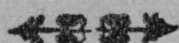
Тогѣзи щѣ повелѣа да излѣзатъ пѣрвы-тѣ
 ѡт всѣхъ чинѣ, и щѣ гдѣа всѣкого ѡт тѣхъ
 на по горні-атъ мѡ чинѣ. Сѣтнѣ щѣ река
 да излѣзатъ най долни-тѣ ѡт всѣхъ чинѣ,
 и катѡ ги по мѡмра щѣ ги провѡда на по
 долни-тѣ чинѡве. Подирѣ тѣзи щѣ испѣ-
 атъ пакъ Достѡнно ѣсть. Ачи щѣ ги про-
 вода да си играатъ, и щѣ зарѣчамъ на пер-
 вочиницы-тѣ, сирѣчь на пѣрвы тѣ ѡт
 всѣхъ чинѣ, да наглаѣава всѣкій свѡй-атъ
 чинѣ. А азъ щѣ ѡстана съ чинѡначѣлници-
 тѣ, и катѡ имъ кѣжа десѣтина пѣти де-
 сѣты-атъ ѡуроѣ и го наѡчатъ, щѣ попи-
 шатъ (тѣи не щѣ сѣ бѣватъ три чѣса, заѡѡ
 по щѣ прѣематъ) ачи щѣ идимъ всѣ на по-
 лаѣна та при дрѡги-тѣ ѡученицы. Щѣ ги
 поглаѣаамъ катѡ си играатъ: ачи подирѣ
 мѣлко щѣ идимъ да идѣмъ. И подирѣ плаѣ-
 не пакъ тѣи щѣ стѡримъ.

Въ тѣзи прѣвила, коѣа речѣ да ги стѡри
 чѡловѣкъ знаѣ чи щѣ намерѣи мнѡго мѡки
 и запрѣѣнѣа, но тѣи щѣ сѣ такѡѣзи ѡто
 ѣдинѣ рѣзѡменѣ ѡучитель мѡжи да ги наѣ-
 вѣа или да ги ѡтѣѣа. А за Лрѣамѣ-

тіка (хїсапъ) дѣто дѣмамъ нѣ ѣ маѣнѣ да
а навчи всѣкъ оучитель, и да а додаде
на свои-тѣ оученицы.

Знаа чи много оучители и прѣсты че-
ловѣцы щѣ рекать, защо да не гѣаа и
повчѣніа за прѣвославна-та наѣа вѣра въ
тази книжка, но да знаатъ чи ѣ безпѣтѣ,
на малки дѣца, които ѣще не знаатъ да
срѣчатъ нѣти да прочѣтатъ, да даае чело-
вѣкъ такѣзи повчѣніа, които ѣдвамъ нѣи
мѣжимъ да разѣирамы. Но подѣръ нѣкой
мѣсацъ щѣ са тѣпарѣ ѣдна книга собрана
ѣт вѣтхѣ-атъ и нѣвы атъ заѣтъ, по наѣи-
атъ ѣзыкъ, въ коаѣо щѣ наѣратъ пов-
чѣніа какѣиѣо желѣаѣтъ. И ѣко ѣмъ са
ѣиди добрѣ мѣгатъ да а наѣнатъ дѣца-ѣа
ѣаѣо са понаготѣаѣтъ саѣсъ тази.

I.

I.

А Б В Г Д Е Ж З
 П Р С Т ОУ Ф Х
 Ъ Ы Ю ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ

А Б В Г Д Е Ж З И І
 Ф Х ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ

А Б В Г Д Е Ж З И І
 Ф Х ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ

А Ф ѿ Б Х Т Ц В С V Г
 ѿ Н Л З Ы Л Ш Н Ъ К

А Е Н І О ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ ѿ

Б В Г Д Ж З К Л М Н П Р

Ъ Ы.

§.

З Н І К Л М Н О
Ѣ Ц Ч Ш Щ Ъ Ы
Ѵ Θ V Ц.

К Л М Н О П Р Г Т Оу Ѹ
Ю Ѣ Ѧ Ѩ Ѱ Θ V Ц.

к л м н о п р с т оу Ѹ
ѣ ю ѡ ѣ ѧ Ѩ Ѱ ѡ v ц.

ц р ѡ ч п ѱ е ш о з ж
ѡт ю ї ѿ с ѣ м ѣ.

ѣ ѧ v.

с т ф х ц ч ш ѿ ѧ ѱ ѡ ѿ.

И м а н а Я.

3.

ОУ хо, оу ши. Око, очі. А ба, а бы.
Ба ба, ба бы. Ма ма, ма мы. Ба ща, ба щі.
Ка ша, ка ши. Ли це, ли ца. Че ло, че ла.
Ра ка, ра цѣ. Ко жа, ко жи. Пе ро, пе ра.
Во да, во ды. Ві но, ві на Ча ша, ча ши.

4.

Мо ре, мо ре та. Не бо, не бе са.
Се ма, се ма на. И ма, и ма на.
КѸ че, кѸ че та. Ё ре, Ё ре та.
Те ле, те ле та. МѸ ле, мѸ ле та.
Пі ле, пі ле та. Ор ле, ор ле та.

5.

Ма га ре, ма га ре та. Ко би ла, ко би лы.
Ло па та, ло па ты. По ла на, по ле ны.
Че ре ша, че ре ши. Же ле зо, же ле за.
Во де ні ца, во де ні цы. Та па ви ца,
та па ви цы.
Пі на кі да, пі на кі ды. Ро го зи на,
ро го зи ны.

6.

Гла ва́, гла вы́. Бра да́, бра ды́. Сна га́,
сна ги́.
Сре да́, сре ды́. Кни́ га, кни́ ги. Пло́ ча,
пло́ чы.
Сте на́, сте ны́. Крі на́, крі ны́. Крѣ ша́,
крѣ ши́.
Пче ла́, пче лы́. Кра́ ва, кра́ вы. По́р та,
по́р ты́.
Дѣп ка́, дѣп ки́. Ни́ш ка, ни́ш ки. Хѣр ка́,
хѣр ки́.

7.

Іа́дъ, іа́ до ве. Оу́мъ, оу́ мо ве.
Дѣхъ, дѣ хо ве. По́пъ, по́ по ве.
Бо́лъ, бо́ ло ве. Сы́нъ, сы́ но ве.
Но́жъ, но́ жо ве. Но́съ, но́ со ве.
Ка́лъ, ка́ ло ве. Чы́нъ, чы́ но ве.

8.

Гла́съ, гла́ со ве. Трѣ́дъ, трѣ́ до ве.
Цѣ́тъ, цѣ́ то ве. Кла́съ, кла́ со ве.
Пло́дъ, пло́ до ве. Хлѣ́бъ, хлѣ́ бо ве.
Дво́рь, дво́ ро ве. Оа́ръ, о́ дро ве.
До́ждъ, до́ж до ве. Гра́дъ, гра́ до ве.

Прилагательны Б.

9.

Золъ,	сла,	сло,	слаи.
Добръ,	добра,	добро,	добры.
Мѣдръ,	мѣдра,	мѣдро,	мѣдры.
Желтъ,	желта,	желто,	желты.
Бѣлъ,	бѣла,	бѣло,	бѣлы.

10.

Хѣ бавъ,	хѣ бава,	хѣ баво,	хѣ бавы.
Лѣ кавъ,	лѣ кава,	лѣ каво,	лѣ кавы.
Че ститъ,	че стита,	че стито,	че ститы.
Вы сокъ,	вы сока,	вы соко,	вы соки.
Де бѣлъ,	де бѣла,	де бѣло,	де бѣлы.

11.

Царъ,	царіе.	Царница,	царницы.
Господаръ,	господаріе.	Господарька,	господарьки.
Влахъ,	власіе.	Влахина,	влахины.
Началникъ,	началница,	началницы.	
Магїосникъ,	магїосница,	магїосницы.	

ЧЛѢНОВЕ СЪ ИМАНА ѿ Прилагательны Г.

12.

Мѹжъ,	мѹж-аѣ,	мѹжѣ,	мѹжѣ-тѣ.
Кракъ,	крак-аѣ,	крака,	крака-та.
Конь,	конь-аѣ,	конѣ,	конѣ-тѣ.
Волъ,	вол-аѣ,	волове,	волове-тѣ.
Жена,	жена-та,	женѣ,	женѣ-тѣ.
Книга,	книга-та,	книги,	книги-тѣ.
Свѣщъ,	свѣщъ-та,	свѣщи,	свѣщи-тѣ.
Небо,	небо-то,	небеса,	небеса-та.
Колело,	колело-то,	колела,	колела-та.

13.

Сѣленъ,	сѣлены-аѣ.	сѣлана,	сѣлана-та.
Сѣлно,	сѣлно-то.	сѣланы,	сѣланы-тѣ.
Крѣтакъ,	крѣткѣ-аѣ.	крѣтка,	крѣтка-та.
Крѣтко,	крѣтко-то.	крѣтки,	крѣтки-тѣ.
Свѣтъ,	свѣтѣ-аѣ.	свѣта,	свѣта-та.
Свѣто,	свѣто-то.	свѣты,	свѣты-тѣ.
Смирѣнъ,	смирѣны-аѣ.	смирѣна,	смирѣна-та.
Смирѣно,	смирѣно-то.	смирѣны,	смирѣны-тѣ.
Словѣсенъ,	словѣсны-аѣ.	словѣсна,	словѣсна-та.
Словѣсно,	словѣсно-то.	словѣсны,	словѣсны-тѣ.

Мѣстоимѣніа Д.

14.

Язъ, ныи. ты, выи. онъ, она, оно, они.
 Твой, твоа, твоё. твой. Вашъ, ваша, ваше. ваши.
 Мой, моа, моё. мой. Нашъ, наша, наше. наши.
 Неговъ, негова, негово. негови.
 Тѣхенъ, тѣхна, тѣхно. тѣхни.
 Свой, своа, своё. свой.
 Кой, коа, коё. кой. Чій, чіа, чіё. чіи.
 Тойзи, тази, този, тѣзи.

Глаголъ Б.

15.

Люба, любишъ, люби.
 Лювимъ, любите, любятъ.
 Любахъ, любаша, любаше.
 Любахмы, любяхте, любяха.
 Любилъ самъ, любилъ си, любилъ ё.
 любили смы, любили стё, любили са.
 Любилъ бѣхъ, любилъ бѣши, любилъ бѣ.
 любили бѣхмы, любили бѣхте, любили бѣха.
 Любихъ, любей, любей.
 Любихмы, любяхте, любяха.

ЩЕ ЛЮБА, ЩЕ ЛЮБИШЪ, ЩЕ ЛЮБИ.
 ЩЕ ЛЮБИМЪ, ЩЕ ЛЮБИТЕ, ЩЕ ЛЮБАТЬ.
 ЛЮБИ ЩА, ЛЮБИ ЩЕШЪ, ЛЮБИ ЩЕ.
 ЛЮБИ ЩЕМЪ, ЛЮБИ ЩЕТЕ, ЛЮБИ ЩАТЬ.
 ЛЮБИ, ДА ЛЮБИ, ЛЮБЕТЕ, ДА ЛЮБАТЬ.

16.

ЛЮБА СѦ, ЛЮБИШЪ СѦ, ЛЮБИ СѦ.
 ЛЮБИМЪ СѦ, ЛЮБИТЕ СѦ, ЛЮБАТЬ СѦ.
 ЛЮБАХЪ СѦ, ЛЮБАШИ СѦ, ЛЮБАШЕ СѦ.
 ЛЮБАХМЫ СѦ, ЛЮБАХТЕ СѦ, ЛЮБАХА СѦ.
 ЛЮБЕНЪ СѦМЪ, ЛЮБЕНЪ СѦ, ЛЮБЕНЪ Ё.
 ЛЮБЕНИ СМѦ, ЛЮБЕНИ СТѦ, ЛЮБЕНИ СѦ.
 ЛЮБЕНЪ БѢХЪ, ЛЮБЕНЪ БѢШИ, ЛЮБЕНЪ БѢ.
 ЛЮБЕНИ БѢХМЫ, ЛЮБЕНИ БѢХТЕ, ЛЮБЕНИ БѢХА.
 ЛЮБИЛЪ СѦМЪ СѦ, ЛЮБИЛЪ СѦ СѦ, ЛЮБИЛЪ СѦ Ё.
 ЛЮБИЛИ СМѦ СѦ, ЛЮБИЛИ СТѦ СѦ, ЛЮБИЛИ СѦ СѦ.
 ЛЮБИХЪ СѦ, ЛЮБИ СѦ, ЛЮБИ СѦ.
 ЛЮБИХМЫ СѦ, ЛЮБИХТЕ СѦ, ЛЮБИХА СѦ.
 ЩЕ СѦ ЛЮБА, ЩЕ СѦ ЛЮБИШЪ, ЩЕ СѦ ЛЮБИ.
 ЩЕ СѦ ЛЮБИМЪ, ЩЕ СѦ ЛЮБИТЕ, ЩЕ СѦ ЛЮБАТЬ.
 ЛЮБИ ЩА СѦ, ЛЮБИ ЩЕШЪ СѦ, ЛЮБИ ЩЕ СѦ.
 ЛЮБИ ЩЕМЪ СѦ, ЛЮБИ ЩЕТЕ СѦ, ЛЮБИ ЩАТЬ СѦ.
 ЛЮБИ СѦ, ДА СѦ ЛЮБИ, ЛЮБЕТЕ СѦ, ДА СѦ ЛЮБАТЬ.

Предлѡзи съ дръги рѣчи собрани С.

17.

Безъ и законъ, беззаконіе. По и срамъ, по-
срамленіе.

Съ и родъ, сродство. При и водъ, приводъ.
Про и клѣтва, проклѣтва. Пре и датель, пре
датель

Надъ и стоѣтель, надстоѣтель. Пре и чистъ
пречистъ.

Ѣ и сребро, ѡбребренъ. По и злато, позлатенъ.

18.

ПИСА. ОУписвамъ, ѡтписвамъ, иъпис-
вамъ, списвамъ, написвамъ, надписвамъ,
ѡбписвамъ, пописвамъ, подписвамъ, пред-
писвамъ, приписвамъ, дописвамъ, записвамъ.

ХОДА. Ѣтхѡждамъ, иъхѡждамъ, схѡж-
дамъ, нахѡждамъ, ѡбхѡждамъ, прихѡждамъ,
дохѡждамъ, разхѡждамъ.

ШІА. ОУшівамъ, иъшівамъ, вшівамъ,
сошівамъ, нашівамъ, надшівамъ, ѡвші-
вамъ, пошівамъ, подшівамъ, пришівамъ,
дошівамъ, зашівамъ, разшівамъ.

ЧѢТЯ. СѢтѣю, ѣзѣю, начѣю,
таю, надѣю, почѣю, предѣю,
приѣю, доѣю, заѣю, разѣю,
прочѣю.

ЛѢА. Сѣлю, ѣзлю, сливаю,
наливаю, надливаю, шѣлю, поли-
ваю, предливаю, приливаю, доливаю,
заливаю, разливаю, проливаю.

БІА. Оубѣю, шѣю, ѣзѣю,
вѣю, сѣю, навѣю, надѣю,
повѣю, подѣю, предѣю, приѣю,
довѣю, забѣю, разѣю,
провѣю.

19.

Носѣю, ѣзѣю, произношѣю.

Бію, привѣю, ѣзѣю.

Водѣю, провождаю, предпровождаю.

Давѣю, продаю, препродаю.

Говорѣю, приговарѣю, надприговарѣю.

Карѣчїа З.

20.

Гдѣ; тѣкъ, тамъ, шѣтъ, горѣ, долѣ,
близѣ, далѣчѣ, посреди, шѣща, оупредѣ,
оузатѣ, вредѣ, дѣто.

КО-

КОГЯ; СЕГА, ѡТДѢВЪ, тѢТАКСИ, ПОТОРА,
АНЕСЪ, ѡУТРЪ, ВЧЕРА, ВСАКОГА, КОГАТО, ТОГАЗИ.

КАКЪ; ДОБРЪ, МИРНЪ, ЦѢЛОМЪДРЕННЪ,
ПРАВЪ, КРИВЪ, ѲСТРОМНЪ.

ТИЧЕШКОМЪ, СѢДИШКОМЪ, МАЖИШКОМЪ,
МОЛЧИШКОМЪ, ПРАВИШКОМЪ, СМѢИШКОМЪ,
ВѢИШКОМЪ, ѲУЧЕШКОМЪ.

ТАИ ИНАКЪ, ВСАКАКЪ, НИКАКЪ.

КОЛКО; МНОГЪ, МАЛКЪ, ЧАСТЪ, РАДКЪ.
ВЕДНАЖДЪ, ДВАЖДЪ, ТРИЖДЪ, ЧЕТЫРИЖДЪ.

ПРОИЗВОДНЫ И.

21.

НЕБО, НЕБЕСЕНЪ. БОГЪ, БОЖЕСТВЕНЪ.
ВОСТОКЪ, ВОСТОЧЕНЪ. ЗАПАДЪ, ЗАПАДЕНЪ.
ПОЛЪДНЕ, ПОЛЪДНЕНЪ. ПОЛЪНОЩЬ, ПОЛЪНОЩЕНЪ.
ЕВРѢПА, ЕВРѢПЕАНЕНЪ. АСІА, АСІАНЕНЪ.
АМЕРІКА, АМЕРІКАНЕНЪ. АФРІКА, АФРІКАНЕНЪ.
РУССІА, РУССІАНЕНЪ. ПЕТЕРБУРГЪ, ПЕТЕР-
БУРГЧАНЕНЪ.

НЕМЦІА, НЕМЕЦЪ. БѢЧЪ, БѢЧАНЕНЪ.
ПРѢСІА, ПРѢСІАНЕНЪ. БЕРЛІНЪ, БЕРЛІНАНЕНЪ.
ФРАНЦА, ФРЕНЕЦЪ. ПАРИШЪ, ПАРИШАНЕНЪ.

ІСПА-

Іспанія, Іспані́оль. Мадрі́тъ, Мадрі́таненъ.
 Італія, Італі́анъ. Рѣ́мъ, Рѣ́млянѣнъ.
 Англі́а, І́нглизъ. Лондра, Лондра́ненъ.
 Тѣ́ркіа, Тѣ́рченъ. Царигра́дъ, Царогра́ж-
 данѣнъ.

Болга́ріа, Болга́ренъ. Софі́а, Софі́анѣнъ.
 Та́рново, Та́рновчанѣнъ.

22.

Пѣ́тръ,	Пѣ́тровичъ,	Пѣ́тровъ.
Васі́ль,	Васі́льовичъ,	Васі́льовъ.
Димі́тръ,	Димі́тровичъ,	Димі́тровъ.
І́ваннъ,	І́ванновичъ,	І́ванновъ.
Стоа́нъ,	Стоа́новичъ,	Стоа́новъ.
А́данаъ,	А́данасовичъ,	А́данасовъ.

23.

Нача́льникъ,	нача́льниковъ,	нача́лическъ.
Влады́ка,	влады́ковъ.	влады́ческъ.
Оу́читель,	оу́чителевъ,	оу́чительскъ.
Господа́рь,	господа́рьовъ.	господа́рьскъ.
Кна́зъ,	кна́зовъ,	кна́зескъ.
Кра́ль,	кра́льовъ,	кра́ле́вскъ.

24.

Момчѣ,	момчѣнце,	момчище.
Момичѣ,	момичинце,	момичище.
Женѣ,	женица,	женище.
Ракѣ,	рачица,	рачище.
Кракъ,	крачѣцъ,	крачище.
Огань,	огнище.	Пладне, пладнище.

25.

Черенъ,	черничакъ,	чернилавъ.
Сивъ,	сивичакъ,	сиволавъ.
Зеленъ,	зеленичакъ,	зеленлавъ.
Работа,	работливъ.	Свѣтъ, свѣтливъ.
Дѣла,	дѣмливъ.	Сприказваніе, сприказливъ.
Транъ,	трананъ,	транливъ.
Пасакъ,	пасаченъ,	пасакливъ.
Камень,	камененъ,	каменливъ.
Прахъ,	прашенъ,	прахливъ.
Коккалъ,	коккаленъ,	коккаливъ.

26.

Чѣтъ, четѣ, чтѣніе, чтѣцъ, четишкѣмъ.
 Помошь, помагамъ, помаганіе, помощникъ.
 Писмо, пиша, писаніе, писарь, пишишкѣмъ.
 Постъ

Постъ, поста, постаніе, постникъ.
 Ра́бота, рабо́та, рабо́таніе, рабо́тникъ.
 Дѣлъ, дѣла, дѣленіе, дѣлитель, дѣлишкѡмъ.

С О Б Р А Н И Ъ.

27.

Всѣкъ и́ блага́ всеблага́. Всѣкъ и́ свѣтъ,
 всесвѣтъ.

Ра́венъ и́ апо́столъ равноапо́столъ.

Пе́рвыи́ и́ нача́лникъ первонача́лникъ.

Свѣщенъ и́ мѣченикъ свѣщенномѣченикъ.

Злато и́ оуста́ златоуста́.

Богъ и́ слово богословъ. Око́ и́ бо́лѣсть око́боль.

Че́ренъ и́ око́ черноо́къ. До́лагъ и́ лице́
 да́лголицъ.

О́стръ и́ о́умъ о́строумѣнь. Блага́ и́ родъ
 благо́роденъ.

Бели́къ и́ душа́ велико́душень.

Блага́ и́ че́сть благо́честивъ.

28.

Человѣкъ и́ люба́ челове́чколюбецъ. Рѣка́ и́
 пи́ша рѣкопи́сецъ.

Рѣ-

РѸка ѿ водаѸ рѸководецъ. Богъ ѿ пріѣмамъ
Богопріимецъ.

Сребро ѿ любаѸ сребролюбецъ.

Ікока ѿ бораѸ іконоворецъ. Мѹро ѿ точа
мѹроточецъ.

Земля ѿ мѣраѸ землемерецъ. Свѣзда ѿ броѸ
свѣздоброецъ.

Кровъ ѿ проливамъ кровопролитіе.

Самъ ѿ держѸ самодѣржецъ.

II.

Бѣже дѣте треба, кога ще си легни, или
кога сѧ саводи ѿ стѧни ѿт легло-то, или
кога ще сѣдани да иде, или кога стѧни
ѿт трапѣза-та, да сѧ помола Богъ ѿда
четѣ послѣдны-тѣ молитвы.

Кога ще си легни да сѧ помоли тѧи.

Во ѿмѧ отца ѿ сына ѿ свѧтагѸ дѸха,
аминь. (а)

Мо-

(а) Язъ гѸдѧхъ молитвы-тѣ безъ тѣтлы за
да ѿ легнѸ на дѣца-та да ги четѧтъ.

Молитвами святыхъ отцевъ нашихъ, господи иисусе христѣ боже нашъ, помилуй насъ, аминь.

Слава тебѣ боже нашъ, слава тебѣ.

Дарю небесный, оутѣшителю, душе истинны, иже воздаѣ сый, и вса исполняай, сокровище благихъ, и жизни подателю прїиди и вселися въ ны, и очисти ны отъ всакия скверны и спаси блаже души наша.

Святый боже, святый крепкій, святый безсмертный; помилуй насъ. (трижды) Слава отцу и сыну и святому духу, и нынѣ и присно, и во вѣки вѣковъ, аминь.

Пресвятая троице помилуй насъ: господи очисти грѣхи наша: владыко прости беззаконїа наша: святый посети, и исцѣли немощи наша имени твоего ради.

Господи помилуй. (трижды) Слава, и нынѣ:

Отче нашъ иже еси на небесѣхъ, да святится имя твоѣ, да прїидетъ царствїе твоѣ: да бѣдетъ воля твоа, яко на небеси и на земли, хлѣбъ нашъ насущный даждь

намъ

нѣмъ днѣсь, и ѡстави нѣмъ долги нѣша,
 ꙗкоже и мы ѡставляемъ должникѡмъ на-
 шымъ, и не введи насъ во ѡскошеніе, но
 избави насъ ѡтъ лѣкабѡгѡ.

Господи помилуй (дванѣдесать пѣти),

Слава, и нынѣ:

Прїидите поклонимся, царѣви нашемъ богу.
 Прїидите поклонимся, и припадѣмъ хрїстѣ
 царѣви нашемъ богу.

Прїидите поклонимся, и припадѣмъ самомъ
 хрїстѣ. царѣви и богу нашемъ.

Вѣрѡю во єдинаго бога ѡтца вседержителя
 творца неба и земли, видимымъ же всѣмъ
 и не видимымъ. И во єдинаго господа
 іисуса хрїста, сына божїа, єдинороднаго,
 ѡже ѡтца рождѣннаго прежде всѣхъ вѣкѡвъ.
 Свѣта ѡтъ свѣта, бога истинна: ѡтъ бога
 истинна, рождѣнна не сотворѣнна, єдино-
 сѣнна ѡтца ѡже всѡ быша. Насъ ради че-
 ловѣкѡвъ и нашего ради спасенїа, сшедшаго
 съ небесъ и воплотившагосѡ ѡтъ дѡха свѣ-
 та и марїи дѣвы, и вочеловѣчшасѡ. Распа-
 таго же за ны при понтїйстѣмъ пїлатѣ,
 и стра-

и страдавша и погребѣна, и воскресшаго въ третій день по писаніемъ. И възшедшаго на небеса, и сѣдѣща ѿдеснѹ отца, И пакѣ грядѹщаго со славою судити живымъ и мертвымъ, егѡже царствію не бѡдетъ конца.

Вторагѡ собора:

И въ дѹха святаго, гѡспода, животворѣщаго, иже ѡт отца исхѡдѣщаго, иже со отцемъ и сыномъ спокланѣма и славима, глаголавшаго прѡроки. Во єдинѹ святѹю собѡрнѹю и апѡстѡлскѹю цѣрковь. Исповѣдѹю єдино крещеніе во ѡставленіе грѣхѡвъ. Чѣю воскресеніа мертвыхъ: И жизни вѣдѹщагѡ вѣка, аминь.

Достѡйно єсть ѡвѡ воистиннѹ блажити тѣ богородицѹ, прѣисполаженнѹю и пренепорочнѹю, и матерь бога нашегѡ.

Честѣйшѹ хрѣстѣмъ, и славнѣйшѹ безсравненіа сѣрафимъ, безъ истаѣніа бога слова рѡдшѹ, свѣщѹ богородицѹ тѣ величаемъ.

И даждь намъ владыко на сонъ грядѹщымъ покой тѣла и дѹши, и сохрани насъ

ѡт мрачнагѡ сна грѣхѡвнагѡ и ѡт всакагѡ
 тѣмнагѡ и ношнагѡ сладострастїа, ѡукроти
 стремленїа страстей, ѡугаси ражженныа
 стрѣлы лѣкаагѡ, иже на ны лѣтившѡ
 движимыа: плоти нашеа востанїа оутоли,
 и всакоє земное и вѣщественное наше мѡдро-
 ванїе оуспи, и даруй намъ боже бодрѣ
 оумъ, цѣломѡдрѣ помыслъ, сѣраце трезва-
 щееся, сонъ легокъ, и всакагѡ сатанина
 мечтанїа измѣненъ: возстави же насъ во
 времѡ молитвы ѡутверждены въ заповѣдехъ
 твоихъ, и памѡть свѣдѣвъ твоихъ въ себѣ
 твѣрадъ имѡща: всенѡщное славословїе намъ
 даруй, во еже пѣти и благословити и сла-
 вити пречистое и великолѣпое имя твоє,
 отца, и сына. и свѡтагѡ дѡха, нынѣ и
 прѣиснѡ и во вѣки вѣковъ, аминь.

Преславнаа принодѣво мѡти хрїста бога,
 принеси нашѡ молитвѡ сынѡ твоємѡ и богѡ
 нашемѡ да спасетъ тобою дѡшы наша.

Оупованїе моє отецъ, привѣжище моє
 сынъ покровъ мой дѡхъ свѡтый, троице
 свѡтаа слава тебѣ.

А́ггелъ предста́тель съ неке́сѣ по́сланъ бы́-
 сть рѣ́щѣи богоро́дицѣ: ра́дѡйсѧ, ѿ со без-
 плотнымъ гласомъ воплощаема тѧ зрѧ го-
 споди, о́ужасашесѧ ѿ стоѧше, зовѣи къ ней
 таковаѧ: ра́дѡйсѧ, ѿюже радость возсѣ́метъ:
 ра́дѡйсѧ ѿюже ка́мтѣѧ исче́знетъ. Ра́дѡйсѧ
 па́дшагѡ а́дама возва́нїе: ра́дѡйсѧ слѣ́зъ
 ѿи́ннихъ изба́вленїе. Ра́дѡйсѧ вы́сотѣ не́во-
 бовосхо́димаѧ челове́ческими по́мыслаы: ра́-
 дѡйсѧ глѣ́бини не́во́возримаѧ ѿ а́ггелскими
 очима. Ра́дѡйсѧ ѿкѡ е́си ца́рево сѣ́далище:
 ра́дѡйсѧ ѿкѡ но́сиши носѧ́щаго всѧ: ро́дѡй-
 сѧ оутро́во воже́ственнагѡ воплоще́нїѧ. Ра́-
 дѡйсѧ ѿюже ѡ́бновля́етсѧ тѣа́рь: ра́дѡйсѧ
 ѿюже покланѧ́емсѧ тѣо́рцѣ. Ра́дѡйсѧ не-
 вѣ́сто не́невѣ́стнаѧ.

О́ всепѣ́таѧ ма́ти, ро́ждаша всѣ́хъ сва-
 ты́хъ свѣ́тѣишее сло́во, ны́нѣшнее прїе́мши
 приноше́нїе, ѡ́т всѧ́кѣѧ избави́ напасти всѣ́-
 хъ, ѿ вѣ́дѡщїѧ изми́ мѡ́ки тѣбѣ́ вопїю́щихъ:
 А́ллилу́ѧ.

Всѣ́ о́упова́нїе моѣ́ на тѧ́ возлагаю́ ма́ти
 бо́жіѧ сохрани́ ма́ подъ кро́вомъ твои́мъ.
 Сла́ва, ѿ ны́нѣ: го́споди поми́луй. (три́жды)

Мо-

МОЛІТВЫ ОУТРЕННЫ.

Во ѿмѣ оца: Молитвами свѣтыхъ:

Царю небесный: Свѣтый бже:

Пресвѣтаѣ троице: Оче нашъ:

Востаѣше ѿ сна припадаемъ ти блже, и
аггелскѣю пѣснь вопіемъ ти сильне: свѣтъ,
свѣтъ, свѣтъ єси бже, богородицею по-
милѣи насъ. Слава:

Ѿт оца и сна воздвиглъ ма єси госпо-
ди, ѿумъ мой просвѣти и сѣрдце, и ѿустнѣ
мои ѿтвѣрзи, во єже пѣти та свѣтаѣ
троице: свѣтъ, свѣтъ, свѣтъ єси бже
богородицею помилѣи насъ.

И нынѣ:

Напрасно свѣдѣя прїидеть и когѣмъ
дѣланіѣ ѡбнажатса, но страхомъ зовемъ
къ полнощи: свѣтъ, свѣтъ, свѣтъ єси
бже, богородицею помилѣи насъ.

Господи помилѣи (дванѣдсѣть пѣти).

Ѿт сна востаѣ благодарю та свѣтаѣ
троице, ѿкѣ многіѣ ради твоеѣ благодѣи,
и долготерпѣніѣ, не прогнѣвааса єси на

мѧ лѣніваго и грѣшнаго, ниже погубилѧ
мѧ еси со беззаконіи моими, но человекъ-
колюествовалѧ еси обычнѡ, и въ печалніи
лежащаго воздыгѧ мѧ еси, во еже ѡутре-
невати, и славословити державѡ твою, и
нынѣ просвѣти мои очи мысленныѧ, ѡт-
верзи мои ѡуста, повчатисѧ словесемъ твои-
мъ, и разумѣти заповѣди твоѧ, и творити
волю твою, и пѣти тѧ во исповѣданіи сер-
дечнѣмъ, и воспѣвати всесвѣтѡе имя твоѡ
отца и сына, и свѣтагѡ дѡуха, нынѣ и
приснѡ, и во вѣки вѣкѡвъ, ѡминь.

Вѣрѡю во еди́наго: А́ггелъ предста́тель:
Ѡ всепѣтаѧ мати: все ѡупова́ніе мое:
Слава, и нынѣ: господи помилѡй трижды.

Моли́тва предѣ да сѣ́днимъ да
пладнѡбамы.

Отче нашъ: слава, и нынѣ:

Господи помилѡй трижды.

Господи іисѡсе хрїстѣ бже нашъ благосло-
ви намъ пищѡ и питіе сїе молитѡвъ ради

пре-

пречистыѣ твоеѣ матери, и всѣхъ твоихъ
святыхъ, аминь.

Подиръ пладнѣваніе-то.

Возвеселилъ ны еси господи въ твореніихъ
твоихъ, и въ дѣлѣхъ рѣкъ твоєю возрадоу-
емса, знаменаса на насъ свѣтъ лица твоегѡ
господи, далъ еси веселіе въ сердцѣ моемъ,
ѡт плода пшеницы, вина и елеа своегѡ
оумножишаса, въ мирѣ вкѡпѣ оуснѡ и по-
чію: ѡкѡ ты господи единого на оупова-
ніи вселилъ ма еси. Слава, и нынѣ:

Господи помилуй, трижды.

Молитва предъ вечерней да
вечерней.

Идаѡтъ оубоѡзи, и насытатса и восхва-
лятъ господа взыскающіи его, жива бѣдѡтъ
сердца ихъ въ вѣкъ вѣка.

Слава, и нынѣ: господи помилуй, трижды.

Господи іисусе христѣ:

Подиръ вечераніе-то.

Возвеселилъ ны еси: слава, и нынѣ:

Господи помилуй, трижды.

Моли́тва предъ да начѣнатъ да четатъ дѣца́-та (а).

Преблагій Господи подай намъ благодать свѣтаго Дѣха твоего, да подари намъ смыслъ и да оутверди дѣшевные тѣ наши силы, за да внима́ймъ на оуче́нїе-то ко́ето ни прида́вать: и та́и да порастѣмъ та да просла́вимъ и́мя-то твоѐ Созда́телю нашъ, и да пользо́ваемы наше-то о́течество.

Моли́тва катò соверша́ть.

Благодаримъ тебѐ Созда́телю нашъ, чи ны́ сподоби съ твоѡ-та благодать да внима́ймъ на оуче́нїе-то. Благослови́ наши-тѣ нача́лницы, роди́тели и о́учители, които по́казватъ намъ пъ́ть-а́тъ на и́стина-та, и по́дай намъ си́ла и и́мкость за да продо́лжимъ оуче́нїе-то наше.

До-

(а) Подиръ катò изпѣ́ать досто́йно е́сть: тре́ба да чите́ тѣ́зи моли́твы кѡта де́нь е́дно момче́, а дрѹги-тѣ да сто́ятъ го́логлави и да слы́шатъ съ внима́нїе.

III.

Добри совѣти.

IIIото не щешъ да ти стрѣватъ други-тѣ
 нито ты да го стрѣвашъ на други-тѣ.
 Яко многу хортѣвашъ, много погрѣшки
 стрѣвашъ.

Яко изаѣжишъ единъ пѣть, не та вѣро-
 вать второй пѣть.

По добръ прѣатель вѣренъ, а не камень
 безъ цѣненъ.

На голамцы да не са противашъ, и съ
 боларцы да не са скарвашъ.

Другомъ не са присмивай, ами тебе
 си вѣгладвай.

Стрѣвай добро, да намеришъ добро.

Да не са присмивашъ никомъ кога испя-
 ни, защо никой не знай какъ ще оустамни.

Войто днесъ е боларецъ, оутрѣ можн
 да е слѣпецъ.

И който днесъ е голамецъ, оутрѣ можн
 да е мѣртвецъ.

Почитай стари-тѣ додѣ младѣйшъ, да
 почитатъ и тебе кога оустарѣйшъ.

Щотò сѣ вричашъ, да го стрѣвашъ.

Щотò не мѡжишъ да сторишъ, нити да сѣ вричашъ чи щè го сторишъ.

Да не вѣровашъ всѣкога кога та хвалѣтъ, зашо частw хора-та дрѣго хортѣватъ и дрѣго мѣслатъ.

Художество (занѣтъ) да сѣ навчавашъ, зашо тогази никога не оугладнѣвашъ.

По добрѣ да дѣматъ слѣ за тебе, а ты да си добръ, а не да дѣматъ добрѣ, а ты да си лошавъ.

Якò не попиствашъ, скѡрw оусиромашавашъ.

При каквитò живѣйшъ, на тѣхъ щè оуприличѣйшъ.

Да не глѣдашъ корѣ-та, а ми средѣ-та.

Кога нѣщо щè начèнишъ, сила-та си пѣрвw да притѣглишъ.

Якò не сѣ трѣдишъ додѣ младѣйшъ, безъ рѣза щè оустарѣйшъ.

За оутрѣ да не вѣтавашъ, щотò за днѣсь настанѣвашъ.

Щотò незнайшъ, нити да хвалишъ, нити да коришъ.

Да не сѣ срамѣвашъ, кога пыташъ за
коѣто не разбирашъ.

Днесъ да мыслишъ оутрѣ що ще правишъ.
По добрѣ да си самъ, а не съ развра-
тѣнъ челоуѣкъ.

Не ѡтдавай сло за сло.

Почитай всѣкого кактѣ мѣ прилича.

Да начѣнвашъ всѣко нѣщо ѡт дѣто
трѣба.

Додѣ ѣ времѣ да си ѡтвѣрашъ очѣ-тѣ.
Никога нищо да не речешъ, додѣ пѣрвѣ
не го мыслишъ.

Мѣлкъ хортѣвай многѣ слышай, заради
това имашъ една ѡуста, и двѣ ѡуши.

Щотѣ стрѣвашъ, стрѣвай го добрѣ и
мысли за сѣгнѣна-та.

Който забрана по безсилни-тѣ, забрана
сѣ ѡт по силни-тѣ.

Който не познава добрѣ-то, чѣстѣ испѣ-
два къ сло-то.

Който ѡуправдѣва неправедни-тѣ, ѡуне-
правдѣва праведни-тѣ.

Всѣкѣй ѡбича който мѣ прилича.

Който сѣбе си хвали, тѣй сѣбе си кори.

Мѣдари-атъ по многѣ хортѣва кога по-
молчава, а не безѣмны-атъ кога балнѣва.

Благороденъ ѣ добродѣлец-атъ, а не бо-
ларец-атъ.

Всѣко ѣ лесно за трѣдливы-атъ, и всѣко
ѣ мѣчно за марзилывы-атъ.

Който съ неправда проболаѣва, скорѣ
оусиромашава.

Птичета-та сѣ познаватъ по цартѣнїе-то,
а челоѣцы-тѣ по хортѣванїе-то.

Человѣкъ проболаѣва, ако попиѣтава.

Щото скорѣ става, скорѣ сѣ загѣѣва.

Всѣкій колько-то мѣ чѣрга-та стига, толь-
кози да сѣ простира.

Който многѣ хортѣва, и многѣ лажи,
и многѣ балнѣва.

Който има наѣка нѣ испѣдва никога.

Който хвали сло-то, не любѣ довро-то.

Марзиливы-атъ челоѣкъ на прѣзданѣ и дѣ
хлѣѣ атъ.

Мѣрзиав-атъ ѣ баѣа на сло-то.

При лѣкави челоѣцы, и добры-атъ става
лѣкавѣ.

Добръ челоѣкъ врѣдѣ сѣ на храни.

Всѣ-

Всѣко нѣщо има време-то си.

Всѣко нѣщо да бѣди съ марка.

Който трапъ за дрѣгго ископава, той
себе си вѣтрѣ закопава.

По доврѣ сѣхъ хлѣбъ съ миръ, а не
много истѣа сѣсъ скорѣтъ.

IV.

Ѹмни ѡтвѣти.

1. **П**опытаха Ѳаліса: що ѣ мѣчно; а
той ѡтвѣща: да познай человекъ
себе си. Пакъ го попытаха, ами що ѣ
лѣсно; и той рече: да оучимъ дрѣгго.

2. Димонакъ, като го попытаха: кога
начѣна да разбѣра фѣлософіа-та; рече: когато
начѣнахъ да познавамъ мене си.

3. Арістіппа попытаха: що трѣба да
оучатъ момчѣта-та; а той ѡтвѣща: што
щѣ имъ трѣба кога порастѣтъ.

4. Впѣктиа попытаха: кой ѣ богѣтъ;
пакъ той рече: който ѣ благодаренъ на коль-
кого има.

5. Діогéна попы́таха: кáкъ мóжи чело-
вѣкъ да си ѡтвѣрни на непрі́атели-тѣ; а
той рече: áкѡ ѡмъ стрѣва доврò.

6. А́ристотéлъ, катò го попы́таха: що ё
прі́атель; рече: ёднà дѡша въ двѣ тѣлà.

7. Попы́таха Сѡкратà: кáкъ мóжи чело-
вѣкъ да оу́годи (áреса) на хóра-та; а той
ѡтвѣща: áкѡ стрѣва доврѣ и хортѣва оумнѡ.

8. Платѡнѡ казѡаха чи ёдніи го корáтъ:
áтой рече: но áзъ щё живѣа тѡи, щотò
сички-тѣ хóра да познаа́тъ чи лажатъ.

9. А́лександра попы́таха гдѣ ти ё ѡмѣнїе-
щò; а той показà прі́атели-тѣ си.

10. Діонýса, катò пàдна ѡт цàрство-то
си, попы́таха: що та пользòва Платѡнъ и
фїлософїа-та; а той ѡтвѣща: наѡчи ма да
живѣа доврѣ и на товà состоáнїе (хàлъ).

11. Талиса попы́таха: що ё ѡбщò на
сички-тѣ хóра; а той рече надѣжда-та,
зашò а ѡматъ, и коитò нищò нѣматъ.

12. Пáкъ го попы́таха: да ли мóжимъ
да оу́крїмъ ѡт Бòга нѣкоя рáбота; а той
рече: не мóжимъ нити мы́саль.

13. Сократъ дѣмаха чѣ единъ хортѣва
слѣ за него, а той рече: не трѣва да са
чѣдите, защо той не знай да хортѣва доврѣ.

14. Мѣсанѣа попытаха: какъ можѣ че-
ловѣкъ да соверши благополѣчѣнѣ живѣтѣ-
атѣ свой; а той ѡтвѣща: акѡ живѣи всѣкога
тѣи, като чѣ ли щѣше да ѡумре на ѡутрѣ.

15. Нѣкой си бѣлѡшоревѣи многѡ при
Аристотѣла, ачѣ като стана да си иде рече
мѣ: бѣлѣкимѣ та смѣтихѣ съ хорѣтѣ-тѣ
си; нѣ, рече фѣлософѣ-атѣ, защо азѣ не та
слѣшахѣ.

16. Мѣтѣла Македонѣнинѣ-атѣ попыта
единъ военѣчѣлѣникѣ: що щѣ правѣишѣ ѡутрѣ;
а той рече: акѡ ѡугѣдахѣ чѣ дрѣха-та ми
знай що си мѣсла да правѣа, тѣижи чѣсѣ
а изгѣрахѣ.

17. Сѣт Рѣтѣла Рѣфа единъ прѣѣтель поѣ-
ска еѣно неѣравѣдно нѣщо, а той не рѣчи
да го стѣри. Тѣгази са разгѣнѣви прѣѣ-
тельѣ-атѣ мѣ, и като си ѡтхѣждаше рече:
какѣа полѣза имѣамѣ ѡт тѣоѣ-то прѣѣтель-
ствѣ, кога не ми стрѣвашѣ штоѣ ти иѣща;
а той мѣ ѡтвѣща: ами и мѣне що ма полѣ-

зова твѡй-то прїѣтельство, ако трѣба да стрѣвамъ несправедны работы;

18. А гѣда попытаха: колько войска има; а той рече: колькото трѣба за да побѣда.

19. На Леонїда писа Зѣрзъ: дай ми оружїе-то си (силахатъ): а той мѡ ѡтвѣща: дойди (ила) да го земни.

20. Алесандаръ, като чѣваше чи Дарїи гѡтви много войска, рече: единъ вѣлкъ не сѡ плаши ѡт много овцы.

21. Фокїѡнъ дѡмаше Димосѡенъ шѣ та ѡувѣатъ Адинани-тѣ, акѡ сѡ разгнѣватъ: пакъ той мѡ ѡтвѣща: а тебе, акѡ сѡ свѣстатъ.

22. Фїлософъ Анахарсѡ сѡ присмѣваше единъ чи ѣ скѡданинъ сирѣчь варваръ: а той мѡ рече: мене засрамѡва мое-то ѡтѣчсто, а ты засрамѡвашъ твое-то.

23. Платѡна попыта единъ: какво добро да ти стѡра; а той ѡтвѣща: акѡ познайшъ истѡкой сло на мене да ми го кажишъ.

24. Мѡдры атъ вїѡнъ видѣ единого забистника чи сѡ скорби, и мѡ рече: не знаѡ

да ли тѣбѣ съ слѣчи нѣкой слò, или дрѹгò-мѹ нѣкой добрò.

25. Ёдинъ непріѣтель дѹмаше Зинонъ: да оумра, акò не ти стòра нѣкой слò: и азъ, ѡтвѣща Зинонъ, акò не ти стòра нѣкой добрò.

✠ 26. Ёдногò філософа попытаха: гдѣ ё Богъ; а той ѡтвѣща: речи по добрѣ гдѣ не ё Богъ. |

✠ 27. Хіаѡна попытаха: що прави Богъ; а той рече: высоки-тѣ сабара, а испаднали-тѣ воздига.

28. Антисоена попытаха: защо боларцы-тѣ не ходатъ при оучени-тѣ ами оучени-тѣ при боларцы-тѣ; а той ѡтвѣща: оучени-тѣ знаатъ що имъ трѣба, но тии не знаатъ ѡт що съ лишени (що имъ липца).

29. Платѡна попытаха: каквò ё различіе-то междѹ оучена и неѹчена человекъ; а той рече: каквòто ё междѹ целитель-атъ (хекимин-атъ) и болны-атъ.

30. Аристотель рече: колько-то различіе има междѹ живи-тѣ и мёртви-тѣ, толькòзи има и междѹ оучени-тѣ, и неѹчени-тѣ.

31. Нѣкой фїлософъ, като го попытаха, що има человекъ прилично Богъ; рече: Благодѣанїе и истина.

32. Едного попытаха: кой най люби въ кѣшѣ; и той рече: който ги е по страхъ за мене, а не който ги е по стархъ въ мене.

33. Дїогена попытаха що забраватъ хора-та най скорѣ; а той рече: благодарїе-то.

34. Клеанда попытаха: какъ да проколѣбѣи человекъ; а той рече: акѣ оусиро-машѣи въ желанїа.

35. Анахарсъ рече: най лошаво нѣщо на человека, и най хубаво е мѣзык-атъ, защо съ него прави и голѣмы лошавини и голѣмы доврини.

36. Едного тарговица попытаха: какъ испичели толькози пары; а той рече: много-то лесно, а малко-то мѣчно.

37. Димонакъ като видѣ едного безѣмника чи са голѣмѣи сѣтъ дрѣхи-тѣ си, пристапи при него и мѣ рече, като го оулови за дрѣха-та: това предъ малко время го носѣше овца-та и пакъ овца бѣше.

38. Вѣасъ, като го попытаха: кой ѣ най
солъ добѣтакъ; рече: акѡ пыташъ за дѣ-
ви-тѣ ѣ мѣчитель-атъ, акѡ ли за питоми-
тѣ, ѣ ласкатель-атъ.

39. Антисаенъ, като чѣ чи го хвалатъ
лѣкави человекѣ: бѣлкимъ сторѣхъ нѣкой
сло; рече на прѣатели-тѣ свои.

40. Оалиса попытаха: що видѣ рѣдко на
свѣт-атъ; а той ѡтвѣща: старъ мѣчитель.

41. Сѡкрата ритна единаъ безѣменъ че-
ловѣкъ, а той не мѣ рече нищо. Прѣатели-
тѣ мѣ са чѣдаха, и той имъ кажи: акѡ
ма ритнаше магаре, трѣбаше ли да го рит-
на и азъ.

42. Арѣстотелъ, като чѣ чи нѣкой го
хѣли, рече: кога ма нѣма нѣка ма и вѣи.

43. Оалисъ рече: най вѣтхо нѣщо ѣ Богъ,
защо нѣма начало: а най красно свѣт-атъ,
защо ѣ Божѣе созданѣе: а най чиврѣсто
оум-атъ.

44. Сѡлона попытаха на единаъ соборъ:
безѣменъ ли ѣ та молчи, или нѣма що да
рече; а той ѡтвѣща: възможно ли ѣ да
молчи безѣменъ человекъ;

45. Попытаха Сѣмонѣда: защо сѣтъ молчѣніе-то си ище да сѣ покаже добръ прѣдъ хора-та; а той ѿтвѣща: защото много пѣти сѣ покалахъ (станахъ пишмѣнь) чи хортѣвахъ, а никога, чи молчахъ.

46. Лѹсѣмахъ попыта фѣлѣппѣда що щѣшь да ти дамъ; а той рече: мола ти сѣ да не ми кажишь нищо ѿт скриты-тѣ си работы.

47. Фѣлософ-атъ Зѣнѡнъ бѣаше слѣдѣ-та си чи ѿткрѣдна едно нѣщо: и като той сѣ оуправдаваше и дѣмаше, чи мѣ было писано да ѿткрѣдни: писано ти ѣ было и да та бѣатъ, рече мѣ фѣлософ-атъ.

48. Алфонса царь-атъ Арагонскѣй попытаха: да ли ѣ возможно да оусиромашѣи; а той ѿтвѣща: не бѣ возможно, акѡ сѣ продаваше оучѣніе-то.

49. Агасѣкла Лакедемонскѣй-атъ царь попытаха, какъ може единъ самодѣржець да оудержи здраво царство-то си; и той ѿтвѣща: акѡ обладава свои-тѣ людѣе, каквѡ-то единъ ваща свои-тѣ чада.

50. Агисѣла попытаха: мѣжество-то ли ѣ по горно, или правдинѣ-та; а той рече:
акѡ

акѡ бѣхмы вси праведни, не ни трѣбаше мѡжестко.

50. Мѡнікъ, като го потканаше сынъ мѡ да погоби малко воини, та да призамни едно полѣзно мѣсто, рече мѡ: щешъ ли и ты да си единъ ѡт тѣхъ;

52. Антипатръ потканаше фѡкіѡна да стори една неправедна работа: а той мѡ рече: Антипатре не можешъ ма има и за ласкатель и за пріѣтель.

53. Единъ Аѡнаненъ сѡ присмиваше Іѡкратъ чи ѣшиварскій (терзіѡскій) сынъ: а той мѡ рече: мой-атъ родъ ѡт мене начева, а твой-атъ на тебе сѡ совершава.

54. Арістотѣла попытаха: що исничѣли ѡт філософіѡ-та; а той рече: да права ѡт само-себе си щото дрѡги-тѣ правятъ ѡт страхъ.

55. Единъ крадецъ сѡ оуправдаваше на Димоклена и мѡ дѡмаше не знаихъ чи ѣ твой: а той мѡ рече: ами не знаи ли чи не ѣ твой;

56. Діогѣна попытаха кой очи глѣдѡтъ добръ; а той ѡткѣща на завѣстницы-тѣ, защо виждѡтъ и щото не имашъ.

57. Димокрѣта попытаха: на що стои́ благо́родіе-то; а́ то́й ѿтвѣща́: до́вѣташко-то на тѣлесна-та сила, а́ чело́вѣческо-то на до́бри-тѣ нра́ви.

58. Ёсѡпъ, като́ мѡ са́ присми́ваше́ є́ди́нъ чи́ є́ гро́зенъ, рече́: не́ гла́дай на́ ли́це-то а́ми на о́ум-а́тъ.

59. Ёди́нъ са́ хва́лаше́ чи́ є́ ѿ́т го́лѣмо о́те́чество, а́ А́рісто́телъ мѡ́ рече́: а́ми́ ты́ до́сто́инъ ли́ си́ за́ го́лѣмо о́те́чество;

60. Попы́таха́ Леоту́хіда́: за́що́ Спа́ртани-тѣ́ піа́тъ по́ ма́лко́ вѣно́; а́ то́й рече́: за́ да́ си́ гла́да́тъ са́ми́ ра́боты-тѣ́.

61. Сѡла́мна попы́таха́: ка́къ мо́жи да́ са́ о́удержи́ є́дно́ ца́рство; а́ то́й ѿтвѣща́: а́ко́ гра́жда́ни-тѣ́ са́ по́коря́ватъ на́ нача́лници-тѣ́, а́ нача́лници-тѣ́ на́ за́кони-тѣ́.

62. Попы́таха́ А́нтисо́ена́: ко́га́ па́да́тъ гра́довѣ́-тѣ́ и́ ца́рства-та́; а́ то́й ѿтвѣща́: ко́га́ вѣ́ки не́ по́чита́тъ до́бри-тѣ́ чело́вѣ́цы: и́ не́ мѡ́чатъ́ лѡ́кави-тѣ́.

63. Ёди́нъ Пе́рсійскій ца́рь попы́та́ сла́га́-та́ си́ ѿ́т що́ са́ о́упра́вля́тъ ко́нїе-тѣ́; а́ то́й мѡ́ рече́: ѿ́т ца́рско-то́ о́ко.

64. Філософ-атъ Антистенъ оучаше, такъ-
вожи богатство да собира всѣкій за себе
си, шото и акѡ сѧ потопаше въ морѣ-то,
ачи излѣжи голъ пакъ да не го загубѧ.

V. Б а с н ы (темсѣли).

1. Когѧ сѧ насѣлимъ много измысламы.

Ѣднѧ оужаднѧла вѣана намѣри ѣднѧ гарнѣ
до половина-та съ вода: тѣѧ нити
вода-та стѣгаше, нити гарнѣ-то да при-
тѣри можаше. Тогази зѣма камачета та
ги напѣща вѣтрѣ и тѣи вода-та сѧ издѣг-
на и тѣѧ сѧ напѣ.

2. Всѣкій мѧмри за неправда-та.

Нѣкои овчѣри си оупѣкоха ѣднѧ овца на
мѧндра-та и сѣднѧха да ѧ ѣдѧтъ. Ёдинъ
вѣлкъ примѣна ѡт тѣмъ, и като ги видѣ
рече: какѧвъ гѣлчѣ шѣше да сѧ дѣгни акѡ
ѧ ѣдѧхъ азъ!

3. Наготи си на вѣрема-то шото шѣ ти потреба.

Прѣзъ зима-та мѣрѧвы-тѣ си вѣдѧха жѣто
ѡт житницы-тѣ и ѣдѧха: а шорец-атъ ги

видѣ и имѣ са помоли да мѸ дадаѣтъ. Пакѣ
тѣи го попытаха: що прави презъ лѣто-то
та не си собра; а той рече пакѣ: тогази
тѣи са засмаха и мѸ рекоха: кога си пала
тогази, сега играй.

4. Който ище много загуба и малко-то.

Една бавичка имаше една кокошка, и
тѣа сносаше ката день. Бавичка-та сака
чи акѸ и доде по много да иде, щѣ начѣни
да сноса дваждѣ на день-аѣтъ. Но като
начѣна да а храни по много, кокошка-та
затастѣ, и начѣна да не сноса нити вед-
наждѣ на день-аѣтъ.

5. Който слѣ мисли, слѸ намира.

Една жена имаше храниници (хизми-
кѣрки) и ги дѣгаше да работатъ тѣкѸ като
попѣаше петѣл-аѣтъ. Но защото ѿѸше имѣ
са дрѣмаше и ищаха да спѣтъ по много,
согласиха са да убѣатъ петѣл-аѣтъ. Подирѣ
това тѣи намѣрѣха по гламо слѸ, защѸ
господарька-та имѣ не знааше вѣки коѣ
врѣмѣ ѣ, и ги дѣгаше частѸ ѿѸше ѿт вечерѣ.

6. Не ищи невозможни нѣща.

Една жаба сѣ примѡли на единъ орелъ да ѿ научи да фѣрка: той и рече чи не е възможно това, защо не има крела. Тѣѡ не послѣиша ѡми пакъ сѣ молаше: тогѡзи ѡ гравна орел-атъ и като ѡ извыши ѡтпѣсти ѡ, и тѣѡ падна та сѣ смаза.

7. Нѣкои хортѣватъ много, а не праватъ нищо.

Согласиѡа сѣ мышки-тѣ да прикачатъ едно звачѣ на котка-та за да ѡ чѣкатъ кога дойдѡ. Но не сѣ намѣри ни една да иди да и го прикачи.

8. Дрѣха-та не прави челоуѣка.

На едно магаре ѡумрѣзна да носи дарѡа, и заради това забѣгна ѡт господарь-атъ си. На пѣть-атъ намѣри една кожа лѣсква (асланска) и сѣ ѡбви въ нѣѡ. Тогѡзи сички-тѣ челоуѣцы и добитѡцы вѣѡаха като го виѡаха. Но подиръ малко начѣна да ривѣ, и тогѡзи го познаха, и сѣ притѣкоа челоуѣцы-тѣ та го ѡуловиа и го бѣа.

9. Всѣкѣй ище да живѣй.

Една бабичка носѣше дарѣа, и като сѣ
оутрѣди сѣдна да си почини, и рече гдѣ
ѣ смърть-та да дойде да ма свободѣ ѿ
толькози трѣдове! Тѣтакѣ дойде смърть-
та и ѿ попыта: защо ѿ кика; а бибачка-та
и рече: да ми подигнишъ да стѣна.

10. Всѣкѣй сѣка сѣбе си нѣщо си.

Една мѣхѣ кацна на единъ биволь, и
като погѣде малкѣ, попыта го: акѣ ти
тажа тѣраѣ да си ѿтида: а той и рече: нито
като дойде та оугадишъ, нито ма ѣ грижа
акѣ сѣдишъ.

11. Ът лакомство-то много лошавинѣ
происхождатъ.

Една гладна лисица сѣ пѣхна презъ една
дѣпка въ една овчарѣска колиба и намѣри
та ѣде тѣраѣ много. Но когато рече да
си ѿтидне сѣ собираше вѣки въ дѣпка-та:
и тѣи дойде овчѣрь атъ та ѿ намѣри и ѿ оуби.

12. Който стрѣва сло на праздѣнѣ дѣри
добра причина (сѣбѣпъ).

Едно ѣгне пѣаше вода на една рѣка: а
балк-ѣтъ го видѣ и дойде надъ него да пѣи
и той

и той вода, и, за да намери причина да го изаде, рече мѸ: не ми размащай вода-та, а то ѿтвѣща, чи рѣка-та не тиче на такакъ. Пакъ ваак-агъ мѸ рече: чѸхъ чи онѧзи година ма си попаржало на майка ми, а то рече, чи тогази ѿще не бѣше сѧ родило. Тогази ваак-агъ мѸ рече: дѸмай какъ щешъ, азъ щѣ та изамъ.

13. ДѸкави-тѣ (шнирѣти-тѣ) слò намиратъ.

Едно магаре, натоварено сѧ съ соль, като приминѸваше една рѣка, стрепна сѧ та падна: подиръ малко, като сѧ исправи, оугади чи мѸ повлѣкна, защо соль-а сѧ стопи въ вода-та. Други пѧть бѧше натоварено съ вѧлна, и като минѸваше една рѣка, лѣгна вѧтрѣ за да мѸ оулѣкни пакъ, но като сѧ напи вѧлна-та, то вѣки не можѧ да сѧ исправи, ами оумрѣ тамъ.

14. На безѸмны-тѣ много минѸватъ презъ глава-та додѣ сѧ навчѧтъ.

Врана-та гравна една бѸца съѧранѣ и кацна на едно дѣво да го ѧде. А лисица-та ѧ видѣ и ѿтиде подъ дѣво-та и начѣна

да ѿ хвали и да и дѣла: ѿ коль-ко си хѣ-
бава и напѣга, ты бѣвашъ за царица, но
кажатъ чи си нѣма. Тогази врана-та, за
да покажи чи има гласъ, начѣна да крачи,
и сыраніе-то падна долѡ: а лисица-та сѣ
притече та го гравна, ачи сѣ засмѣ и рече:
сичко-то имашъ, ѿ врано тѣкъ оумъ не
имашъ.

15. Който сѣ трѣди не бѣка сиромѣхъ.

Единъ земедедѣлецъ, като оумираше, рече
на синовѣ-тѣ си, чи има закопано имѣніе
въ лозіе-то та да идатъ да го ископѣтъ.
Подиръ смерть-та мѡ ѡтидоха та прико-
пахъ лозіе-то пѣтъ шѣтъ пѣти, и не намѣ-
риха нищо, но лозіе-то дади много гроз-
дѣе, та го продадоха и зѣха много парѣ,
и тогази познаха оумны-тѣ бащини си
хораты.

16. Не вѣ овай протѣвник-атъ си.

Ѣтиде вѣлк-ѣтъ при ѡвчѣръ-ѣтъ и мѡ рече:
нитѡ ты си виноватый (кабахатліѣ) та сѣ
карамы нитѡ азъ, а ми кѡчета-та: и акѡ
щѣшъ да сѣ прѡстимъ за напѣдъ и да не

са кармамы, придай ми ги, и ще познайшъ
чи азъ не лѣжа: овчѣрь-атъ го повѣрова и
мѹ ги дади, но подиръ малко калк-ѣтъ,
като изѣде квѣта-та, карма са та разпрасна
сично-то стадо на овчѣрь-атъ.

17. Когà си помагать челоуѣцы-тѣ
избавать са.

Дойдоха при една рѣка двама челоуѣцы,
един-атъ слѣпъ, а другї-атъ хромъ, и
ищаха да ѿ приминать, но не можаха,
защо един-атъ не видѣше, а другї-атъ не
имаше крака. Тогàзи мѹдаръ са согласи́ха
хромы-атъ да восѣдни слѣпаго, ачи да мѹ
казва гдѣ да стѣпа, и тѣи неврѣднѹ при-
минаха.

18. Всàко общество са оупàзà когà согласи́хѹ
са трѣдать сички-тѣ членове.

Скара́ха са веднаждъ рацѣ-тѣ, крака-та
и сички-тѣ други челоуѣчески ставы съ
чрѣвото (шкѣмбѣта), чи тѣи са трѣдать да
го хранятъ, а то сѣди да ѣдѣ на готово,
то имъ са присмѣ за безѹмїе-то и имъ
рече: чи като зѣмни храна-та не ѿ держи,
а ми

ами пакъ тѣмъ ѿ раздава. Тѣи не го по-
слышаха, ами мѸ рѣкоха да работи-та да
са храни и да не го ѣ грижа за тѣхъ.
Тѣи подиръ малко дни, рацѣ-тѣ като не
мѸ дадоха нищо, начѣнаха да ѿтслабватъ;
тогази са свѣстиха и са молаха на чрево-
то да прѣемни храна-та да не са загубѣтъ,
но бѣше са приминало времѣ-то, защо
нити тѣи можаха да мѸ дадатъ, и тѣи
оумраха сички-тѣ съ чрево-то на едно,
защото не го храниха.

VI.

Различны Істории.

Молчалива молба.

На едно момчѣ бѣха зарачали да не ѣщи
нищо на трапѣза-та. Единъ пѣть го
заборавиха и не мѸ дадоха ѿт едно ѣстїѣ,
а то посѣгна та зѣ соль и агоди предъ себе
си: тѣи го попытаха: за що ти ѣ соль-та;
а то рече: да посолѣ ѣстїѣ-то дѣто щѣ ми
дадѣте.

И на едно момичинце пакъ тай бѣха
зарачали, и заборавиха веднаждъ та не мѣ
дадоха ѿ едно истіе, а то си прострѣ
рака-та та показваше съ перст-атъ си и
дѣмаше: ѿ този ми дадохте, и ѿ този
и ѿ този ачи прискачаше онози истіе
ѿ което не бѣ мало. Тогази го видѣха и
го попытаха: ами не ти ли дадоха и ѿ
този; а то рече: нѣ. Тѣи сѣ замѣха за
оумна-та тази молка и мѣ дадоха.

Воздержаніе.

Ада карійска-та царица, проводи Алезан-
дръ много хѣбави истіа и повари (ахчи)
искѣсни а той ги варна на зать и рече: азъ
имамъ твърдѣ добри повари ѿ оучитель-
атъ мой Леоніда, за пладне, много-то
нощно варвеніе а за вѣчаръ, малко-то плад-
нѣваніе.

Различіе междѣ баща и оучитель.

Часть дѣмаше Алезандръ: по много
самъ долженъ Аристотелъ чи ма научи а нѣ
Філіппъ чи ма роди, защо ѿ тогози пріехъ
живѣаніе, а ѿ оногози добро живѣаніе.

По-

Польза ѿт оученіе-то.

Філіппъ подканаше сына си Алезандра да залѣга да сѣ оучи, заради да не стори много работы, за които той сѣ скорѣаше чи ги ѣ сторилъ.

Кое богатство не сѣ загубѣ.

Димітръ Антиоховъ сынъ, като призѣ Мегара, и сички-тѣ граждани си заговниха кой що то имаше, найде філософа Стіпона, и го попыта: що мѣ сѣ загубѣ; а той ѿтвѣща: нищо, защо никой не може да ми замни добродѣтель-та и оученіе-то.

Истенско благородіе.

Алфонсъ царь Арагонскій, като мѣ дѣмаше единъ ласкатель и го хвалаше чи ѣ царскій сынъ и царска оунѣка, и царскій братъ, рече: азъ сички-тѣ тѣзи за нищо ги имамъ, защо не сѣ мѣ, ами чѣздни: истенско-го благородіе ѣ мудрость-та и оученіе-то.

Царь за гнѣв-ѣтъ.

Като оустарѣ філософ-ѣтъ Апинодоръ, поиска ѿт Августа да го ѿпнѣсти да си
иди

Иди на отечество-то, и той го послыша. Когато си втхощаде, помоли мѣ сѣ Л'у-густъ да мѣ даде за проводѣкъ нѣкой добръ совѣтъ. Тогази рече фѣлософ-атъ: кога си гнѣвенъ, ѿ царю, да не речешъ нищо нити да сторишъ додѣ не причитешъ а, б, в ... Тойзи часъ го оулови Царь-атъ за рака-та и мѣ рече: ѿще ми требашъ и го дарже презъ сичка-та нѣм година, защо знааще чи най добаръ царъ за гнѣватъ е мааніе-то.

Безмѣстна любовь.

Кесаръ като видѣ на Римъ нѣкои стран-ницы чи держѣха на рацѣ-тѣ си кѣченца и ги милаха, пристапи при тѣхъ и ги по-пыта: да ли раждатъ по тѣхни-тѣ мѣста жени-тѣ дѣца; съ тази хората ги мамраше чи любѣха допитацы-тѣ, както требаше да любѣтъ дѣца-та си.

Самъ знай всѣкѣй гдѣ го боли.

Павелъ вмілъ Римскій началникъ напѣсти женѣ-та си. Това като чѣха прѣатели-тѣ негови прибраха сѣ при него и мѣ дѣмаха: дали цѣломѣдрена не е или хѣбава, или

каква погрѣшка стори; защо да ѿ напѣсти-
шъ; Я тои не рачи да изъви причина-та
(сееп-атъ) заради да не ѿ засрами, ами
повелѣ та мѸ донесоха вѣтѣш-атъ, ачи
имъ рече: тоизи вѣтѣшъ има ли нѣгдѣ
звѣркано; и не е ли хѣбаеъ; но кой знаи
гдѣ ми стиска;

Вѣстѣствена Ікона.

Припираха сѧ единъ пѣть Зевъъ и Па-
расъ, кой е по искѣсенъ звѣграфъ. Тогази
Зевъъ испиша единъ грѣздъ толькози доврѣ
щото дохождаха птѣчета-та на околѣ да
го калвѣтъ. Я Парасъ принеси една ікона
завѣта съ едно тѣнко вѣло толькози до-
карано, щото сѧкаше челоуѣкъ чи е истен-
ско. Тогази Зевъъ като сѧ голѣмѣаше
іѡще чи излѣга птѣчета-та съ ікона-та си
пристапи при Параса и мѸ рече да издигни
вѣло-то да види ікона-та мѸ. Парасъ го
повѣдана и сѧ позасмѣ, а Зевъъ позна чи
сѧ прелести и начѣна да сѧ червѣи ѡт срамѣ
и рече: азъ вѣра излѣгахъ птѣчета-та, а ты
анѣсъ излѣга мене звѣграфа. Сѣтнѣ пакѣ

Зев-

зѣвзѣ испи́са є́дно дѣ́тє да держи́ ко́uche съ
гро́здаіе, и́ катò вѣде чи́ птичета-та дохо́ж-
даха да калкѣтъ гро́здаіе-то разгнѣви́ са и́
рече: по́ доврѣ́ испи́сахъ гро́здаіе-то а́ нє́
дѣ́тє-то, за́що трѣ́каше да са́ оупла́шатъ
ѡт нє́го птичета-та.

Да не слы́шашъ всѣ́кого.

Полѹ́клїтъ напра́ви двѣ́ ідо́ла, є́дин-атъ
какво́то то́й зна́ше, а́ дрѹгі-атъ кактò мѹ́
всѣ́кїй рече́ши. Катò ги совер́ши и́знесе́ ги
на є́дно. Тога́зи нача́наха сї́чки-тѣ да
са смѣ́ятъ за є́дин-атъ и́ да хва́латъ
дрѹгі-атъ: а́ то́й имъ́ рече: то́йзи дѣ́то го
хва́лите напра́вихъ го а́зъ, а́ то́йзи дѣ́то
кори́те напра́вихте го вї́и, та заради́ това́
є́ така́взи.

Шо́ є́ Чело́вѣ́къ.

Нї́кокрѣ́wnъ Ка́прѹскї́й мѹ́чїтель о́улови́
фї́лосо́фа Аназа́рха сво́его протї́вника, и́
повелѣ́ да го гѹ́датъ въ є́днѣ́ ка́манна чѹ́-
тора и́ да го хва́тѣ. А́ фї́лосо́ф-атъ тер-
па́ше ѿгкѹ́ и́ дѹ́маше: вї́и мѹ́чїтелю, ко́жа-
та Аназа́рхова вї́ишь, а́ нє́ Аназа́рха.

Ка-

КАТА ДНѢВНО СВОЙ ИСПЫТВАНІЕ.

Пѣдагогски-тѣ фѣлософи ката дѣнь, като си лѣгнаха, пѣтаха сѣбе си. на кой грѣхъ са противихъ днѣсь и не го сторихъ; кой лошавъ нравъ си оуправихъ; Тѣи трѣба да стрѣва и всѣкѣй челоуѣкъ, който ище да стѣни добръ.

Добра Совѣсть.

Черікалъ като оумираше, рече на прѣатели-тѣ свои: радѣвамъ са чи никого не прожалихъ презъ живот-атъ си.

Добро оупотрѣбленіе на оуглѣдало-то.

Сократъ дѣмаше на оученицы-тѣ свои да са оуглѣдватъ частю, ачи който са красни да залѣгатъ и да са пахатъ да не са загроздатъ съ лошавы работы, а който са грозни да са трѣдатъ да закрѣятъ оуразна-та грозненѣ съ дѣшевна-та добрина.

Великолѣпенъ дѣръ.

Періалъ поиска ѿ прѣатель-атъ си Лезандра дѣсѣтъ таланда (дѣсѣтъ хілади рѣала) да оужени дѣщери-тѣ си, а той мѣ

дади патдесѣть. Десѣть ми стѣгатъ, рече
Перѣлаъ, а ѿлежандръ мѣ ѿтвѣща: тѣбѣ
стѣгатъ десѣть да зѣмнишь, но не ѿ мѣнѣ
да дамъ толькози. Дрѣгѣй пѣть еѣдинъ до-
варъ воинъ мѣ поиска еѣно маѣко нѣшо, а
тоѣ мѣ дади еѣдинъ цѣлъ градъ. Замаѣ
сѣ ѡнзи сиромѣхъ като чѣ това, ѿ рече:
много ѣ това царю на еѣного воина, а тоѣ
мѣ ѿтвѣща: но не ѿ на еѣного царѣ.

Общо да вѣди прѣѣтельско-то ѿмѣнѣе.

Теофрастъ като видѣ чи сѣ разхѣждаше
еѣдинъ болѣренъ съ еѣного сѣтна сиромѣха,
попыта ѡученицы-тѣ своѣ: шо сѣ тѣи; ѿ
като мѣ ѿтвѣщаха чи сѣ прѣѣтели, рече: аѿи
защо еѣдин-атъ ѣ болѣренъ, а ѡнзи толькози
сиромѣхъ;

Почтѣна-та ѿдежда.

Нѣкой фѣлософъ ѿтѣде ѡу еѣного кѣѣза,
ѿ слѣги-тѣ като го видѣха съ прѣсты дрѣхи
не го ѿставиѣха да вѣѣзи. ѿ тоѣ сѣ вѣрна
та сѣ ѿвѣѣчи въ красна ѿдежда, ачи доѣде
пѣкъ: тогази стражѣри-тѣ ѿтвѣриѣха пѣрты-
тѣ ѿ го воспрѣѣха съ чѣстъ та го ѡувѣдоѣха.

Като тѣи влѣзи фѣлософ-аѣ, за да сѣ при-
смѣи князю, савѣчи си дрѣха-та, ачи
начѣна да и сѣ поклѣна. Княз-аѣ сѣ по-
чѣди и го попыта: защо прави това: а той
ѡгвѣща: защо-то познахъ чи оу васъ не
почитатъ добродѣтель-та и достоинство-то
ѡми красна-та ѡдежда.

Польза ѡт сла жена.

Казватъ за Занѡппа Сократова-та жена,
чи била твѣраѣ сла и гнѣвлива. Единъ
патъ Алкѣвиадъ попыта Сократа: защо
не ѡнапѣстишь; а той мѡ ѡтвѣща: като
терпѣ неѡ въ кащи, научамъ сѣ да при-
терпѣвамъ, кога дрѣги-тѣ мѡ корѣтъ по-
ванъ.

Всѡко неполѣзно хѣдожество трѣба
да сѣ покрѣсва.

Твѣраѣ сѣ чѣдѡха за єдного, чи мѡжа-
ше да прикарава ѡг далече презъ єднѡ малка
дѡпка грахово зѣрно, бѣзъ да зѣрка со-
вѣмъ: неѡ като видѣ ѡлександръ подарѣ го
съ єднѡ крѣна грахъ, и рече: за такѡзи
хѣдожество, такавъ дѡръ.

Коѡ войскѡ ѣ страшна.

Хаврісъ Аѡнанскій военачалникъ кажа-
ше: по страшна ѣ една войскѡ рогачи съ
военачалникъ лѣвъ, а нѣ една войскѡ лѣви
съ военачалникъ рогачъ.

Польза ѡт хѡлници-тѣ.

Філіпъ като чѣваше чи го корѣтъ и ѡсѣж-
даватъ Аѡнански-тѣ ритори, рече: многѡ
ги благодарѣ заради това, защо ми казва-
тъ погрѣшки-тѣ и ма подканѣтъ да стѡна
по добаръ.

Крѡтость Філіппова.

Подканѣха веднѣждъ Філіппа да си ѡт-
вѣрни на Пелопонисани-тѣ, чи го вѣха похѡ-
лили на Олѡмѣйски-тѣ игри: а той рече:
ѡкѡ тѣй мѡ корѣтъ кога имъ стрѣкамъ до-
бро, какъ ще дѣматъ ѡкѡ имъ стѡра зло;

Голѡма пѡмѣтъ.

Кѡрѡ Персійскі-атъ царъ имаше толькази
пѡмѣтъ, шото назокаваше на имѡ сички-гѣ
скѡи началници. И Ѳемістоклъ поздравля-
ваше всѡкаго Аѡнаннина на имѡ. А Сѣ-

некъ римскій фїлософъ, като чѣвднѣждѣ ѿ
ѣдногѡ двѣ хїлади имѡна, рече ги сѣти
сички-тѣ на ѡустѣ пакѣ тѡи, ѣдно подирѣ
дрѡго вѣзѣ да зѣрка совѣмѣ, и сѡ поуч-
диха за това сички-тѣ слышатели.

Чѣсть на по старѣ-тѣ.

Имаше законъ на Лакедѣмона да почи-
татѣ дѣца-та не токмо свои-тѣ родители
но и всѡкаго по старѣ челоуѣка. Ёдина пѣть
вѣха ѡтишли тѣхни послѡнницы (ѣлѣи) на
Лѡина и ѡтидоха на Театро-то. Тамѣ дойде
ѣдинъ старѣ челоуѣкъ, ѡеиде на вѣдѣ,
и никой не мѡ стѡри мѣсто да сѣдни, но
като мина по край тѣхѣ, тѣгѡкси тѣи ста-
наха та прѣеха старец-атѣ, и го гѡдиха да
сѣдна. Това като видѣха Лѡинани-тѣ,
начѣнаха да си плѣщатѣ раѣ-тѣ и да ги
хвалѡтъ. Тогѡзи ѣдинъ ѿ Лакедѣмонани-
тѣ рече: Лѡинани-тѣ познаватѣ добро-то,
но не го стрѣватѣ.

Любоуѣдани ѡучениѣы.

Клеандъ ѡученикъ Хрѣсѣповъ не имаше
сѡсъ ѡо да живѣи та да читѣ, а ми хѡдѡше

нощѣмъ да кади вода изъ единѣ кааденецъ, и
а разносаше изъ кашѣа-та та изваждаше
хлѣб-атъ си, а денѣмъ ходаше на оучилище-
то та четаше. А Евклідъ са вѣлачаше въ
жѣнски дрѣхи и ходаше нощѣмъ скръітомъ въ
Мѣгара на Аѣина при Сократа да са оучи,
защо бѣха повелѣли Аѣинани-тѣ: акъ са
оубови нѣкой Мѣгарецъ въ Аѣина да го
оубивать.

БИБЛИОТЕКА

Смирѣны-Тодоръ П. Пловчевъ

Агадокаъ баше гранчѣрьскій сынъ: но
толькози мѣ помогна честь-та, шото стана
царь на Сікеліа. И защото са боаше да не
стани горделивъ въ това благополѣчіе, по-
велѣ да мѣ слѣгаты на трапѣза-та мѣжде
златѣны-тѣ садины и прѣстаны, заради да
мѣ дохожда на оум-атъ и бащено-то мѣ
состоаніе.

Колька сила има въхраняніе-то.

Лакедемонани-тѣ не са грижаха да въ-
хранатъ добръ чѣда-та свои, а тѣхні-атъ
царь и законоположителъ Лѣкѣргъ, за да
ти подкани на това дѣло, зѣ въ една кѣчка
авѣ

двѣ кѹченца и ги ѿтхрани различно: едно-
 то навчи да тича подиръ добитаны-тѣ, и
 да ги лови, кога ги пристигни, а друго-то
 навчи да сѣди въ каѣи, и да ѿде многу.
 Като ги тѣи ѿтхрани и навчи, привика
 единъ дѣнь Лакедемонани-тѣ въ двор-атъ
 си, ачи повелѣ да принѣсѣтъ двѣ-тѣ кѹче-
 та. Тогази сложи предъ тѣхъ една па-
 ница съ ѿстиѣ, и единъ заѣцъ, и тѣтакси
 едно-то кѹче сѣ въѣгна да лови заѣц-атъ,
 а друго-то ѿтиде да лочи ѿт паница-та.
 Лакедемонани-тѣ като глѣдаха това чѹ-
 даха сѣ, и незнаѣха защо го прави царъ-
 атъ, а той начѣна тогази да имъ дѣма тѣи:
 видите ли, ѿ мъжѣе Лакедемонани, тѣзи
 двѣ-тѣ кѹче-та, тѣи сѣ ѿт една майка и
 ѿт единъ баща, но защото ги азъ раз-
 лично ѿтхранихъ, заради това едно-то
 тича подиръ лов-атъ, а друго-то на па-
 ница-та. Тѣи и ви акѹ добръ ѿтхрани-
 ните дѣца-та си, щѣ станатъ добри и
 достойни за всяка добра работа, акѹ ли
 не, тѣи щѣ станатъ развратѣни и лѣкави,
 и на това ви щѣ вѣдите причина (себѣпъ),

защо сичко-то произхожда ѿ ѿтхрани-
ніе-то.

Крѡтость Періклеова.

Единъ оумраженъ человекъ корі предъ
сички-тѣ Ламинани и хвали начальника и ри-
тора Перікла, и защото тойзи терпѣше,
хвалинк-атъ не млакна цѣлъ день. Като
мракна Періклъ трагна да си ѿтиди оу-
тѣхъ, и той варваше подиръ него и бѣлваше
безъ чѣтъ хвали врагъ него. Началник-атъ,
като си вѣзди ва кѣши, повелѣ на слѣга-
та си да запали финеръ-атъ и да иде да
непроводи человекъ до кѣша-та мѡ.

Ненадеждана молба.

Александаръ сѣ бѣше накарналъ да разсіпи
град-ѣтъ Ламуакъ, защото сѣ бѣха на срама
мѡ. ѿт него градъ бѣше Анезамѣнъ не-
гов-атъ риторическій оучитель, той и хлѣзи
тогази да иди да сѣ помолѣ на царъ-атъ
да ги прости: но Александаръ токъ като го
видѣ: заклѣ сѣ чи не щѣ стѡри шото щѣ
мѡ поѣше. Тогази онзи мѡдаръ человекъ
начѣна да мѡ сѣ моли да разсіпи град-ѣтъ,
и АЛЕ-

и ѿ лезандръ като чѹ това, толькози заради
клятва-та, колькото и заради оумна-та
тази молба прости Ламѹакани-тѣ.

Ѣвтіна мѢдрость.

Діонѹсъ Сікелійскій царь ѡтиде да сѹ
разхожда єдинъ дєнь изъ панаирь-атъ, и
като глѣдаше стоки-тѣ што сѹ продаваха,
видѣ єдного фїлософа, и ѡтиде при него
та го попыта що продава; а той рече, мѢ-
дрость. Ями какъ ѿ продавашь; рече мѢ
царь-атъ: по хїлѣда гроша, ѡтвѣща фїло-
соф-атъ. Тѹтакси повелѣ Діонѹсъ та мѢ
дадоха толькози пары. Я фїлософ-атъ мѢ
рече: „што правишь прави го оумнѹ и
„мысли за сѣтнена-та.“ Царь-атъ сѹ за-
радка за това и си ѡтиде. Подиръ нѣколи-
ко врѣмѹ неговн-тѣ началници сѹ согласиѹха
да го оубїятъ, и придѹмаха белбєрь-атъ
неговъ съ пары да го заколи, като го
брасни. Но той като ѡтиде при царь-тѣ и
вѣдаше брасничи-тѣ и си мѣслаше да го за-
коли, царь-атъ тогази, както си дѹмаше
частвѹ, рече „што правишь прави го оумнѹ
„и

„и мѣсли за сѣтнѣна-та.“ ѿ тѣзи хораты толькози сѣ стрѣсна бѣлвѣрь-атъ, шото ѿстави тѣтакси та паднаха брасничитѣ ѿ рака-та мѣ, и припадна на царь-атъ та мѣ сѣ молаше да го прости: и мѣ приказа сичка-та работа. Діонѹсъ, като тай оупѣзи живот-атъ си, зарадва сѣ многѣ чи кѣпн тѣзи хораты ѿт фїлософ-атъ, и мѣ проводи тогази ѿще дѣрове, защо сѣка чи не бѣше мѣ исплатилъ доволнѣ.

Израдно ѿтмирѣнїе.

Лѹкѣргъ придаде на лакедемонѣнитѣ израдин закѣни, но на єдинаго развратѣна юноша сѣ видѣха невгѣдни, та заради това той оудѣри съ єдно дрѣво законоположитѣлѣ, и мѣ извади око-то. Я хора-та го оуловиѣха тѣтакси и го придадоха Лѹкѣргѣ да го мѣчи кактѣ щѣ. И той го зѣ та го завѣде въ кѣша-та си, и го имаше като сѣнѣ, и частѣ мѣ дѣмаше: многѣ сѣмь благодарѣнѣ кога прощавамъ дрѣгитѣ, и кога сѣмь блѣгъ и смиренѣ. Юнош-атъ ѿт това только зи сѣ оукротѣ и оумирѣ, шото,

то, акѡ бѣ възможнѡ, иѡаше да стѡни
като Лѹкѡрга. И заради това ѡтмѡненіе
сички-тѣ хора са чѡдаха, а юношѡ ать имѡ
дѡмаше, чи тѡи го по горчичѡ мѡчаше, а
не акѡ го ѡубѡиаше: защо акѡ мѡ ѡубѡиаше,
каже, веднажѡ ѡиѡхѡ да притегла болестъ-
та и ѡиѡхѡ да ѡумра, а сега ката дѡнь ми
са кѡса сердце-то като го глѡдамѡ слѡпа,
и си помысла чи азѡ ѡуслѡпихѡ єдногѡ
толькози дѡбра человекѡ.

Израденъ Самодѣржецъ.

Тѡтъ римскѡй самодѣржецъ бѡше тѡрдѡкъ
человѡколюбецъ и крѡтакъ, цѡто не враща-
ше никого ѡускорѡена ѡт пѡлати-тѣ скѡй.
Вѡинѡ пѡтъ сѡдѡна да вечерѡ, и като мѡ
дѡйде на ѡум-атѡ, чи презѡ него дѡнь не
бѡше сторѡилѡ ни єднѡ дѡбро, рече: ѡ прѡм-
тели загѡбѡихѡмѡ днешнѡ-атѡ дѡнь.

Вѣренъ намѣрникъ.

Нѣкоѡ сѡгенѡ сѡромахѡ намѡри єдинѡ
дѡнь єднѡ кисѡ са съ стѡ желѡицы, и си
помысли чи тѡи парѡ не са негови, а ми
тѡреба да издѡри тѣхнѡ-атѡ гѡспѡдарѡ и да

мѸ ги даде. ѿтиде та намери прѡтогерь-
 атъ (теллалин атъ) и го проводи да вика
 изъ грѣдѣ-тъ: който си е загубилъ киѡмъ съ
 пары да дойди да си ги зѣмни. Человѣк-
 атъ който бѣше загубилъ тѣзи пары скор-
 бѣше сѧ тѣрдѣ, и не знаѣше какво да пра-
 ви, но като чѸ прѡтогера зарада сѧ и
 ѡтиде та намери оногѡзи человекѧ, и мѸ
 каза какѡ бѣше киѡмъ-та и пары-тѣ. То-
 гази сиромѧхъ-атъ ѧ извади, та мѸ ѧ даде,
 а той бракъ та извади да мѸ даде двѣде-
 сѧтъ желтицы и го благодарѣше чи мѸ каза
 киѡмъ-та, а сиромѧхъ-атъ не ги рачи: даде
 мѸ дѣсѧтъ, а той пакъ не ги рачи. Тогази
 начѣнаха да сѧ каратъ и да сѧ припиратъ, и
 най сѣтнѣ рече человекѧ-атъ: азъ не сѧмъ
 си загубѣлъ нищо, и тѣзи киѡмъ е твоѧ.
 Тогази сиромѧхъ-атъ зѣ токѡмъ еднѧ жел-
 тица и ѧ раздади на просѧцы-тѣ.

Зѧтѣ ѡтхрѧнено-то дѣтѣ.

Нѣкоѧ началница имаше еднѧ дѣтѣ и мѸ
 сѧ тѣрдѣ радѡваше, и всѧкога мѸ даѡваше
 щото поищѡше за да не го ѡускорѣѡва и

тѣи за мѣлко врѣмѣ то дѣтѣ стѣна ѣдинѣ
 малѣкъ мѣчитель. Мѣжѣ-тъ на тѣзи женѣ
 и нѣйни-тѣ родитѣли и дѣмаха, чи тѣвѣрѣ
 слѣ стрѣва като тѣи гѣли дѣтѣ-то, но
 напразднѣ. Ѣдинѣ дѣнь чѣва тѣмѣ ѡт кѣши
 чи дѣтѣ-то и сѣ трашка на двѣра и рывѣ,
 тѣтакси сѣ притѣча на прозѣрица и гѣдѣ
 чи то сѣ дрѣшѣше по лицѣ-то и ищѣше ѣдно
 нѣщо ѡт слѣга-та, и звѣка ѡт прозѣрица
 да мѣ дадѣ шото ищѣ, а тои и рѣче да доидѣ
 тѣмѣ да мѣ го дадѣ. Като чѣ тѣзи хорѣты
 женѣ-та, разпѣли сѣ ѡт гнѣвъ и рѣче мажѣ
 си, да идѣ сѣсъ нѣмѣ да бѣи слѣга-та и да
 го испадѣи, и тои стѣна та ѡгидѣ, а дрѣгнѣ-
 тѣ чѣжди чѣловѣцы, които хорѣтѣваха съ
 нѣго ѡгидѣха да гѣдѣдѣтъ ѡт прозѣрицѣ-атѣ.
 Като слѣзѣха мѣжѣ-атѣ и женѣ-та на двѣра,
 видѣха чи сѣинѣ имѣ гѣдѣдѣше мѣсѣцѣ-атѣ
 въ вода та и ищѣше да мѣ го дадѣтъ. То-
 гази начѣнаха сѣчки-тѣ да сѣ смѣѣтъ, и
 начѣлница-та познѣ колько бѣше прѣлѣстѣна,
 и ѡт тогази испрѣви дѣтѣ-то си, защо бѣше
 ищѣе малѣко, и го направи тѣвѣрѣ дѣвѣра чѣло-
 вѣка. На мѣного мѣйки трѣба такѣвъ слѣчай.

СѢДИЛИЩЕ ЯРІОПАГЪ.

На Ядіна имаше едно твърдѣ праведно
сѣдилище Яріопагъ. Тамъ, заради да не
согрѣшавать нѣкога сѣдници-тѣ, кога глѣ-
дате нѣкого чи плачи и са моли, сѣдѣха
нощѣмъ въ темнені-та, и, безъ да са знаатъ
по междѣ си, всѣкий пишаше на една пи-
наида както мѣ са виждаше праведно.
Тамъ оусѣдиха веднѣждѣ едно дѣте на
смѣртъ, чи вѣдѣше очи-тѣ на врапчѣта-та,
защо сакаха чи акѣ порастѣше шѣше, да
стани твърдѣ солъ и немилостивъ чѣловѣкъ.
Тии сѣдници испытваха всѣкого гражда-
нина ѿт що живѣи, и не ѿставаха нѣкого
да сѣди празнѣ.

Какви трѣба да са сѣдници-тѣ.

На Египетска-та Ойва, дѣто са приви-
раха сѣдници-тѣ, имаше направини Ідоли
безъ рацѣ и очи-тѣ имъ наведѣни, и съ това
показваха чи единъ сѣдникъ не трѣба да
пріема даръ, нити да глѣда на лице чѣло-
вѣцы-тѣ, които са сѣдѣ-тъ.

Как-

Какво е липцваніе-то солнечно.

Періклъ славенъ военачалникъ когато вла-
дѣше въ корабла слѣчи са да са закрыи
слонце-то. Тогѣзи начѣна да са скорби
корабленачалник-атъ и да дѣма да не ходѣ-
тъ, чи не е на добро, а Періклъ, защото
знааше естѣственна-та причина, фари си
дрѣха-та та мѣ заки очи-тѣ и го попыта:
това на добро ли е или на зло; и той ѿт-
вѣща, чи не е нити на добро, нити на зло.
Ами, рече пакъ военачалник-атъ, и това е
таккози, но онова нѣщо (сирѣчь мѣсѣц-
атъ) което закрыи слонце-то е по голѣмо
ѿт дрѣха-та ми.

Благородно прѣательство.

Когато оумираше Евдамидъ, ѿставаше
майка си и дѣщерѣ си въ крайно сиромѣ-
шество, но советѣмъ не са грижаше за това,
защо знааше сердца-та на свои-тѣ прѣ-
тели Арета и Харізенѣ. Направи инди
тонзи достопамятний завѣтъ. „Ѻставамъ
„Аретѣ да глѣда майка ми додѣ оумрѣ, а
„Харізенѣ да оужени дѣщерѣ ми колкото

„мо-

„МОЖЕ ДОБРѢ: АКО ЛИ ОУМРѢ НѢКОЙ ѠТ
„ТѢХЪ, ОНЪИ ДА ВОСПРІЕМНИ НЕГОВ-АТЬ ДОЛГЪ.“
ДВАМА-ТА ТѢЗИ ПРИАТЕЛИ СѦ ПОКАЗАХА ДОСТО-
ЙНИ НА СВОѦГО ПРИАТЕЛА, НО ЯРѢТЬ ОУМРѢ
ПОДИРЪ ПАТЬ ДНИ; А ХАРИЗЕНЪ ВОЗПРІЕ ДА
ГЛѢДА И МАЙКА МЪ, И ОУЖЕНИ ДАЩЕРА МЪ ВЪ
ЕДИНЪ ДЕНЬ И ЕДИНЪ СѦСЪ СВОѦ-ТА.

Кой Ѣ БЛАГОПОЛУЧЕНЪ.

ПОПЫТАХА СФКРАТА, ДА ЛИ Ѣ БЛАГОПОЛУЧ-
ЧЕНЪ ЦАРЬ АРХЕЛАЙ ПЕРДИКОВ-АТЬ СЫНЪ, КАК-
ТО ГО СѦКАТЬ ХОРА-ТА; А ТОЙ ѠТВѢЩА: НЕ
ЗНАѦ, ЗАЩО НИКОГА НЕ СѦМЪ ХОРТѢВАЛЪ СЪ
НЕГО. Я ТІИ МЪ РЕКОХА: ЧИ НЕ МОЖЕШЬ ЛИ
ИНАКЪ ЗНАИ; НЕ МОГА, РЕЧЕ СФКРАТЪ. Я МИ,
РЕКОХА МЪ ПАКЪ, НИТИ ПЕРСІЙСКАГО ЛИ ЦАРѦ
МОЖЕШЬ ДА РЕЧЕШЬ БЛАЖЕНА И БЛАГОПОЛУЧНА;
КАКЪ МОГА, ѠТВѢЩА ФІЛОСОФ-АТЬ, ДАРЕКА ИЛИ-
ТАИ ИЛИ ОНАИ ЗА ЕДНОГО, ДОДѢ НЕ ЗНАѦ КОЛѢКЪ
Ѣ ДОБРЪ И ОУЧЕНЪ; ЗАЩО АЗЪ ЗНАѦ ЧИ ТОКМУ
ДОБРИ-ТѢ И ПРАВЕДНИ-ТѢ ЧЕЛОВѢЦЫ СѦ БЛА-
ЖЕНИ И БЛАГОПОЛУЧНИ, А ЛЪКАВИ-ТѢ, АКО
ЩАТЬ БЫ И ЦАРІЕ, ТРЕБА ДА СѦ СЛОПОЛУЧНИ
И ОКАЖИ. И ПАИ, РЕКОХА ТІИ ТОГАЗИ, СЛО-
ПОЛУЧ-

полѹченъ ѣ и царь Архелай, а Сократъ рече: аки не ѣ добръ и праведенъ, треба да ѣ злополѹченъ.

Безѹмникъ.

Нѣкой си са разхождаше въ една градина, и като глѣдаше една голѣма тиква на единъ тѣнакъ корень, а дрѣвны крѣщицы на едно голѣмо дрѣво, рече: каква неприлика! тѣзи тиквы требаше да висатъ въ тази крѣша, а крѣщицы-тѣ да са на тѣзи тѣнки корени. Подиръ малко время мѣ са придрѣма, и си легна да спи подъ крѣша-та. Като спаше повѣа единъ вѣтаръ и сабори много крѣши, една въ тѣхъ падна на носа мѣ та го сагоди. Той стана тѣтакси, и като видѣ чи мѣ течѣ кровъ, рече: ами що щахъ да пата аки паднаше тази тиква на мене! вѣистена азъ самъ безѹменъ и не знаа що хортѣвамъ, Богъ создади и наредди сички-тѣ нѣща съ безкрайна мѣдрость.

Братска любовь.

Скиаѹръ Скиаскій царь когаго оумираше повелѣ та мѣ принѣсоха единъ сполъ копѣа

(ма-

(мажарацы) ѿгкѡ вѣрзани, ачи привика
 осмидесятъ-тѣ свои сынове и имъ повелѣ да
 прикарша-тъ тойзи снопъ: като сички-тѣ
 са мѣчѣа и никои неможи да го прикарши,
 зѣ той сноп-атъ и го развѣрза, ачи начѣна
 та искарши едно по едно сички-тѣ копѣа.
 Тогази имъ рече: „видите ли какъ сноп-
 „атъ кога ѣ свѣрзанъ бѣва ѿгкѡ, а кога
 „са развѣрзи прикарша са леснѡ; Таи и
 „вие акѡ живѣйте вси соединѣни сѣсъ брат-
 „ска любовь и согласіе, на единъ против-
 „никъ, не щѣ можи ви развали, акѡ ли са
 „сподѣлите, щѣ встаните безсилни и всѣкій
 „щѣ ви побѣждава.“

Израдно прѣательство.

Дамъ и Фінтъ и двѣма-та Пѣлагорски фѣ-
 лософи толкази любовь имаха помеждѣ си
 щото един-атъ са вѣрече да оумрѣ за дрѣ-
 гаго на едно такѡзи сѣченіе. Діонисъ Сѣ-
 келійскій мѣчитель: запрѣ въ темница-та
 дама, и щѣше да го оубіи: а той мѣ са
 помоли да го вѣгнѣсти да иди до село-то си,
 да са види сѣсъ жена-та и чада-та свои, и

да ги нареди както трѣба, ачи тогази да дойди да оумре. Като чѣ това негов-атѣ прѣѣтель Фінтъ дойде при царѣ и мѣ сѣ рече да вѣстани въ темница-та вмѣстѣ своѣмъ прѣѣтеля додѣ сѣ вѣрни. Мѣчитель-атѣ тогази вѣтѣсти Дѣма, но рече, акѣ до толькози дни не дойди Фінтъ, щѣ оубѣе неѣго. Когато сѣ совершѣваше времѣ-то и Дѣмѣ ѣще не сѣ виждаше да дойди, сички-тѣ сѣ смѣѣха Фінтъ, а той безъ смѣщеніе имѣ кажаше чи щѣ дойди. Като сѣ исполни времѣ-то и го извождаха да го заколатѣ, видѣха Дѣма чи иди течешкомѣ. Това като видѣ Діонѣсъ почѣди сѣ и прости живот-атѣ Дѣмѣ, но имѣ сѣ помѣли да иматѣ и неѣго за трѣтаѣго прѣѣтеля.

Мѣчительско благополѣчїе.

Дѣмоклѣ хѣлѣше тѣвѣрдѣ царѣ Діонѣса пѣрваѣго и дѣмѣше всѣкоѣа чи ѣ тѣвѣрдѣ блаженѣ и благополѣченѣ, заѣщо ѣ царѣ и имѣ красни и голѣми пѣлѣти и толькози дрѣги добринѣ. Като чѣ това царѣ-атѣ, привика го и мѣ рече: щѣшь ли Дѣмоклѣ да оубѣсишь вѣтѣ мой-то благополѣчїе; а той вѣтѣѣща, чи тѣвѣр-

твърдѣ желай и ище. Тогази царь-атъ по-
велѣ да го заведатъ въ царски-тѣ палати,
и да го гѣдѣтъ на златъ одръ, и да ѿверѣ-
дѣтъ кѣша-та мѡ съ златы и сребрены са-
дины, и на трапѣза-та мѡ да предстоѣватъ
млади и красни юноши, и да праватъ шото
имъ рече: положиха ѿще на-врѣдѣ всѣкаквы
добры мирѣзмы, и мѡ приносѣха различни
нѣстѣа. Дамокль не можаше да сѣ на радѡва,
а Діонисъ повелѣ та провѣсиха изъ таван-
атъ една сѣвѣа вѣрзана съ единъ конскій
космъ. Като ѡ видѣ Дамокль разтрепѣра сѣ
ѡт страхъ, и не глѣдаше вѣки нити зла-
тѣны-тѣ и сребрены-тѣ сѣдины, нити дрѡги-
тѣ оукрашенѣа, нити смѣаше да посѣгни
на трапѣза-та, ами начѣна да сѣ моли сѣсъ
сѣлзы Діонисъ да го ѡстави да си ѡтиди, и
мѡ дѡмаше, чи ѣ по благодарѣнъ да живѣи
мирно междѡ прости-тѣ челоуѣцы, а не ве-
ликолѣпно като царь и исполненъ ѡт страхъ.

Никой да не рече какъ сѣмъ, ами какъ ще сѣмъ.

Крисъ оубѣде Сѡлѡна въ сокровище-то
свой и мѡ каза свой-то именѣе, а чи го по-

пыта: да ли ще са намери на свѣтъ-аѣ
нѣкой челоуѣкъ по блаженъ и по благопо-
лѣченъ ѿ него; А Сѡлунъ ѡтвѣща: ви-
ждамъ царю, чи много чѣстъ и слава и имѣ-
нїе имашъ, но не мога та назова блажена
доде не оумрѣшь благополѣнъ. Като чѣ
царь-аѣ тѣзи рѣчи присмѣ са Сѡлунъ,
и мѣ рече чи не разбира що ѣ благополѣ-
чїе. Подиръ малко время дїгна кой (цѣнкъ)
срѣщъ него Кѣръ Персїнскї-аѣ царь та го
повѣди и го оулови жива, ачи повелѣ да
го мѣчатъ, и най сѣгнѣ да го изгорѣтъ
предъ сичкї-аѣ народъ. Тогази Крисъ,
като го вотнозаха ѡбвѣрзана да го изго-
рѣтъ, смисли Сѡлуновы-тѣ хораты и на-
чѣна да вика высокъ: ѡ Сѡлуне! Сѡлуне!
Сѡлуне! Като чѣ това Кѣръ, повелѣ та го
привѣдоха предъ него и го попыта, защо
вика тѣи; А Крисъ мѣ приказа своѣ-та
Історїа. И Кѣръ като а чѣ оумилостивї
са на него и го ѡтпѣсти, и презъ сичкї-
аѣ си животъ го има на почета, защо мѣ
дойде на оум-аѣ колько не постоянно ѣ
челоуѣческо-то состоѣнїе.

Філіппъ и Арістотель.

Філіппъ баше голѣмъ Македонскій царь и като са роди сынъ мѢ Александръ не са зарадѣва толькози чи мѢ са роди сынъ колькото чи са роди додѣ живѣаше мѢ ары-ать Арістотель, шото ѡт негова-та мѢдрость шаше да са просвати. Това можемъ да познаймъ ѡт едно негово писмо, което той проводи на фїлософ-ать.

Філіппъ поздравлява Арістотела.

Да знайшь чи ми са роди сынъ и благодарѣ Богъ не толькози чи ми го подари, колькото чи ми го подари додѣ живѣи мѢ ары-ать Арістотель, защо ѡт него сынъ ми шѣ са навчи да стани добръ и смиренъ. И са надѣж чи шѣ го изѣчишь и шѣ го направишь достойна за отеческо-то си царство. Заравствѣи.

Антигонъ и Зинонъ.

Македонскі-ать царь Антигонъ знааше колька польза приносѣ оученіе-то на едно царство, заради това проводи до Зинона Стоическаго фїлософа да го вика да дойде
при

при него, и мѸ писа това посланіе (писмо).
 Язъ та заминѸвамъ на имѣніе и слава, но
 ты си по горенъ ѿ мене съ твоѧ-та мѸ-
 дрость и оученіе, заради това ти са мола,
 да дойдишь при мене, и да ма имашъ за
 оученика, и тай ты ще бѸдишь учитель и на
 сички-тѣ шото са пѸдъ моѧ-та власть.

Совѣсть-та ѣсѸдникъ челоуѣкъ.

Івѣка стѣхотворца оуловиѧ влахви (хай-
 дѸти), и катѸ щѧха да го заколаѧтъ, той
 не имаше никого да мѸ помѸгни, но видѣ
 жѣрави чи минѸваѧ и имъ са помѸли, да
 ѿтварнатъ на влахвы-тѣ. Подиръ нѣкой дѣнь
 тѣи ѿтидоѧ въ градъ-ѧтъ ѿ дѣто бѧше и
 Івѣкъ: и катѸ са разхождаѧ изъ хора-та ви-
 дѣѧ чи минѸватъ жѣрави, и рѣкоѧ поме-
 жаѸ си: ѣто Івѣкови-тѣ ѿмстители. ЧѸха
 тази рѣчь хора-та шото бѣѧ тамъ близѸ
 и ги попытаѧ, шо поманѸватъ Івѣка; Я
 тѣи тѣтакси са оуплашиѧ, промениѧ ли-
 це-то си и не знаѧха шо да рекѧтъ. Хора-та
 са почѸдиѧ за това и начѣнаѧ да ги испѣ-
 тѸватъ, и най сѣтнѣ познаѧ чи тѣи бѣѧ
 оубѣ-

оубіли Іяіка, и тѣи ги изклаха. Нѣкой дрѣ-
 ги человекъ на йма бѣше оубілъ скръі-
 томъ баща си. Подиръ нѣколко время ѡт-
 иде да иде оу єдинаго своего пріѣтеля,
 тамъ видѣ подъ страхъ-та єдно лѣшови-
 ческо гнѣздо и го сабори. Хора-та мѣ дѣ-
 маха: человекъ що ти стрѣхатъ тѣзи гадин-
 ки та ги оубивашъ; а той ѡтвѣща: не чѣ-
 вате ли, чи тѣи лѣжатъ и дѣматъ чи азъ
 самъ оубілъ баща си; тѣзи рѣчь са чѣ чакъ
 до царь-атъ: тогази той повелѣ та запраха
 єногози человекъ, и за малко время го на-
 шили да исповѣда чи той бѣше оубілъ баща
 си, и повелѣ та оубіха и него.

Никой не постига Божі-атъ промышль.

Нѣкой добръ человекъ, като мѣ са сла-
 чиха много бѣди, начѣна да са размысла и
 да говори къ себе си: да ли мысли Богъ за
 человекески-тѣ работы или нѣ; и подиръ
 малко видѣ послѣдны-атъ сонъ и са оутѣши.
 Іави мѣ са чи като варѣше изъ єдинъ пѣтъ
 загуби са и не знааше гдѣ да ѡтиди, то-
 гази излѣже єдинъ человекъ и мѣ са шѣрече

да го заведе дѣто шѣ. Тѣи трагватъ два-
 ма-та на едно, и като мракна стигнаха на
 едно село и влѣзоха въ една къща. Домо-
 владыка-та (евсѣйѣа-та) бѣше добръ чело-
 вѣкъ и ги воспрѣ съ радость та ги нагости
 колькото добръ можаше, но като станаха
 наутрѣ да си ѡтидатъ другарь-атъ мѡ ѡт-
 крадна една злата чаша. На вторы-атъ дѣнь
 ѡтидоха оу единого зла и лѣкава чело-
 вѣка, който едвѣмъ ги воспрѣ, и другарь-
 атъ ѡстави тамъ чаша-та. Въ третѣ-атъ дѣнь
 спѡха оу единого блага и благочестива чело-
 вѣка и приминаха добръ, но като си ѡт-
 хождаха на оутрѣ другарь-атъ мѡ гѣди
 ѡгнь та запали къща-та мѡ. На четвѣрты-
 атъ вѣчаръ ги воспрѣ пакъ единъ добръ и
 любостраненъ чловѣкъ, и ги нагости коль-
 кото можѣ добръ, и наутрѣ, като станаха
 да си ѡтидатъ, проводи единородного сы-
 на своего да ги испроводи, но като ѡти-
 доха до рѣка-та другарь-атъ мѡ бѣтна мом-
 чѣ-то ѡт мост-ѣтъ та го оудѣви. Тогази са
 разгнѣви онзи чловѣкъ и мѡ рече: иди са
 махни ѡт мене, по добръ ми ѣ да са гѣба

самъ а не да самъ съ тѣзе. Но тойзи часъ
го оугрѣа една свѣтлина и другарь-атъ мѡ
стана като солнце и мѡ рече: „Кога не зна-
„ишь не оусѣждавай Божїа-тъ промыслъ.
„Злата-та чаша бѣше намазана съ оутрава,
„та заради това а зѣхъ ѿ онагѡ добра че-
„ловѣка и а дадохъ лѣкавомѡ. Я добродѣ-
„тель-атъ онзи человекъ комѡ запааихъ
„каша-та, кога а разкопава щѣ намери имѣ-
„ніе, и таи щѣ можн да стори по много
„доврины. Пакъ дѣтѣ-то щѣше да стани
„солъ и развратѣнъ человекъ и щѣше да
„оубїи ваща си. Сѡт нынѣ инди и послѣ
„покланай са Богъ и не оусѣждавай негов-
„атъ промыслъ“. Во истина тойзи сонъ
ѣ чѡденъ и всѣкъ человекъ може да познай,
чи много нѣща испѣрѡ са виждатъ намъ
злѣ, но сѣтнѣ, като добрѣ приаиримъ,
познаваме чн тїи бѣли намъ полѣзни.

Беликодѣшны-атъ Камїлъ.

Камїлъ мѡжественъ римскїй военачалникъ
бѣше град-атъ Фаліски. Въ тойзи градъ
дѣца-та четѣха на общо оучилище. Единъ

дѣнь

дѣнь ги изведе оучитель-аѣ тѣхенъ изъ
 град-аѣ да штидате да са поразхѣдате.
 Като излѣзоха той полѣгка полѣгка ги шда-
 лечи шт град-аѣ и ги заведе та ги приади
 на Римляни-тѣ: и като ги представиха предъ
 Каміла, оучитель-аѣ мѣ рече: Ё то, ш во-
 началниче, чи ти приносамъ повѣда безъ
 крокопролітїе: тѣзи дѣца са все колѣрски,
 и баши-тѣ тѣхни шѣ ти приадаѣтѣ град-
 аѣ за да не ги избіешъ. Като чѣ Каміла
 тѣзи рѣчи разпалиса шт гиѣвъ срашѣ лѣ-
 кавагѣ тогѣ и злодѣйца человека, повелѣ
 та мѣ варзаха рацѣ-тѣ на опаки, и дадоха
 тоаги на дѣца-та, ачи ги проводи да го за-
 каратъ бійшкѣмъ въ град-аѣ при свои-тѣ
 баши. Това като видѣха Фалскани-тѣ,
 повѣдиша са шт толькази добродѣтель, и
 штѣориха порты-тѣ та са приадоха Ка-
 міла.

VII.

ФѸСІЧЕЕСКИ ОКАЗАНІА.

СОЛЬ.

Соль-та ѣ или ѣстѣственна или правина. Намиратъ са пещеры (маары) ѡт които копаатъ камени соль. Друга соль става ѡт морскѧ-та пѧна кога ѡстани междѸ камени-тѸ по край морѣ-то. А правина-та соль ѣ различна, зашѸ нѣкоѡ вадаѣть като прикараѣть морскѧ-та вода, а друга, като разлиѣ-аѣть тази вода въ трапища, ачи исѧхни ѡт солице-то. А по нѣкои мѣста извирѧ со-ленѧ вода като прѧсоль, и ѡт неѧ правѧтъ соль.

КАФФѢ.

Каффѣ-то ѣ костилька и са ражда по ѡвошки; на вѣтхо-то врѣмѧ го знаѧха токѡѡ въ АрабистѧнѸ, но когато начѣнаѧ да го оупотребѧваѣтъ многѡ, сирѣчь предѸ сто-тина години, насѣѧха го на врѣдѸ по то-пли-тѸ мѣста. По ѡурѡпа става колькото пѧть лахти високо, а въ АрабистѧнѸ двана-

десѣтъ. Тази оубошка има всѣкога зелѣни
листи и цвѣтъ, и ражда плодъ като дълго-
лики чераши, въ които има двѣ зерна слѣ-
пени, като вѣлъ бобъ. Когѣ оубиратъ тойзи
плодъ свшѣтъ го на рѣгоски, ачи го стрѣ-
шаватъ, та мѣ изваждатъ шѣшлѣпки-тѣ,
и като пакъ го добръ изсвшѣтъ проваждатъ
го на самъ. Това пѣтѣ полъзова, кога го
пѣи челоуѣкъ мѣрнѣ (съ караръ) и рѣдкѣ,
а инакъ вреди и най многѣ, които го твар-
дѣ частѣ пѣатъ.

З а х а р ь.

Захаръ-та стѣва ѡт ѣднѣи трѣсти (камѣ-
ши), които растѣтъ по восточна-та Индіа,
и по нѣкои Афрически ѡстрове и по Америка.
Най хѣбава-та захаръ излазѣ ѡт трѣсти, коль-
кото пѣтъ лахти високи. Пѣркѣ косѣтъ
тѣзи трѣсти, ѡчиствѣтъ листи-тѣ имѣ, и
наразѣватъ стеблѣ-та, ачи ги гѣждатъ въ
воденицы, та сѣ свѣватъ, тогази изваждатъ
сладкѣ-атъ ѡнзи сокъ и като го прицѣдѣтъ
гѣждатъ го на скорѣ да врѣ за да не во-
скисни. Когѣ врѣ гѣждатъ въ нѣго лѣга,
или

или бѣлена ѿт яйца, или кровъ, за да са
исчисти добрѣ. Като тѣи ври гѣждатъ и
варъ (керечь) вѣтрѣ, ачи кога позагѣстни,
колькото трѣба, снѣматъ го: и като по
истини наливатъ го въ хѣни, и тамъ за-
мразва и става захаръ, каквато а на самъ
допосатъ: но акѡ не гѣдаха варъ не за-
мразваше.

Табакъ или Тютионъ.

Тютионъ-атъ познаха на Еурѡпа когато
Испаніѡли-тѣ намериша Америкъ, и го назо-
ваха табакъ, защо пѣрво го видѣха на
островатъ Табакъ, и начѣнаха да го оупо-
требляватъ каквото и Индіѡни-тѣ. Той ѣ
като оупарки, и по става на топли-тѣ мѣ-
ста. Като пѣрво оувираѣтъ тѣзи листи св-
шатъ ги малко на солнце-то, ачи сѣтиѣ ги
нареждатъ на табан-атъ та сахнатъ на вѣ-
трина-та. Иаи хѣбавы-атъ Еурѡпскій тю-
тионъ става на Ёница: но по много-то дохо-
де ѿт Америкъ. Сѡт тютионъ-атъ праватъ
Евроново-то. Каквото рекохмы за кафѣ-то,
тѣи дѣламы и за тѣзи: сирѣчь по много
брѣ-

вредатъ, и не полъзоватъ, та заради това
ѣ добръ, който не ѣ въвѣковѣнъ (алаши-
санъ) да не са оучи да ги пѣи.

П а м ъ к ѣ.

Памѣкъ-атъ растѣ по топли-тѣ мѣста,
той има листи като оупарки колъкото единъ
лакаты долги, цвѣтъ-атъ мѣ ѣ жѣлтъ и за-
варзва пѣпки като далголики орѣхи. Става
като Сѣракъ, Измиръ, Кавросъ, но най
хубавы-атъ дохождатъ отъ Малта.

Л е н ѣ.

Лен-атъ са сѣи пролѣтъ и пораста на
высочена колъкото единъ лакаты и полови-
на. Листи-тѣ мѣ са долги, цвѣтъ-атъ синъ,
като оудрѣи тѣргатъ го, ачи отъ сѣма-то
мѣ праватъ масло (оулѣи) и го идатъ додѣ
ѣ прѣсно, а шѣшѣпки-тѣ даватъ на кравы-
тѣ: пѣкъ стѣла-та мѣ топѣтъ въ вода,
ачи го изваждатъ та го тѣпатъ, балѣтъ,
чѣшатъ, вѣчатъ, предѣтъ, варѣтъ, пирѣтъ,
снѣватъ, навѣватъ, такѣтъ, вѣлатъ, кро-
ѣтъ, шѣатъ, и като притѣгли толкози мѣки,
става рѣза или дрѣга дрѣха. Но като стѣгни

до тѣкѣ, пакѣ не го ѡставаѣтъ да сѣ загѣби,
а ми като ѡубетѣхѣи зѣматѣ го книгари-тѣ
та го сѣровѣкатѣ пѣрвѣ като тютюнѣ, а чи
го полагаѣтъ; въ чѣторы сѣ вода, та сѣ
сѣивѣ, сѣтнѣ го гѣждатѣ та сѣ размивѣ въ
ѣднѣ бара, и тамѣ става като кашѣ, ѡт
тамѣ го зѣматѣ да го полагаѣтъ въ казани
та сѣ стопла, а чи го вадаѣтъ сѣ тѣлани
сита, и го гѣждатѣ на ѣвѣни парцѣли, чо-
гази го стѣскаѣтъ въ мѣнгимѣ, и като го ѡз-
вадаѣтъ, прѣстиратѣ го та ѡсѣхва и става
хартѣа (книга), коѣто ѡупотрѣбѣваемѣ за
да сѣ ѡучимѣ да четѣмѣ. И тѣи лѣн-ѣтъ
като приминѣ прѣзъ толькѣози рацѣ става
полѣзенѣ и за нѣше-то тѣло и за нѣша-та
ѣвѣша.

О безѣана (Маймѣнѣ). (1.)

Нѣкой дрѣгѣи добѣтакѣ не прилѣча толь-
кѣози на чѣловѣка, колькѣто маймѣн-ѣтъ,
нѣгово-то лице, нос-ѣтъ, вѣжды-тѣ, клѣп-
ки-тѣ, цѣцы-тѣ на гарѣи-тѣ, и рѣчни-тѣ
нохти сѣ какѣото и чѣловѣчески-тѣ. Въ
крака-та май не прилѣча, заѣто сѣ сѣ дрѣги

прѣсти каквото и рацѣ-тѣ. Могать да хо-
 дять на два крака, и да вършатъ много
 челоувѣчески работы. Комахай всѣко щото
 видать ишатъ да го сторѣтъ. Нѣкой си
 маймѣнь видѣлъ господѣра си чи са брасни,
 и подирѣ малко врѣмѣ ѡтишѣлъ та извадилъ
 брасничѣ-тѣ да са ѡубрасни и той, и тѣи
 са заклааъ. А дрѡгѣи видѣлъ браснара, чи
 когато браснааъ господѣра неговѣ, прислааъ
 го (каквото ѣ ѡбычай) ачи сѣтнѣ го сапо-
 нисааъ та го ѡубраснааъ: подирѣ това из-
 лѣзли. А той ѡулава тогази една котка,
 и зѣма една пачавра та ѣ застила и за да
 не марда варѣлаъ ѣ ѡт крак-ѣтъ на единъ
 стоаъ, сѣтнѣ за сапѣнь намерилъ малко
 черна масъ, щото съ неѣ си мазааи вѣтѣши-
 тѣ: та ѣ наливѡсааъ, а за брасничѣ намер-
 илаъ единѣи нѡжицы и тѣи начѣва да ѡубрас-
 ни брада-та на котка-та. Тѣѣ начѣва да
 мѣчи и да връщи, а той си глѣда работа-
 та, тѣ ѣ брасни, тѣ ѣ вѣдѣ, тѣ стриже
 изприраъзка ѣ на врѣдѣ: най на сѣтнѣ чѣха
 ѡт ванъ и дойдоха та видѣха тойзи смѣ-
 шенъ и милостивенъ савчѣй.

Заради тѣзи негови подражѣнія лѣсно са
лови. Ловци-тѣ (авци-тѣ) ходатъ камто
тѣхъ, и ѿт далече мѣатъ очи-тѣ си сръшъ
тѣхъ съ вода, ачи сѣтиѣ ѿставаѣтъ тамъ
стопѣнь тѣткалъ, ачи са вращатъ. То-
гѣзи маймѣни-тѣ слазѣтъ ѿт древа-та и
дохождаѣтъ да си оумѣатъ и тѣи очи-тѣ, и
тѣи лѣсно са оулаваѣтъ. А дрѣги ловци хс-
датъ предъ маймѣни-тѣ и оубѣватъ нови
бѣтѣши, ачи сѣтиѣ ѿставаѣтъ тамъ дрѣги
намазани съ тѣткалъ, ачи са вращатъ, а
маймѣни-тѣ дохождатъ да ги оубѣватъ, и
тѣи като залѣпнатъ крака-та имъ вѣтрѣ,
оулаваѣтъ са лѣсно.

Дрѣгѣи добитакъ не любѣи толькози свои-
тѣ рѣжбы колького маймѣни-атъ, защо тои
частѣ ги оудава ѿт пригѣртаніе и милваніе.
Кога бѣга, едно-то си дѣтѣ зѣма на гарѣ-атъ,
а дрѣго-то, защото го по любѣи, пригѣрта го
въ рацѣ-тѣ си: но кога види голѣма бѣда
ѿстава ѿт рацѣ-тѣ си едно-то и повѣгва
съ онова коѣто не любѣи толькози.

Маймѣни-атъ твараѣ прилича на чело-
вѣка, но не ѣ словѣсенъ, има разумъ, защо

никога не са наѣла да хортѣва ами частѣ хѣпи като кѣче. Тѣи на Ямѣріка глѣдате хѣра-та чи собирате дребѣ та кладате огнь да са грѣатѣ, и кога са забѣрнате хѣра-та, слѣзѣте та дохѣждате да сѣдате около оганѣ-атѣ, но като изгорѣте дребѣ-та не са разѣмѣватѣ да принесѣте ѿѣще дребѣ да положатѣ на оганѣ-атѣ, ами ставате та си ѡтхѣждате.

Много видове маймѣни са намиратѣ, но Оурагонѣан-атѣ ѣ най приличенѣ чело-вѣкъ, и въ снага-та ѣ комахѣи толакзи. Кажатѣ чи гѣни фѣльове-тѣ и любѣи женѣ-тѣ, и са наѣла много челоѣѣчески искѣства: играй хѣро, ѣзди кѣнь, нѣси дребѣ ивода, вартѣ ражѣнѣ играй на вѣже, и са ѡбѣчава като кѣинѣ съ ѡрѣжѣе, вѣи тапанѣ, и прави дрѣгги много такѣѣѣзи работѣ.

Слѣонѣ. (Фѣль). (2)

Слѣон-атѣ ѣ най голѣмѣи доѣитѣкъ ѡт кѣлькото живѣатѣ по сѣхо, намира са въ Яфріка и въ Асіа и по ѡстрѣѣ-тѣ ѡколѣни. Кѣсам-атѣ мѣ ѣ чернѣкаѣѣ, и ѡѣ-

ЕОЧЕНА-ТА КОЛЪКО-ТО ОСМЪ ЛАХТИ: ИМА ГО-
ЛЪМА ГЛАВА, ОЧИ ДАЛГОЛИКИ, ВРАТЬ КАСЪ,
ОУШИ ДОЛГИ, ДВА ЗАБА ГОЛЪМИ КАТО НА-
ДИВА СВИНІА (АХАЛЪ) ШТ ВАНЪ ОУСТА ТА, И
МЕЖДЪ ТѢХЪ ЕДИНЪ СЪПОЛЪ ШТОТО ГО ПРО-
ВЪСА КОГА ЩЕ ЧАКЪ ДО ЗЕМЛА-ТА: СЪ НЕГО
ТОЙ ВОЗДИША, ЛОЧИ ВОДА, ПОЕМА МЕТІЕ ТА
ГО ВНОСА ВЪ ОУСТА-ТА СИ ЗАВРАНА СА, РА-
ЗВЪРЗВА БАЗЕЛЪ, ДИГА ПАРА ШТ ЗЕМЛА-ТА,
ЗАКЛИЧА И ШТКАЛИЧА ВРАТА, И СЪ ЕДНА РЪЧЪ
ОУПОТРЕБАВА ГО КАТО РАКА. КРАКА-ТА МЪ
СА ВИТИ И ИГКИ, А ОУПАШКА-ТА МЪ Е КАТО
КРАВИШКА. КОГА КАРВИ ЕДВАМЪ ГО СТИГА
ЧЕЛОВѢКЪ ТЕЧЕШКОМЪ: И ТАИ ЗАРАВЪ СТАНА,
ШТОТО НИКОГА НЕ СА СТРАПА НИТО ПАДА:
ПАВВА ДОВРѢ, ЛЪГА И СТАВА САСЪ ЛЕСЕНА,
ЗАБИ-ТѢ МЪ СА ЗОВАТЬ (ТЪРЪКИ) ФІЛДИШИ.
РАСТЕ ДО ТРИДЕСАТЬ ГОДИНЫ, И ЖИВЕИ ПО
МНОГО ШТ СТО.

ТОИЗИ ДОВИТАКЪ Е ТВАРДѢ ИГКЪ И МОЖЕ
ДА НОСИ КОЛЪКОТО ПАТЬ СТОТЕНЪ ОКИ ТО-
ВАРЪ. КОГА СА РАЗГНѢВИ Е ПРЕЛЮТЪ, СА-
ВАРА ШТОТО ВИДИ, И ШѢШЕ ДА СТЪВВА ГО-
ЛЪМИ БѢДЫ, АКЪ НЕ СА БОАШЕ ШТ ЛОЖ-

либы-аѣ огнь, защо съ него го запре-
шавать. Той съ навча много работы,
каккото да съ поклана на царь-аѣ и да
мѣ подава корона-та. На вѣтхо-то время
Индіани-тѣ оураха съ тѣхъ. И Помбій ко-
гато съ завращаше побѣдитель, кола-та мѣ
ги тѣлаха Слонове, като влѣзи въ римъ.
Нѣкои приказвать чи видѣли фільове да
играать хоро, да поздравлявать, да сѣ-
гьвать на трапѣза-та, и да правать дрѣги
много работы, които едѣмъ може да по-
вѣрова человекъ.

Слонове-тѣ живѣать много на едно, и
кога щѣ приминать нѣкоя рѣка вѣтавать
малки-тѣ по напредъ, ачи си издигать
сѣполь-аѣ надъ вода-та и тѣи си воздѣ-
шать: а кога спѣтъ забѣвать го въ зе-
мля-та, за да не влѣзи нѣкоя мышка или
дрѣга бѣвѣлѣчка. Довѣтъ ги различно, но
обычно копають трапища, и ги покрѣ-
вать сѣсъ шѣма и дребакъ, ачи кога нѣкои
си приминѣ въ тамъ пада вѣтрѣ, и не
може вѣки излѣ. Оукротѣвають ги сѣсъ вой
и гладъ, не вредать никого, ако не ги

закачи. Един-атъ идѣ колькоото тридесать
человѣцы. Но колько чюдентъ ѣ Божі-атъ
промыслъ! Защо тойзи голѣмий добитакъ
не идѣ мѣсо, нити граби ѿт другѣхъ, ами
са воделародарѣва токму съ трева, коѣто
са намира врѣдъ, и никога не са со-
вершава. На вѣтхо-то вреѣма прѣваха по
тѣхъ вѣлы, и влазаха боини ватрѣ та хо-
даха да са вѣатъ.

БИБЛИОТЕКА на

Носорогъ **Тодоръ** Д. Плочевъ

Подиръ филъ-атъ носорог-атъ ѣ най го-
лѣмъ добитакъ междѣ четвероноги-тѣ. Той
живѣи въ Азіа и Африка, высоченѣ-та мѣ
ѣ колькоото три лахти, а долженѣ-та шестъ:
дебель-та мѣ ѣ еднаква съ долженѣ-та, гла-
ва-та мѣ ѣ голѣма и далголика като на
свинѣа, очи-тѣ мѣ са маали и ѡстри на
главѣ, а оуши-тѣ голѣми и долги коль-
кото половина лакать, и има единъ рогъ
на нос-атъ закривѣнъ както гарѣ-атъ. Косми
има токму по оупашка-та и по оуши-тѣ,
а снага-та мѣ ѣ гола и полна сѣтъ сѣлини,
кожа-та мѣ ѣ дебѣла твърда, токму на
глава-та и под корѣм-атъ ни ѣ толькози.

А си-

А҃пійски-тѣ носорогове ꙗ҃мать а҃зыікъ ма҃гитъ
като кадифѣ, а А҃фрически-тѣ твѣрдъ ꙗ҃ гра-
бавъ като пила.

Едногѣ Носорога донѣсли на Парішъ вед-
нашъ ꙗ҃ љъ трева, слама, хлѣбъ, љмншъ,
токумъ ма҃со ꙗ҃ рѣба не љаъ. Кажать чи
плава ꙗ҃ течѣ толькози чибрѣстѣ, цѣто за
ѣдинъ дѣнь можи да зѣмни четѣридесать
часа пѣтъ: но това ма҃чнѣ можи да повѣ-
рова челоуѣкъ, защо тоѣ ѣ твѣрдѣ го-
лѣмъ. Тоѣ твѣрдѣ ѡт далѣче подѣша веа-
каго доуѣтака ꙗ҃ тоѣзи часъ начѣва да течѣ
камо нѣго на правъ: сѣсъ рог-ѣтъ си при-
бѣрта каменѣ, љзкоренѣва дрѣва ꙗ҃ дрѣго
цѣто сѣ слѣчи предъ нѣго, ꙗ҃ ги прифѣрла
на далѣче презъ гарѣ-ѣтъ си. Кога не го за-
дражни челоуѣкъ не мѣ стрѣва нищо, аѣмъ
не носѣ червѣна дрѣха, защо тогази сѣ
вѣска та го наѣгва на рог-ѣтъ си ꙗ҃ го
прифѣрла презъ гарѣ-ѣтъ си: но челоуѣкъ
лѣснѣ можи да сѣ оупѣзи ѡт нѣго, защо
като го виѣди чи приближи колъкото дѣсать
крачки, аѣмъ сѣ по ѡтѣпи, тоѣ не можи
го видѣ вѣки, защо не можи да сѣ ѡбѣрни.

Оички-тѣ списатели согласнѣ казѣватъ,
чи ѣ голѣмъ врагъ на Слои-атъ, и кога
щѣ са бій съ нѣго точи си рог-атъ по ка-
мени-тѣ, ачи като начѣни да са бій, глѣда
да го пѣхни въ слабина-та мѣ, защо знай
чи на другѣ мѣсто не можн го провѣди.
А Слои-атъ мѣ штеѣтва рог-атъ сѣсъ сѣ-
поль-атъ си, додѣ го оубѣзѣли, ачи то-
гази го разкаса сѣсъ зави-тѣ си: но
обичнѣ носорог-атъ побѣждава. А кой-атъ
тѣхенъ са подига заради нѣкоя полѣна,
защо дѣто пасѣ едиин-атъ не щѣ да пасѣ
тамъ и другѣ-атъ.

Тарандъ (Заморскій вѣлень). (4)

Таранд-атъ прилича на рогача но ѣ по
мѣлакъ: живѣй въ полнощны-тѣ страны,
и най много въ Лапѣна. Косам-атъ мѣ ѣ
червеникавъ и мѣлкѣ желтинникавъ, но са
промѣнѣва спорѣтъ времена-та на годинѣ-
та, вѣлна-та мѣ ѣ дѣлга, и прилича на
козѣна. Той ѣ естествомъ дѣвъ, но Ла-
пѣни-тѣ са научѣха да го оукротѣватъ:
растѣ до четѣри години, и тогази оучатъ
ѣа-

Едини да тѣлятъ шайнѣ, а други да нѣсать товаръ.

Жѣнски-тѣ сѣ доѣтъ веднаждѣ на день-ѣтъ, и даватъ гѣсто млѣко: рѣдкѣ живѣ-ѣтъ по многѣ ѡт тридесѣтъ години. Кажѣтъ чи не може да живѣи по други мѣста, защо не сѣ намира нигдаѣ таквази трѣва, какваѣто идѣ на своѣ-то ѡтѣчество. Зимѣсь кога ѣ на врѣдѣ снѣгѣ далбокѣ, той го проѣва сѣ крак-ѣтъ си, и изважда малко трѣва свѣха, та сѣ храни. Тѣѣ твѣрдѣ го ѡуправа, защо той ѣсенъ и зими ѣ по тластѣ и бална-та мѣ по хѣбава, а нѣ про-лѣтъ и лѣти, защо сѣ разбѣлѣтъ ѡт то-плинѣ-та, и ѡстаѣтъ токмѣ кожа и коккалъ. Мѣсо-то мѣ ѣ добро на идѣнѣе кога ѣ прѣсно или свѣшено: ѡт кожа-та мѣ прѣвѣтъ различны дрѣхи.

Бѡбрь (Кѣндѣсъ). (5)

Бѡбр-ѣтъ има кракѣ добри за пѣванѣе, чѣтыри ѡстри зѣби, ѡупѣшка касѣ и лѣс-пава, кожа скѣпа, защо ѡт нѣѣ прѣвѣтъ различны дрѣхи: снѣчки-тѣ иматъ подѣ ѡупѣ-

бунашка-та си една маеть, която е по-
трѣвна за цѣла (иначе). Междѣ доби-
тацы тѣ ти са най остроумни дроводѣцы
(аюлгери), защо толькози искѣхъ праватъ
каши-тѣ свои, щото който ги види каже
чи живѣатъ челоуѣцы въ тѣхъ, а не до-
битацы. Праватъ въ вода-та една кошара,
всѣ май шестъ лахти на ширь, сѣтъ калъ и
древа. Тамъ забиватъ темели-тѣ и праватъ
единъ рѣдъ каши, толькози високи, щото
покрив-атъ имъ да стига до верх-атъ на
вода-та. Надъ тѣхъ праватъ другъ рѣдъ:
сѣтнѣ пакъ надъ тѣхъ, ѿше единъ или
два, и тай каши-та имъ иматъ по три или
по четъри етажа (табаки) въ една та-
вази кашиа живѣатъ осмь и десѣтъ Бокри.
На всѣка табака ѿставатъ по една дѣпка
та минѣватъ въ друга-та: и тай, кога ще
са капатъ, слѣзатъ въ най долу-та, ани
сѣтнѣ пакъ възлазатъ да сѣдѣтъ въ вто-
ра-та, акѣ ли е вода-та голѣма и са на-
полни и тай, възлазатъ въ трѣта-та или и
въ четвѣрта-та. Една кашиа има пѣтъ лахти
высочена и шестъ ширь, и е съ крайно
искѣ-

инквство оутвердена и оустроена. За тѣхъ
дѣла тѣи имать сачева свои-тѣ заби, съ
който сѣкатъ дребя-та: свои-тѣ крака, съ
който копаатъ прасъ и праватъ калъ и
кирпичи: и свои-та оупашка, съ коюто
приносатъ кал-атъ, забиватъ коли-тѣ и из-
мазватъ. Ъсинъ и зимни си праватъ ка-
щѣа-та, та живѣатъ въ тѣхъ и идатъ ли-
сти и дребени корени презъ това время: а
пролетъ ги оставатъ та шхождатъ по
горы-тѣ. Много са намиратъ и на по-
лнощна-та Америка.

К р о к о д и л ъ. (6)

Крокодил-атъ ѣ добитакъ четвероногъ,
живѣи въ вода-та и по сѣхо, и ѣ тварѣ
страшенъ и лютъ свѣрь, намира са въ го-
ламы-тѣ рѣки въ Асія и Африка и Аме-
рика. Не познаваме до нынѣ друго жи-
вотно да са ражда толькози малко, ачи
сѣтнѣ да пораста толькози голѣмо: защо
първо са изматъ изъ едно мѣдѣ като шг
гаска (дартѣ патка), ачи сѣтнѣ става коль-
кото двадесатъ лахти долагъ. Сички-тѣ
дрѣги

дръги животни които живѣатъ по сѣхо
иматъ ѡзъкъ, а той не има, ами токму
малко масцѣ на гърло-то, което не можи
нити да попростре, кога жапа горна-та си
челюсть мърда. Прилича на гвщерь, има
очи като на свинѣ, нѡгти голѣми, и
ѡстри, кожа лѣспава и ѡгка на гарб-ѣтъ, а
на слабина-та тѣнка, ѡуста толькови голѣ-
мы, щото можи да приглатни человекъ.
Дѣнѣмъ ходи по земя-та, нощѣмъ въ во-
да-та. Кажатъ чи въ вода-та не види, а
ѡтвѣнъ глѣда твърдѣ на далече. Кога види
нѣкое животно вѡска сѣ и го приграбва
сѣ прѣдани-тѣ си крака и го разкъсва, или
акѡ ѣ далѣчкѡ ѡударѣ го сѣ ѡупашка-та си
та го сабарѣ: а зими четири мѣсаци сѣди
въ пещера-та си, и не ѡдѣ нищо. Сносѣ
ката година колкото сто ѡйца ижъ па-
так-атъ, а Егѡптани-тѣ ходѣтъ да ги ижъ-
дирѣтъ и ги сѣспѣватъ: нѡ Ихнѣмон-атъ мѡ
ѣ най голѣмы-атъ врагъ, той ѣ като которъ
иходи да продава ѡйца-та мѡ и ги ѡдѣ:
а дѣто кѡзѡватъ чи сѣ паха въ корѣм-
атъ мѡ, та мѡ ижѣда печѣнка-та (цегѣръ-
атъ),

атъ), и го сѹморѣва, то ѣ вѣе лѣжа. Кѣ-
зѹватъ їѡще чи той плачи като челоѹѣкъ:
та заради това кога ще рекатъ чи нѣкой
са пристрѣва та плачи, кажатъ чи той
плачи като Крокодїлъ.

Рѣченъ Конъ. (7)

Рѣчны-атъ конъ ѣ грѣзенъ добѣтакъ и
голѣмъ колѣкото Носорогъ-атъ, намира са
въ рѣка-та Нїлъ, и поприличва на свинїѣ
и на волъ и тѣи бѹчи: има тѣрдѣ го-
лѣма глава и оутѣ, зѣби дѣбѣли и толь-
кози ѣгки, щото като ги оударишь съ
огнико-то пѣшатъ искры: очи и оуши малки,
ѣ носари (носны дѣпки) голѣмы и ши-
роки, вратъ тѣрдѣ дѣбѣлъ, крака кѣси и
малки съ четѣри ногти, оупѣшка кѣса и
дѣбѣла, малко косми, илї ѣ со всѣмъ голъ,
кожа чѣрна и толькози дѣбѣла щото нити
крѣшѣмъ може да ѣ приминѣ. Той доби-
такъ живѣи и по сѹхо и въ вода-та и ѣде
рыба, трѣва, ичѣмїкъ, рѣшь, и корени дрѣ-
венни. Ражда ката година, и живѣи ко-
лѣкото дѣсѣтъ години. Дѣнѣмъ спї и зѣ
тросѣ

грозѣтъ тѣ и не го ѣ грыжа со всѣмъ, а нѣмъ ходи въ вода-та или по сѣхо да лири. Истѣе. Не стрѣва никомъ сло, акѣ ли нѣкой го закачи или оудари, тойзи часъ са вѣска като бѣсенъ срѣщъ него, и не го вѣстава додѣ не го поврѣди, или додѣ не види чи не щѣ може да го пристигни.

Камилско птиче. (8)

Камилско то птиче ѣ най голѣмо ѿ сички-тѣ фарковати животни, защо кога варви глава-та мѣ заминува на высоченѣ и ѣдного конника (аглаа): тѣжко ѣ колько то тридесать и пѣтъ ѡки, гага-та мѣ ѣ закривѣна на вѣрх атъ като вѣдица, крака-та и брат-атъ мѣ са тѣрдѣ долги: вѣтове-тѣ мѣ са ѣжки, магни и голи. Голѣмо-то това птиче не може да фѣрка: пѣрво, защо ѣ тѣрдѣ тѣжко: второ, защо перѣ-та мѣ са като косми. Глава-та мѣ ѣ плѣска, и коккал-атъ и тѣнакъ и вѣрѣхакъ, а ѡчи-тѣ мѣ са голѣми и красни. Спорѣтъ долга-та шѣа, и гѣрвена-та гѣрвѣчка прилича на камѣла, та заради това са назовава Камилско птиче.

То иде щото мѣ дадешь, сирѣчь: треба, хлѣбъ, косми, кожи, и всако дрѹго такъ кози нѣщо, но не смѣла желѣзо-то и дрѹги таквиѣ игки нѣща, ами ги изважда какви-то ги галта. Тѣи сѣ много по Африка и по бѣжна-та нѣи Асїйска страна, защо та-такъ хора-та иматъ цѣли стада таквиѣ птиче-та. По гаре-атъ пера-та имъ сѣ черни, а по оупашка-та бѣли: на вѣтхо-то време мѹжи-тѣ си кичаха сѣсъ тѣхъ главѣ-тѣ, кога ѿтхождаха на бранѣ (цѣнкѣ), а сега жѣны-тѣ ги носатъ по шѣпки-тѣ си. Кога ги ловатъ изъ пѣрвѹ ги гонатъ полѣгка додѣ ѿтмалѣатъ и оугладнѣатъ, ачи то-гази сѣ притичатъ сѣсъ конїе-та ги присти-гатъ, и ги оубиватъ съ дрѣва, заради да не сѣ оукарваатъ бѣли-тѣ и красни-тѣ тѣхъ ни пера. Кажатъ чи това птиче крѣиѣ глава-та своѣ въ дрѣва-атъ, и мѹ сѣ стрѹва чи тѣи щѣ сѣ оукрѣиѣ.

Камилски-тѣ птичета спосатъ яйца игки и голѣми, щото тѣхъ хора-та ѿсребрѣ-ватъ и ги оупотреблѣватъ за чаши. По топли-тѣ мѣста яйца-та сѣ измататъ сами

ѡт топлина-та солнечна, а пилета-та токѡ
като са излѡпатъ трагватъ та ѡтхѡждатъ
самички да са хранатъ: а по на стѡдени-
тѣ мѣста, птички-тѣ забранатъ и хранатъ
пилета-та свой, додѣ тѣи станатъ добо-
ли да са хранатъ сами.

Масо-то на тѣзи птичета ѣ тѣжко за
идѣние и маинѡ са смилла, но Африкани-тѣ
и Арапи-тѣ го идатъ: ийца-та имъ на
идѣние са като ѡт гаска.

Жѣравъ. (9)

Жѣрави-тѣ лѣти дохѡждатъ да лѣтѡватъ
по Немска-та зѣмла, а зими ѡтхѡждатъ по
топлы-тѣ страны. Кога фѣркаты нарѣждатъ
са на барволица и са допиратъ съ глави-та
си единъ на другий, и кога пѣрвы-аты ѡт-
малѣи, зашто не са доира до никого,
ѡтхѡде на оупашка-та, и тѣи си почиба
додѣ са изрѣдѣтъ сички-тѣ. Фѣркаты по
высоку за да глѣдѣтъ ѡт далече мѣста-та
на които ѡтхѡждатъ. Вѣжатъ чи нощѣмъ
сѣдѣтъ нѣкои да пѣзѣтъ, и, за да не
заспѣтъ, держатъ въ крак-ѣтъ си единъ

камакъ, заради да са съвѣдѣтъ, акъ нѣ-
какси заспѣтъ та изпѣстнатъ камакъ-агъ: а
дрѣвги-тѣ спѣтъ на единый кракъ, и си
держатъ глава-та подъ крыло-то.

Шѣркъ. (10)

Шѣрк-агъ има твѣрдѣ долга гага и долги
крака: прави си гнѣздо-то по високи дрѣва
и по стрѣхи-тѣ на кащія-та, и чисти гра-
дины-тѣ и нивы-тѣ ѿт замѣи. Тѣи са
мѣстатъ като и жѣрави-тѣ, сирѣчь лѣтѣ-
ватъ по хладни-тѣ мѣста, а зими ходатъ
по топли-тѣ, но ѿще не знаймы гдѣ.
Кога приближи время да са дигнатъ, раз-
даватъ вѣсть (хавѣрь) чи въ еди кой день
и на еди кое мѣсто трѣба да са собирѣ
сичкѣ-агъ народъ, и тогази чакатъ тамъ да
мракни, а чи презъ ношѣ въ темнина-та
ставатъ, като една страшна войска, скры-
томъ да не ги види никой на кадѣ ще ѿт-
идатъ: така праватъ и кога са заварнатъ.
Твѣрдѣ любятъ пилета-та си, но и тѣи
гладатъ доврѣ свои-тѣ родители кога
оустарѣватъ.

Китъ.

В и т ъ. (11)

ѿ ко́лько́то жи́вотни зна́ймъ до днѣсь
 вѣт-аѣ ѣ най го́лѣмъ, зашо́ снага-та мѡ
 ѣ двѣдесѣтъ или двѣдесѣтъ и четы́ри ла́хти
 до́лга, а гла́ва-та мѡ де́сѣтъ или двана́де-
 сѣтъ, и та́ка сичка-та мѡ до́лжена ѣ триде-
 сѣтъ или тридесѣтъ и ше́сть ла́хти. На
 гла́ва-та си има́ двѡхала, сирѣчь двѡпки
 презъ ко́нто возди́ша, и двѡха съ го́лѣма
 си́ла и и́ченіе вода-та на го́рѣ ко́га и́грае,
 а ко́га ѣ оура́ненъ изфа́рла́ кро́вь. Оу́ста-
 та мѡ са́ широ́ки ко́лько́то двана́десѣтъ
 ла́хти, но́ га́рло-то мѡ ѣ тва́рдѣ тѣ́сно,
 шото́ то́кмѡ ма́лки ры́бы мо́же да при́глатни.
 Же́нски-тѣ не сно́сѣтъ и́йца, ка́то по́ много-
 то дру́ги ры́бы, а́ми ра́ждѣтъ и подо́авѣтъ
 ча́да-та сво́и. Ма́со-то на та́зи ры́ба ѣ
 и́гко и не́тла́сто (посѣ́ло), но ме́ждѡ ко́жа-
 та и ма́со-то и подъ́ оу́стниѣ-тѣ си има́
 тва́рдѣ де́бѣла ма́сть, ко́нто прива́рѣваѣтъ
 та изва́ждѣтъ тла́сто ма́сло. Сичка-та мѡ
 си́ла стои́ на оу́пашка-та, съ ко́нто то́и
 сѡвѡва ко́раба́и (гимі́и) и ги при́ва́рта.

Тази голѣма рыба твърдѣ мянѣ и бѣдѣ сѣ лови. Които ходѣтъ да ѿдирѣтъ пѣзѣтъ сѣ да не приближѣтъ твърдѣ, за да не ги пристигни сѣ оупашка-та си, ами ѿ далече стрѣлятъ верхѣ неѣ ѡстры и голѣмы вѣдници, които сѣ вѣрзаны сѣ важѣ. Подирѣ това кит-ѣтъ като сѣ оуранѣ задалбо-чава сѣ въ морѣ-то, но подирѣ малко пакѣ излаза, защо не може да си воздиша въ вода-та: а нѣкога слаза твърдѣ на далѣко, и тогази, акѣ видѣтъ чи не щѣ стигни вѣже-то, прирѣзватъ го тѣтакси, защо за-вѣча и притѣрѣ гимѣа-та. Като инди тѣи го оуранѣтъ на много мѣста изливѣ мѣ сѣ кровь-тѣ, та оумира. Тогази ѡтеирѣтъ масть-тѣ мѣ, та ѿ гѣждатъ въ бѣчвы, а мѣсо-то мѣ фѣрлатъ: ѡт неѣ и ѡт мозак-ѣтъ мѣ правѣтъ свѣщи. Довѣтъ ги по край Грѣландѣ по іѣнїю и іѣлїю мѣсѣцѣ, защо тогази сѣ собирѣтъ тѣтакѣ твърдѣ много, и кѣта годѣна оулавѣтъ колько-то двѣ хѣлѣди

Делфѣнѣ (домѣзѣ балли). (12)

Делфѣн-ѣтъ ѣ най чѣкрѣтъ ѡт сѣчки-тѣ довиѣцы, защо кога бѣга не може го при-

стиг-

стигна нити птиче, нити стрѣла, и ни една
рыба не оубѣгнуваше ѿ него, акѡ можаше
ѿт веднаждѣ да ги оулава, но, съ Божіѣ
промыслѣ, пѣрвѡ трѣба да лѣгни вѣзнакъ,
ачи тогази да оулови дрѹги рыбы, но тѣи
тогази намиратѣ времѣ та оубѣгватѣ. Ва-
жатѣ чи твѣрдѣ любви пѣаніе-то и челоуѣцы-
тѣ. Плаватѣ покрай корабли-тѣ. Нѣкои
раждатѣ двѣ близначета чада, и ги подѣ-
ватѣ каквото и кит-атѣ, пазатѣ ги додѣ
порастватѣ, и твѣрдѣ ги любатѣ. Растѣтѣ
до десѣтъ години.

П ч е л ы.

Пчелѣ-тѣ иматѣ шѣсть крака, четѣри
крыла, двѣ рога на глава-та и една га-
гичка добра за да свчатѣ съ нѣм сок-ѣтъ
ѿт цвѣтовѣ-тѣ: живѣатѣ въ хрѣлопи или
въ кошчета. Една ѿ тѣхѣ ѣ по голѣма,
ней сички-тѣ дрѹги са покорѣватѣ, и ѣ
слѣшатѣ што ѣмѣ повелѣи, тѣм са назо-
вава Царица или Бѣи. Токѡ тѣм ѣ жѣнска
и сносѣ сама колькото четѣридесѣтъ хѣла-
ди яйца, и ѿт тѣхѣ са измѣтатѣ чѣрвѣи-

чета, които ги хранятъ дръги-тѣ пчѣлы додѣ попорастатъ, тогѣзи тѣи ставатъ лѣвсъ (като пѣпки), ачи сѣтнѣ пакъ са сожвѣаватъ и ставатъ пчѣлы. Царица-та ѣ инди майка на сички-атъ рой. Има и дръги пчѣлы въ кошче-то по голѣмы ѡт дръги-тѣ, но по малки ѡт царица-та, които са назоваватъ вѣмбари: тѣи не иматъ желонити работатъ, ами ходатъ съ царица-та презъ лѣто-то, ачи сѣтнѣ, сирѣчь край лѣто-то, като снисе царица-та доволны яйца, извѣватъ ги работници-тѣ пчѣлы съ съ желѣ-та си.

Единъ рой ѣ каквото едно царство, тамъ всѣка пчела има своѣ-та работа: едни са ѡпредѣлены да пазятъ порты-тѣ, а дръга ѡстава нощѣмъ да пѣзи, и ги сабѣжда на вѣтрѣ, кога дойди времѣ за стѣваніе съ едно различно вранѣніе, тогѣзи глѣдашь ѡт веднаждѣ сички-тѣ на крака, и акѡ видатъ чи щѣ са развали времѣ-то, или чи щѣ повѣи нѣкои вѣтаръ сѣдѣтъ си вѣтрѣ и не излѣзатъ, акѡ ли щѣ да ѣ хѣбабо времѣ-то, тѣи излѣзатъ изъ кошче-то като

ЕДНА ВОЙСКА, или каквото много братѣа, и
 ѡтхѡждатъ течешкомъ по нивы-тѣ, и по
 лѣвады-тѣ, и изъ градины-тѣ, и подиръ
 малко ги гаѣдашь, чи сѣ връщатъ съ вѣсело
 пѣсни, и ѡбкичены сѣсъ цвѣтъ, а други
 на жабѣрины съ вода и намокрены по сич-
 ка-та снага. Тѣи тѣзи като млади момцы
 и млади момы ходатъ по лѣвады-тѣ, а по
 стары-тѣ, на които вѣки не держатъ крака-
 та и крыла-та, работатъ въ кащи, всѣка на
 каквато работа ѣ ѡпредѣлена. Первъ три
 или четири сѣдаатъ на порта-та, да пома-
 гатъ да стоварятъ товари-тѣ, които дохож-
 датъ ѡт ванъ: други ги дигатъ тогази та
 ги заносатъ дѣто праватъ питы-тѣ: тамъ,
 едни вѣлатъ съ оуста-та и съ крака-та
 свои вошина-та, (ѡт които нѣе правимъ
 свѣщи, та ги приносамы Богъ въ цѣрко-
 ва-та:) а други а поематъ ѡт тѣхъ та пра-
 ватъ оныѣ шесторогаты дѣлвички, толь-
 кози оурѣдѣнѣ и искѣсѣнѣ, щото каже чело-
 вѣкъ чи сѣ правины съ пергѣль, други
 приносатъ тогази сладкѣ-атъ оңзи мѣдъ та
 го наливатъ въ тѣхъ, пакъ други сѣдаатъ

тамъ готовы да замажатъ оуга-та на пол-
ны-тѣ дѣлвички, за да не истича, и да не
са загубва тѣхна-та многоцѣнна стока.
На друго мѣсто въ странѣ е тѣхна-та обща
поварна (ахчийница), и тамъ има повари
(ахчин) колкото трѣбать да готватъ истѣе
за вечерь-та. Додѣ тѣи работатъ пчелы-тѣ,
царица-та тѣхна тича врѣдъ та глѣда сама
кой какво работи, или какво е работилъ,
и ги подканѣ да залѣгатъ колкото мо-
гатъ: акъ ли види нѣкоѣ чи а марзи,
мѣмри а, мѣчи а, и най сѣтнѣ, акъ види
чи ни са покаява, всѣждава а на смѣрътъ,
и повелѣва на други-тѣ да а оубѣатъ. Чѣди
са всѣкъ като поглѣдни съ колакъ трѣдъ
и съ колѣка чеврастина сички-тѣ членове на
тази република, залѣгатъ за обща-та поль-
за. Чѣдана е и тѣхна-та чистота, защо
има ѿпредѣлены пчелы да разтрѣбать и
да митатъ, и тѣи не са баватъ ката дѣнь
да фърлатъ сметь-та, ами а собиратъ въ
единъ рогъ, ачи кога е развалено времѣ-
то, и не могатъ да ѿтидатъ по ванъ, то-
гази, за да не сѣдѣтъ праздны, изфѣр-
латъ

ааѣтъ сметь-та. Бато мрѣкни прибиратъ сѣ
и вечератъ на една обща трапѣза сички-тѣ,
ачи погѣдаватъ малко нѣщо и галчатъ,
но като дойди времѣ за леганіе, примниѣва
пакъ онаа, която ги сабѣди свтрена-та,
и съ прилично бранченіе имъ повелѣва да
спѣтъ.

Бато сѣ роди въ кошче-то новъ рой,
царица-та, акѣ види чи е хубаво времѣ-то,
става пѣрвѣ тѣа та повѣжда своѣ-та вой-
ска съ веселы пѣсни, и ѡтхѣде да сѣ при-
сели на другѣ мѣсто и да направѣ новъ
градъ: тѣа дѣто види оугѣдно мѣсто, кацка,
и тѣтакси сѣ нарежда околѣ и нейна-та
многочисленна войска. И пчелѣрь-атъ (ко-
ванці-атъ) забѣла тогѣзи очѣ-тѣ и рацѣ-тѣ
свои, ачи издига едно кошче на варѣина,
и го занѣса надъ рой-атъ, или го подлага
подъ него, ачи го оутѣрса вѣтрѣ. Акѣ ли
сѣ слѣчи да не влѣзи царица-та въ него,
дигатъ сѣ сички-тѣ другѣ пчѣлы та из-
бѣгватъ до една, защѣ не могатъ бѣзъ ца-
рица, акѣ ли оумрѣ тѣа, сички-атъ рой ѣ
жалѣи и ѡт скорѣ сѣ погѣбѣва. Тѣа
кажатъ

кажатъ, не има жéло, но и да има не го оупотреблява никога, а други-тѣ иматъ, и кога нѣкои ги закачи, тѣи си ѿтмѣ-
ватъ съ него, има да сѧ оумрели коніе ѿ
тѣхъ, ала казватъ нѣкои чи оумира и
пчелѧ-та кога оужели нѣкого.

М р а в ы.

Мравы-тѣ иматъ шестъ крака и жéло: и
работы-тѣ имъ сѧ сподѣлены каквото и
на пчелы-тѣ и общо собиратъ за хранѧ
житени зёрна. Тѣи по жѧтва, като оусѣ-
татъ на нѣкадѣ жито, ѿтхóждатъ да ѿчи-
статъ добръ който пѧтъ имъ сѧ види по
правъ, заради да не забикалатъ и да не сѧ
припѧнѧватъ, кога минѧватъ натоварены,
и ѿт по напредъ ѿще ѿчистатъ и при-
граждаатъ добръ свой-тѣ житници, ачи
тогази трагватъ като по жѧтва та сѧ по-
товаатъ сѧсъ жито, кой колькото по
много може, и го носатъ та го трѧпатъ
на едно мѣсто. Като сѧ минѧ жѧтва-та
не ѿставатъ жито-то тѧи, защо подиръ
малко дни то пониква, и тѣи трѣба тогази

да измрѣтъ ѿ глады. Заради това сѣдѣтъ
сички-тѣ та причѣпватъ презъ средѣ-та
сички-тѣ зерна, ачи тѣи ги насѣпватъ въ
житници-тѣ свои. Срамота ѣ вѣистина на
человѣка да глѣда тѣхъи добитачета толь-
кози соглаени по междѣ си, и заради това
толькози благополѣчни, а той да не ще да
бѣди соглаени съ свои тѣ братѣа. Мра-
вы-тѣ спѣтъ презъ сичка-та зима и про-
лѣтъ, като са сабѣдѣтъ, идѣтъ ѿ гото-
во-то жито додѣ дойди втора жѣтва.

Тѣи каквото и пчелы-тѣ имѣтъ си въ
всѣкѣй мравинѣкъ по една царица, и тѣа
сноса до осмь стѣтинѣ ийца, ѿ тѣхъ са
измѣтѣтъ червѣичета, ачи сѣтнѣ стѣватъ
лаѣсъ (пѣпки) и тѣхъ прѣсти-тѣ хора зо-
ватъ мравѣшки ийца. Многѣ са трѣдѣтъ
сѣсъ тѣхъ мравы-тѣ презъ лѣто-то, зашѣ-
дѣнѣмъ ги износѣтъ на слѣнце-то, а вѣчаръ,
или кога видѣтъ чи ще са развали времѣ-
то, вносѣтъ ги вѣтрѣ въ мравинѣк-ѣтъ.

Тѣхъни-тѣ житници са сподѣлѣны на
много приграды, и врата-та, презъ които
са влѣзѣ изъ една въ другѣа, са ѿ долѣ, и
толь-

толькози и скѹснѡ и оуѣднѡ направины,
 шото не ѣ възможно да преминѣ снѣгъ или
 дождь до тамъ. Много пати человекѣ-тѣ
 развалиха мравинацы за да видатъ какъ
 сѡ направины, та да направатъ по гра-
 довѣ-тѣ таквиѣ кащѣа, за да сѣдѣтъ вѣ-
 трѣ кога сѡ вѣатъ, но никой до нынѣ не
 можѣ да ги стѣгни, защо кога ѡтворатъ
 нѣкой мравинакъ, всѣ развалѣтъ и при-
 грады-тѣ нѣговы, и заради това не мо-
 гатъ да ги придираѣтъ доврѣ.

Человѣкъ.

Който малкъ попридири може да познаѣ
 чи не има дрѹго создѣнѣ на землѣ-та по
 изрѣдно и по почтѣнно ѡт человекѣ, той
 не токмѡ спорѣтъ дѣшѣ-та, но и спорѣтъ
 тѣло-то заминѣва сички-тѣ добитѣцы. Ни-
 кой не може да смѣли по изрѣдно создѣ-
 нѣ ѡт человекѣ. Всяка нѣгова стѣва има
 такваѣ сила и толкаѣ каквѣто и колка-та
 и трѣба: на примѣръ палецѣ-атъ ѣ по ѣгкъ
 ѡт дрѹги-тѣ пѣрсти, и крака-та по ѣгки
 ѡт рацѣ-тѣ, и прочѣа.

Богъ дади намъ нѣкои стáвы по двѣ,
но една-та ѿ тѣхъ не е неполѣзна: защо
акъ имахмы по единъ кракъ, не можахмы
ходи прави, или еднамъ съ голѣма мака
шѣхмы да можемъ да пристапимъ: сáсъ една
рака не можахмы прави толькози работы,
колко то сáсъ двѣ: сáсъ двѣ оуши чѣкамы
ѿ вѣдъ: съ едно око можахмы глѣда,
но защото това чѣство е твърдѣ изрѣдно
и полѣзно, заради това имамы двѣ, щото
акъ нѣкакъ са повреди едно-то, да ѿ-
стани намъ друго-то, и тъй пакъ, токму съ
него, да исполнамы наша-та потреба.

Человѣцы-тѣ не са еднакви, нити на
лице, нити на гласъ, нити на писмо, и
ѿ това пакъ познаваме божіа-та премѣ-
дрость, защо по лицето са разпознаваме
дѣнѣмъ, а по глас-атъ нощѣмъ, а по пи-
смo-то кога сме на далече.

Въ человекъ главны-атъ мозакъ е най
чѣденъ, защо до когато той е здравъ, до
тогази сички-тѣ дѣшевы наши силы са
здравы, и ные до тогази живѣимъ. Много
философи кажатъ чи тамъ сѣди безсмѣртна-та

наша дѣша, и ѿ тамъ тѣа мѣрда, както
щѣ, сички-тѣ тѣлесны ставы. Никой до-
битакъ не има толькози мозакъ колькото
человѣк-атъ. Единъ волъ, ѿ пѣть кантѣра,
има сто и седемдесѣтъ драма мозакъ, а
человѣк-атъ, единъ кантѣръ тѣжакъ, има
една ока и триста драмы: делфин-атъ, който
има най много мозакъ ѿ сички-тѣ дрѣ-
ги животни, едвѣмъ има пѣть стѣтинъ
драмы. Кажатъ чи по оумни-тѣ хора
иматъ по много мозакъ, а по безѣмни-тѣ
по маако.

Каквото въ мозак-атъ са соединѣватъ
сички-тѣ наши чувства, тѣи и въ чреко-то
(шкѣмѣ-та) са собира сичка-та тѣлесна
храна, тамъ ѣ и стомах-атъ (мѣра-та),
въ който са смѣла истѣе-то, сирѣчь стѣ-
пѣва са, и сѣтнѣ еднѣ часть ѿ него
става сокъ и кровь, та са разпрѣска и
тѣло-то, а щото ѿстѣни непотрѣбно, него
изфѣрламы.

Единъ человекъ има осимъ или десѣтъ
ѣки кровь, коа то минѣва презъ сердѣе-то,
и са разнѣжда чѣкъ до краища-та на тѣ-

ЛО-ТО, АЧИ ѿТ ТАМЪ ПАКЪ СѦ ВРАЩА ПРЕЗЪ
ЖИЛИ-ТѢ ТА ДОХОДЕ ВЪ СЕРДЦЕ-ТО, И ТАИ
ВСЕ ѿБХОЖДА И НЕ СѦ ЗАПИРА СОВѢМЪ, ЗА-
ЩО ТОКЪ ДА СѦ ЗАПРЕ НА ВРѢДЪ ѦУМИРАМЪ.
ДѢВО-ТО ѦУХО НА СЕРДЦЕ-ТО ТЪБВА КОМАХАИ
СЕДМДЕСѦТЪ ПАТИ НА ЕДНА МИНЪТА, И НА
ВСѦКО ТЪПВАНІЕ МИНЪВА ПРЕЗЪ НЕГО КОМАХАИ
ДВАНѦДЕСѦТЪ ДРАМА КРѢВЪ.

БЕЗЪ КОККАЛИ ЧЕЛОВѢКЪ ЦѦШЕ ДА Ё КАК-
ВОТО КАЩА БЕЗЪ ПОДПѢРКИ И БЕЗЪ ТЕМЕЛИ,
И ТАИ НЕ МОЖАШЕ ДАРЖѢ, АМИ ТРЕБАШЕ ДА
СѦ РАЗВАЛИ И ДА ПАДНИ. ВЪ ТѢЛО-ТО НАШЕ
СѦ НАМИРАТЪ ДВѢСТА И ЧЕТЫРИДЕСѦТЪ КОК-
КАЛИ, КОИТО ДОХОЖДАТЪ НА ТѦЖЧЕНА КОЛЬ-
КОТО ЕДНА ТРИТИНА НА ТѢЛО-ТО, СИРѢЧЬ
ѦКѢ СИЧКО-ТО ТѢЛО Ё ТРИДЕСѦТЪ ѦКИ, ДѢ-
САТЪ ѿТ ТѢХЪ СѦ КОККАЛИ.

НО ЧЕЛОВѢКЪ СТАВА НАИ РАЗЛИЧЕНЪ И НАИ
ГОРЕНЪ ѿТ СИЧКИ-ТѢ ЖИВОТНИ, НАДЪ КОИТО
ТОИ ЦАРЪВА СѦСЪ СВОИ-АТЪ ѦУМЪ, ЗАЩО СЪ
НЕГО ТОИ ПРИДІРА И РАЗЪМАВА ПРИЧИНЫ-ТѢ
НА МНОГО НѢЩА, И ПОЗНАВА НѢКОИ СИ ПРЕДЪ
ДА СѦ СТАНАЛИ ІѢЩЕ. МОЖЕ ДА ГОВОРИ И

да изъавява на други-тѣ шото той си мы-
 сли, или ги пыта да мѣ кажатъ, шото
 тѣи си мыслятъ: и тѣи единъ ѿ други
 сѣ оучимъ и оумножавамы нашѣ-атъ оумъ
 съ много науки. Издири челоуѣкъ много
 хвдожества (занаети), стана доволенъ да
 шехожда сичка-та земя, и да дири врѣдъ
 всако нѣщо, коѣто щѣ може да ги поль-
 зова. Побѣждава сѣ съ свое-то остроуміе
 и най люти-тѣ свѣрове. Не мѣ постигна
 земя-та да насити свое-то любовчѣніе,
 ами сѣ издига чакъ до небо-то: тамъ по-
 знава съ голѣмо оудивлѣніе Божіа-та без-
 крайна и непостижима сила, кога придирѣ
 колъко сѣ далече ѿ насъ мѣсц-атъ, слон-
 це-то и свѣзды-тѣ, колъка е тѣхна-та
 голѣмина, кой прѣвила послѣдоватъ тѣхни-
 тѣ движеніа, и проча. Тѣи най сѣтнѣ
 познава свой-атъ создатель, и акѣ рачи
 да оугоди немѣ, разумава чи щѣ намѣри и
 подирѣ тойзи привременъ животъ вѣчно
 блаженство. Колѣки други безъ чѣтъ да-
 рове изсипа Богъ прѣдъ челоуѣка за да го
 направи блажена и благополучна! и на колъка

чѣсть висока го издигна като го сотвори
по образъ своемъ и по подобію!

Много челоуѣцы живѣать по зема-та,
кажатъ да са сички-тѣ комахъи хілада
миліона, ѿ които шестдесѣтъ оумиратъ
на една минута а три хілади и шестъ сто-
тинъ на единъ часъ, и пакъ толькози са
раждатъ: ѿ сто хора оумиратъ трима на
година-та.

Придиратъ и кажатъ нѣкои, чи са раж-
даютъ по много мъжески дѣца, сирѣчь на
двадесѣтъ момичета, двадесѣтъ и едно
момчѣ: и това ѿпредѣли Богъ защо то мъ-
жи-тѣ по бѣдствоватъ и са по гвѣатъ ѿ
жѣны-тѣ и тѣи за малко время ѿставатъ
толькози мъжи, колкото и жѣны. Сѣтъ това
пакъ познаваме божіѣ-та премѣдрость, за-
що той ѿтрѣди да зема всѣкій мъжъ по
една жена. Придиратъ іѡще чи въ голѣ-
ми-тѣ градове оумира на година-та единъ
ѿ двадесѣтъ и пѣтъ хора, а въ по мал-
ки-тѣ единъ ѿ тридесѣтъ, а по села-та
единъ ѿ четъридесѣтъ.

Какъ

Какъ да пазѣи челоуѣкъ здравіе-то свое.

На тойзи свѣтъ най голѣмо добро на челоуѣка ѣ здравіе-то, зашо безъ него никога не може са зарадва и развесели, заради това треба да са пазѣи ѿ всако нѣщо, коѣто го вреди, и да послѣдова тѣзи за-рачаніа.

Здравы-атъ треба да променѣва частъ живѣніе-то свое, да не дѣри цѣлѣы и цѣлители. Да ходи по села-та, по нивы-тѣ, по ловъ, да сѣди и въ град-атъ, да играй, да си почива, но не много, зашо ѿ мар-зиль-атъ става нѣмоушенъ и безсиленъ, а ѿ трѣд-атъ пакъ, силенъ и здравъ до крайна старость. Да са капи и въ топла вода и въ стѣдена: да иде дваждѣ на день-атъ, и толькози, колкото може да смѣла.

А който челоуѣцы са нѣмоушни (такѣйзи са по много-то който живѣатъ въ градо-вѣ-тѣ и оучени-тѣ) треба по много да са пазѣатъ. Сѣтрена да не ставатъ нити да работѣатъ нищо, акѡ познаатъ чи ѿше не имъ са ѣ смѣло пѣтіе-то. Като станатъ

А Р І О М Е Т І К А.

Въ тѣзи кѣса Аріометіка не написахъ правила ами токму примѣри, които послѣдуютъ съ такавъ чинъ, щото мога да рекачи пракила-та сѣ непотрѣбни: но оучитель-атъ трѣба да казва на дѣца-та, кога не развиратъ, и да имъ дава, спорѣдъ тѣзи и други примѣри за да сѣ въучаватъ (ала-шардѣсватъ).

Ч и с л а.

1.

	ЕДИ- НИЦЫ.	ДЕСЯ- ТИНЫ.	СТО- ТИНЫ.	ХІЛА- ДЫ.
ЕДНО	1 а.	10 і.	100 р.	1000 хА.
ДВѢ	2 в.	20 к.	200 с.	2000 хВ.
ТРИ	3 г.	30 л.	300 т.	3000 хГ.
ЧЕТЫРИ	4 д.	40 м.	400 оу.	4000 хД.
ПАТЬ	5 е.	50 н.	500 ф.	5000 хЕ.
ШЕСТЬ	6 з.	60 ѓ.	600 х.	6000 хЗ.
СЕДМЬ	7 з.	70 о.	700 ѱ.	7000 хЗ.
ОСМЬ	8 й.	80 п.	800 ѿ.	8000 хИ.
ДЕВЯТЬ	9 а.	90 ч.	900 ц.	9000 хА.

2.

ДЕСЯТИНЫ И
ЕДИНИЦЫ.

11	дѣ.	21	ка.
12	ѣѣ.	32	ав.
13	ѣѣ.	43	мг.
14	дѣ.	54	нд.
15	ѣѣ.	65	зѣ.
16	ѣѣ.	76	ос.
17	зѣ.	87	пз.
18	иѣ.	98	чи.
19	дѣ.	99	ча.

СТОТИНЫ И
ЕДИНИЦЫ.

101	ра.	201	са.
102	рк.	302	тв.
103	рг.	403	оуг.
104	ра.	504	фл.
105	ре.	605	хе.
106	рс.	706	ψс.
107	рз.	807	ѡз.
108	ри.	908	ци.
109	ра.	909	ца.

3.

СТОТИНЫ И
ДЕСЯТИНЫ.

ХІЛАДЫ И
ЕДИНИЦЫ.

ХІЛАДЫ И
ДЕСЯТИНЫ.

110	210	1001	2001	1010	2010
120	320	1002	3002	1020	3020
130	430	1003	4003	1030	4030
140	540	1004	5004	1040	5040
150	650	1005	6005	1050	6050
160	760	1006	7006	1060	7060
170	870	1007	8007	1070	8070
180	980	1008	9008	1080	9080
190	990	1009	9009	1090	9090

П р и л о ж е н і е.

4.

1 и 1	2	11 и 1	12	11 и 21	32
2 и 2	4	22 и 2	24	12 и 32	44
3 и 3	6	33 и 3	36	13 и 43	56
4 и 4	8	44 и 4	48	14 и 54	68
5 и 5	10	55 и 5	60	15 и 65	80
6 и 6	12	66 и 6	72	16 и 76	92
7 и 7	14	77 и 7	84	17 и 87	104
8 и 8	16	88 и 8	96	18 и 98	116
9 и 9	18	99 и 9	108	19 и 99	118

5.

10 и 10	20	100 и 100	200
20 и 20	40	200 и 200	400
30 и 30	60	300 и 300	600
40 и 40	80	400 и 400	800
50 и 50	100	500 и 500	1000
60 и 60	120	600 и 600	1200
70 и 70	140	700 и 700	1400
80 и 80	160	800 и 800	1600
90 и 90	180	900 и 900	1800

6.

23	34	41	53	63	71	73	81
<u>23</u>	<u>34</u>	<u>42</u>	<u>24</u>	<u>36</u>	<u>18</u>	<u>23</u>	<u>18</u>
64	68	83	77	99	89	96	99

О Т Л О Ж Е Н І Е.

7.

2	БЕЗЪ	1	Е	1	12	БЕЗЪ	11	Е	1
4	БЕЗЪ	2	С	2	24	БЕЗЪ	22	С	2
6	БЕЗЪ	3	Т	3	36	БЕЗЪ	33	Т	3
8	БЕЗЪ	4	А	4	48	БЕЗЪ	44	А	4
10	БЕЗЪ	5	Б	5	60	БЕЗЪ	55	Б	5
12	БЕЗЪ	6	В	6	72	БЕЗЪ	66	В	6
14	БЕЗЪ	7	А	7	84	БЕЗЪ	77	А	7
16	БЕЗЪ	8	Т	8	96	БЕЗЪ	88	Т	8
18	БЕЗЪ	9	Е	9	108	БЕЗЪ	99	Е	9

8.

20	БЕЗЪ	10	Е	10	200	БЕЗЪ	100	Е	100
40	БЕЗЪ	20	С	20	400	БЕЗЪ	200	С	200
60	БЕЗЪ	30	Т	30	600	БЕЗЪ	300	Т	300
80	БЕЗЪ	40	А	40	800	БЕЗЪ	400	А	400
100	БЕЗЪ	50	Б	50	1000	БЕЗЪ	500	Б	500
120	БЕЗЪ	60	В	60	1200	БЕЗЪ	600	В	600
140	БЕЗЪ	70	А	70	1400	БЕЗЪ	700	А	700
160	БЕЗЪ	80	Т	80	1600	БЕЗЪ	800	Т	800
180	БЕЗЪ	90	Е	90	1800	БЕЗЪ	900	Е	900

9.

46	68	83	77	99	89	96	99
23	34	42	24	36	18	23	18
23	34	41	53	63	71	73	81

ОУМНОЖЕНІЕ.

10.

1	по	1	1
2	по	2	4
2	по	3	6
2	по	4	8
2	по	5	10
2	по	6	12
2	по	7	14
2	по	8	16
2	по	9	18

3	по	3	9
3	по	4	12
3	по	5	15
3	по	6	18
3	по	7	21
3	по	8	24
3	по	9	27

4	по	4	16
4	по	5	20
4	по	6	24
4	по	7	28
4	по	8	32
4	по	9	36

5	по	5	25
5	по	6	30
5	по	7	35
5	по	8	40
5	по	9	45

6	по	6	36
6	по	7	42
6	по	8	48
6	по	9	54

7	по	7	49
7	по	8	56
7	по	9	63

8	по	8	64
8	по	9	72

9	по	9	81
---	----	---	----

11.

55
11
55
55
605

22
22
44
44
484

35
11
35
35
385

202
11
202
202
2222

10	по	10		100
20	по	20	П	400
20	по	30	Р	600
20	по	40	А	800
20	по	50	Б	1000
20	по	60	В	1200
20	по	70	Т	1400
20	по	80	Ъ	1600
20	по	90		1800

30	по	30	П	900
30	по	40	Р	1200
30	по	50	А	1500
30	по	60	Б	1800
30	по	70	В	2100
30	по	80	Т	2400
30	по	90	Ъ	2700

40	по	40	П	1600
40	по	50	Р	2000
40	по	60	А	2400
40	по	70	Б	2800
40	по	80	Т	3200
40	по	90	Ъ	3600

50	по	50	П	2500
50	по	60	Р	3000
50	по	70	А	3500
50	по	80	Б	4000
50	по	90	Т	4500

60	по	60	П	3600
60	по	70	Р	4200
60	по	80	А	4800
60	по	90	Б	5400

70	по	70	П	4900
70	по	80	Р	5600
70	по	90	А	6300

80	по	80	П	6400
80	по	90	Р	7200

90	по	90	П	8100
----	----	----	---	------

ДѢЛЕНІЕ.

13.

1 на 1 по 1	25 на 5 по 5
4 на 2 по 2	30 на 5 по 6
6 на 2 по 3	35 на 5 по 7
8 на 2 по 4	40 на 5 по 8
10 на 2 по 5	45 на 5 по 9
12 на 2 по 6	
14 на 2 по 7	
16 на 2 по 8	36 на 6 по 6
18 на 2 по 9	42 на 6 по 7
	48 на 6 по 8
	54 на 6 по 9
9 на 3 по 3	
12 на 3 по 4	
15 на 3 по 5	49 на 7 по 7
18 на 3 по 6	56 на 7 по 8
21 на 3 по 7	63 на 7 по 9
24 на 3 по 8	
27 на 3 по 9	
	64 на 8 по 8
16 на 4 по 4	72 на 8 по 9
20 на 4 по 5	
24 на 4 по 6	
28 на 4 по 7	81 на 9 по 9
32 на 4 по 8	
36 на 4 по 9	

14.

$$\begin{array}{r|l} 605 & 11 \\ \hline 55 & 55 \\ \hline 55 & \\ \hline 55 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 484 & 22 \\ \hline 44 & 22 \\ \hline 44 & \\ \hline 44 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 385 & 11 \\ \hline 33 & 35 \\ \hline 55 & \\ \hline 55 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 2222 & 11 \\ \hline 22 & 202 \\ \hline 22 & \\ \hline 22 & \\ \hline 0 & \end{array}$$

100 на 10 по 10
 400 на 20 по 20
 600 на 20 по 30
 800 на 20 по 40
 1000 на 20 по 50
 1200 на 20 по 60
 1400 на 20 по 70
 1600 на 20 по 80
 1800 на 20 по 90

900 на 30 по 30
 1200 на 30 по 40
 1500 на 30 по 50
 1800 на 30 по 60
 2100 на 30 по 70
 2400 на 30 по 80
 2700 на 30 по 90

1600 на 40 по 40
 2000 на 40 по 50
 2400 на 40 по 60
 2800 на 40 по 70
 3200 на 40 по 80
 3600 на 40 по 90

2500 на 50 по 50
 3000 на 50 по 60
 3500 на 50 по 70
 4000 на 50 по 80
 4500 на 50 по 90

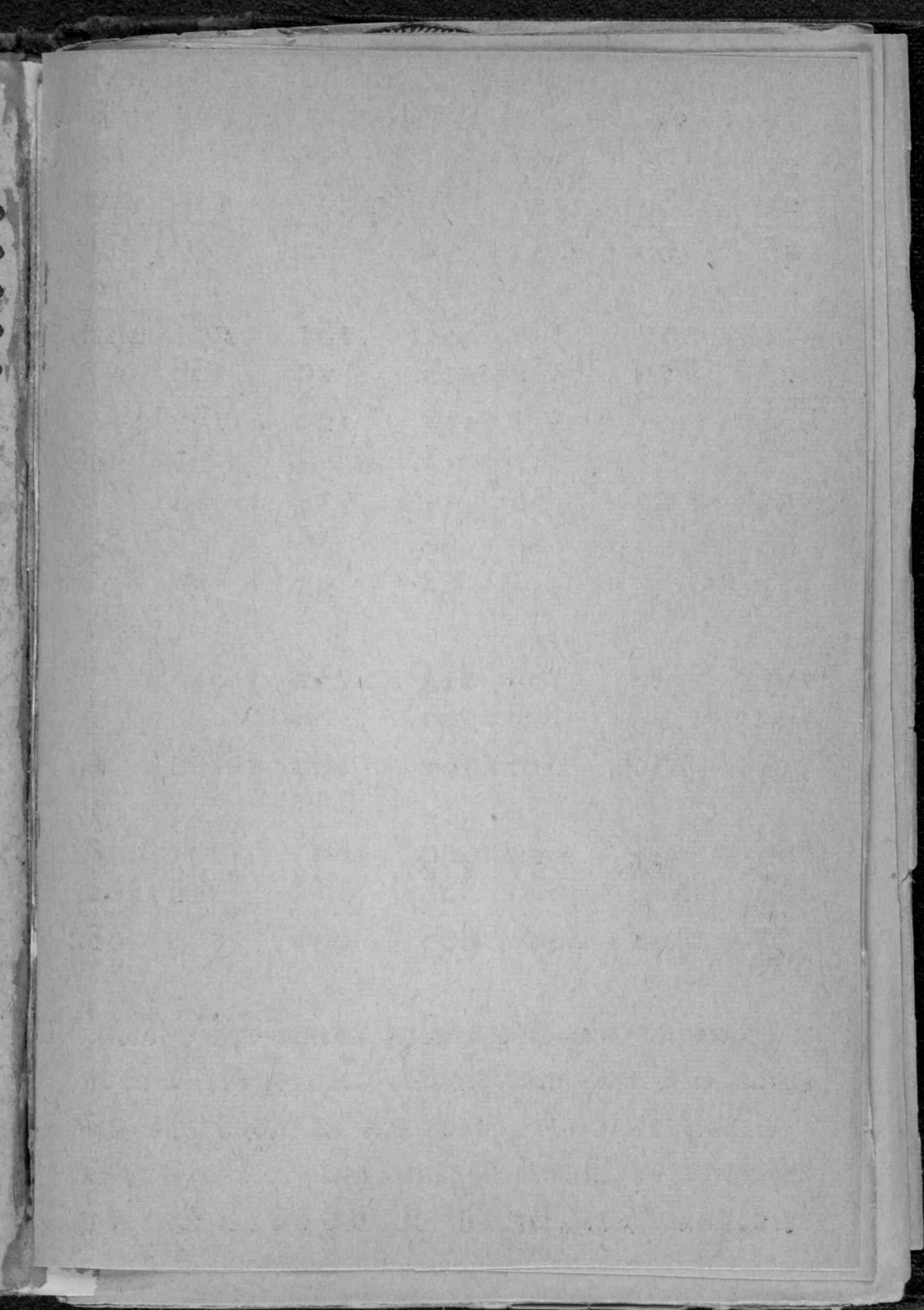
3600 на 60 по 60
 4200 на 60 по 70
 4800 на 60 по 80
 5400 на 60 по 90

4900 на 70 по 70
 5600 на 70 по 80
 6300 на 70 по 90

6400 на 80 по 80
 7200 на 80 по 90

8100 на 90 по 90

кфай -

П р и л о ж е н і е.			О т л о ж е н і е.			О у м н
22	35	47	43	65	85	105
21	30	38	21	30	38	25
<u>43</u>	<u>65</u>	<u>85</u>	<u>22</u>	<u>55</u>	<u>47</u>	<u>525</u>
						210
111	122	135	334	151	271	2625
223	29	136	223	29	136	
<u>334</u>	<u>151</u>	<u>271</u>	<u>111</u>	<u>122</u>	<u>135</u>	
						208
55	66	55	111	132	110	3
56	66	55	56	66	55	<u>624</u>
<u>111</u>	<u>132</u>	<u>110</u>	<u>55</u>	<u>66</u>	<u>55</u>	
107	166	155	214	232	310	
107	66	155	107	66	155	
<u>214</u>	<u>232</u>	<u>310</u>	<u>107</u>	<u>166</u>	<u>155</u>	66
						77
666	666	666	999	1000	1001	462
333	334	335	333	334	335	462
<u>999</u>	<u>1000</u>	<u>1001</u>	<u>666</u>	<u>666</u>	<u>666</u>	<u>5082</u>

Цѣна полагамы на тѣзи книга трѣ гроша. Но
ѣднѣ, а който пѣтдесѣтъ, сѣсъ ѡсмь, а който зѣ

Намѣратъ сѣ тѣзи книги на Бѣкѣрѣшъ при Гос
зарсна-та казѣ на Казанъ при Господина Хаѣи Л
господина ВАСИЛІА И. НѢНОВИЧА, въ Брац

МНОЖЕНІЕ.

$$\begin{array}{r} 206 \\ 20 \\ \hline 4120 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 505 \\ 20 \\ \hline 1010 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2625 \\ 25 \\ \hline 125 \\ 125 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ \hline 105 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4120 \\ 40 \\ \hline 120 \\ 120 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 1010 \\ 10 \\ \hline 10 \\ 10 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ 25 \\ \hline 125 \\ 50 \\ \hline 625 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 55 \\ 55 \\ \hline 275 \\ 275 \\ \hline 3025 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 624 \\ 6 \\ \hline 24 \\ 24 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ \hline 208 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 625 \\ 50 \\ \hline 125 \\ 125 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ \hline 25 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3025 \\ 275 \\ \hline 275 \\ 275 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 55 \\ \hline 55 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 88 \\ 25 \\ \hline 440 \\ 176 \\ \hline 2200 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 99 \\ 99 \\ \hline 891 \\ 891 \\ \hline 9801 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5082 \\ 462 \\ \hline 462 \\ 462 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 77 \\ \hline 66 \end{array}$$

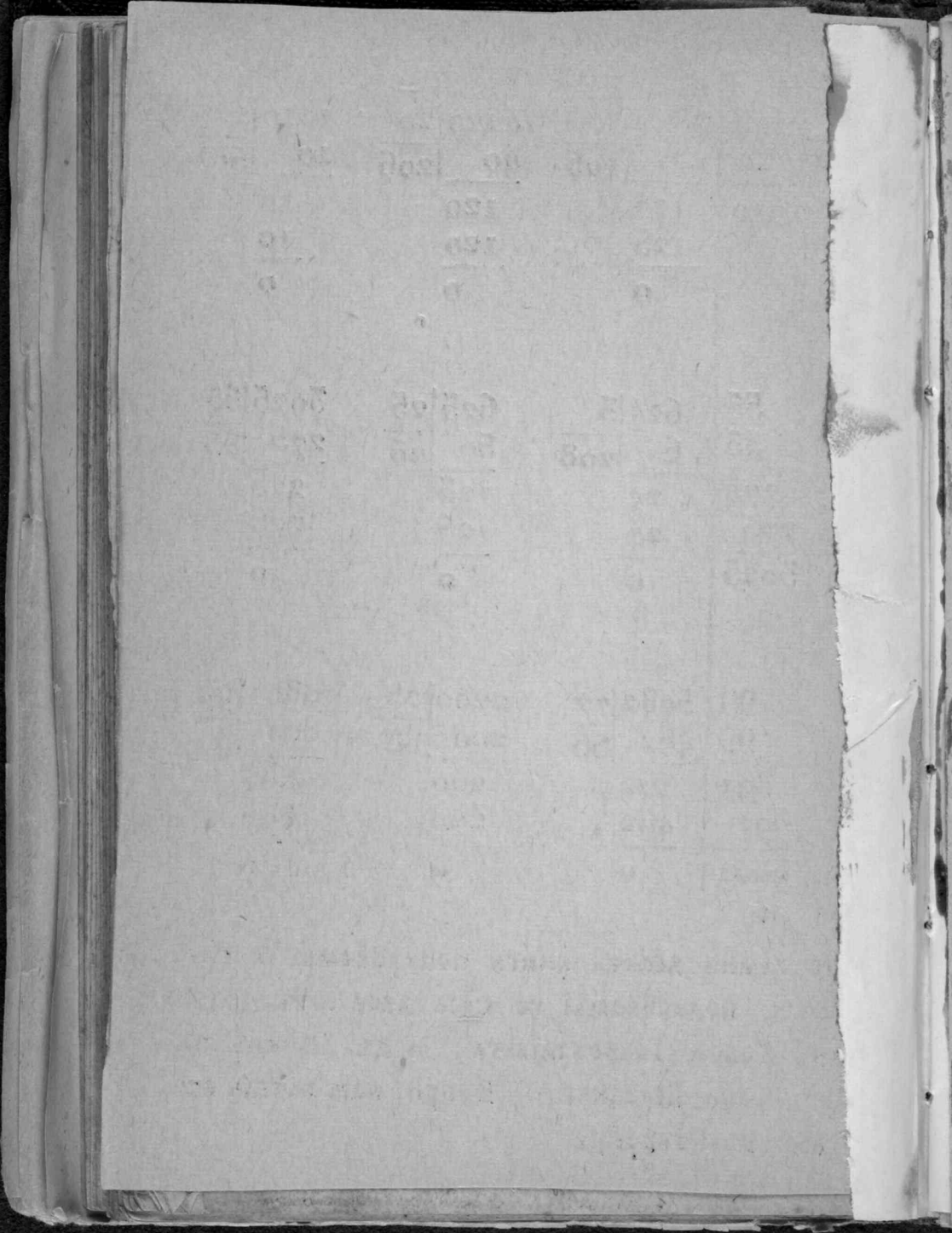
$$\begin{array}{r} 2200 \\ 200 \\ \hline 200 \\ 200 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 \\ \hline 88 \end{array}$$

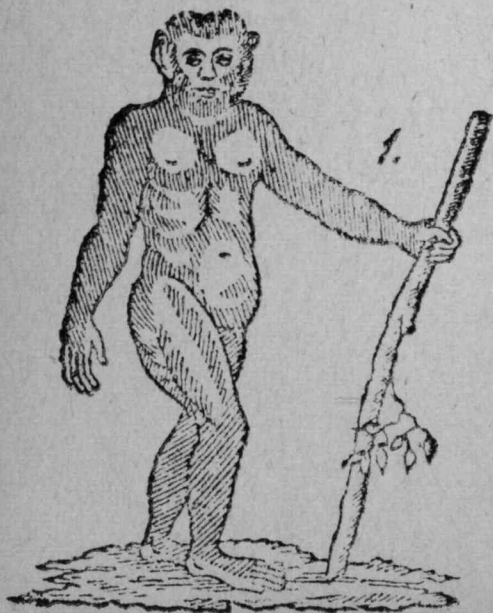
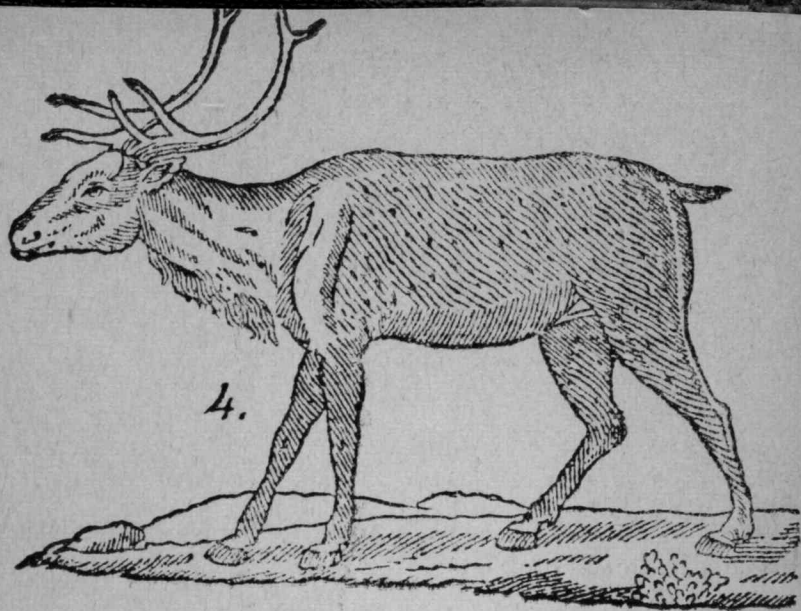
$$\begin{array}{r} 9801 \\ 891 \\ \hline 891 \\ 891 \\ \hline 0 \end{array}$$

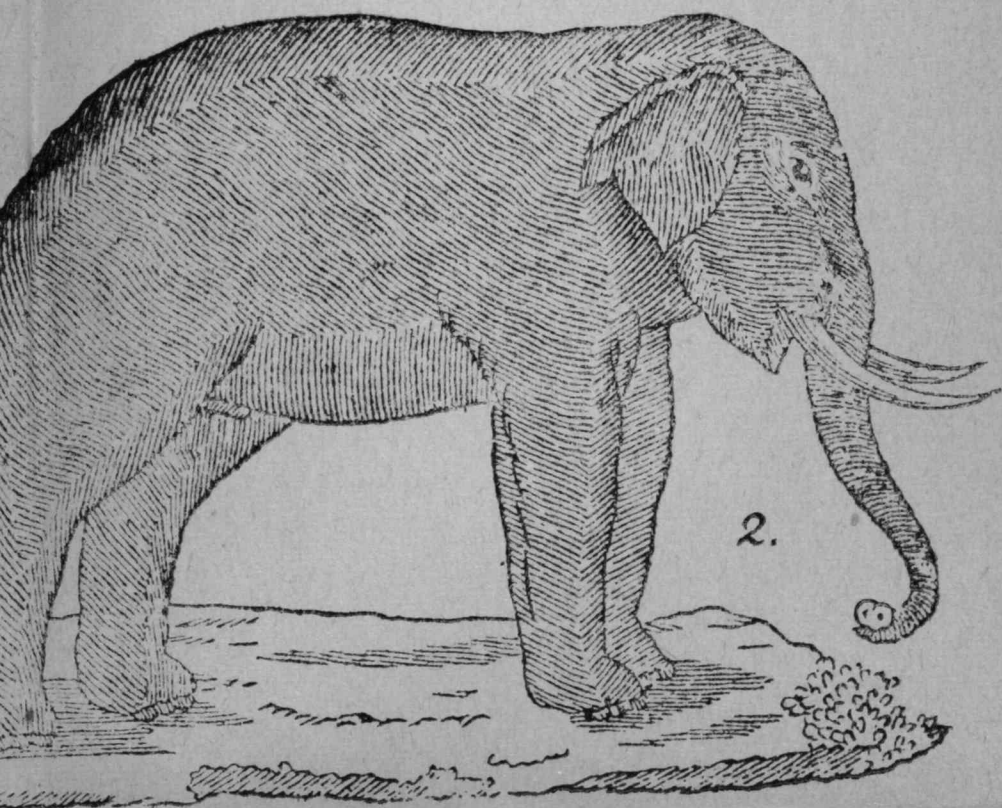
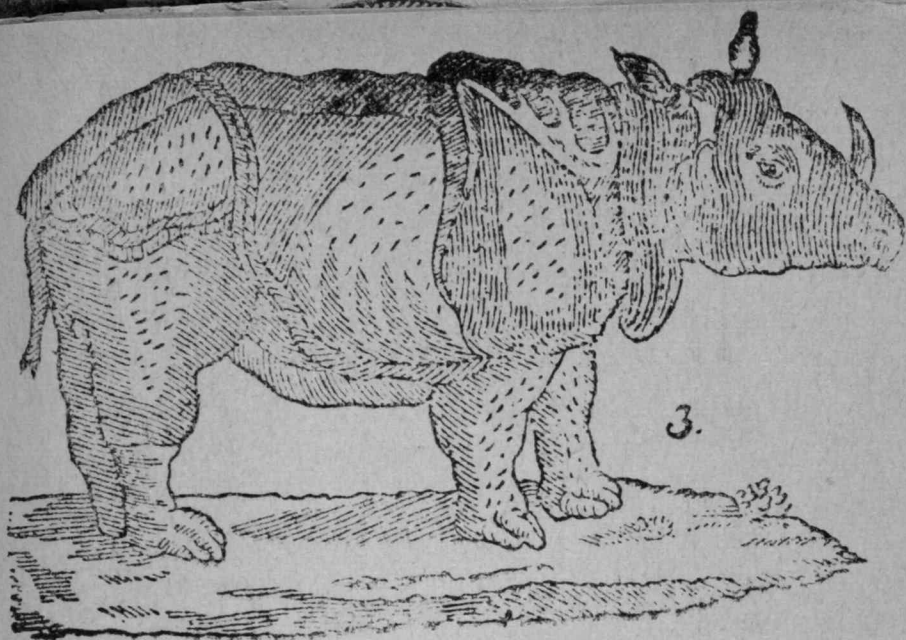
$$\begin{array}{r} 99 \\ \hline 99 \end{array}$$

Но който зѣмни дѣсѣть кни́ги подарѣваемы го сѣсѣ
 зѣмни сто, подарѣваемы го сѣсѣ двѣдѣсѣть.
 Господина Дѣбра Гѣброваліа-та, и въ Османъ па
 Ладанаса Хаѣи Кѣровича. И при настоятелѣ аты
 рашѣи или въ Бѣкѣрѣи.

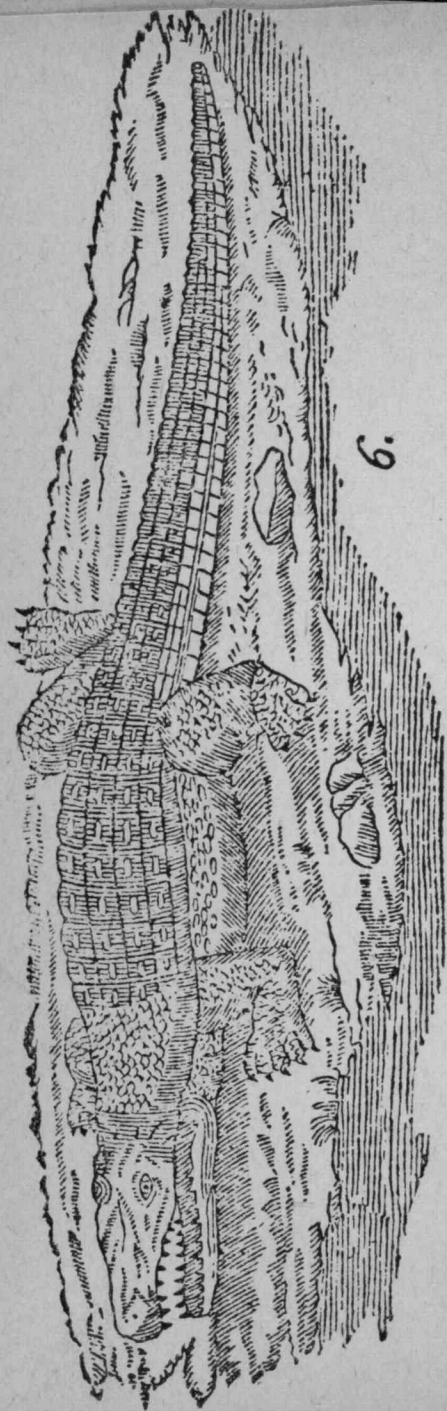

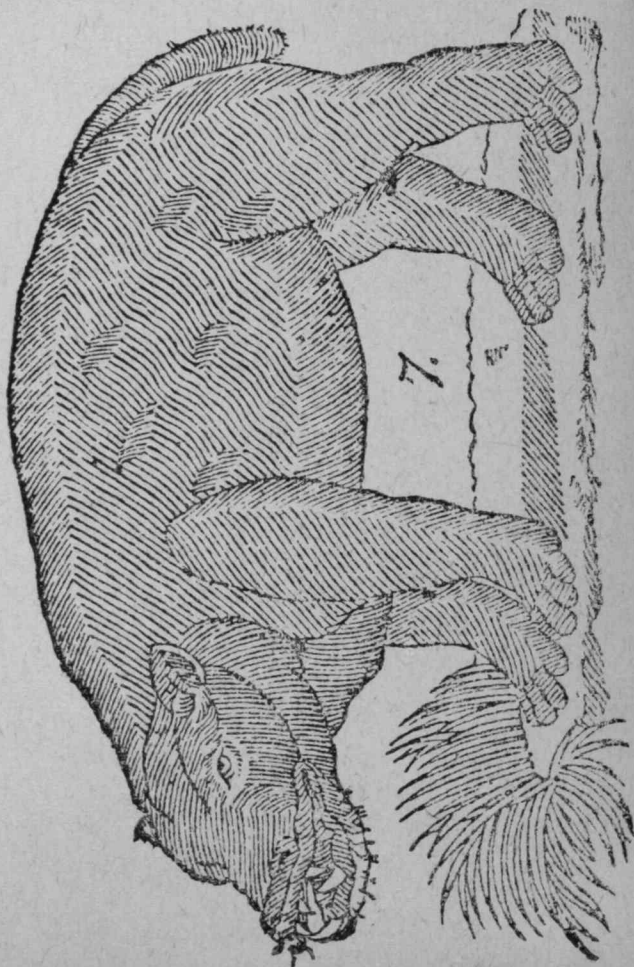
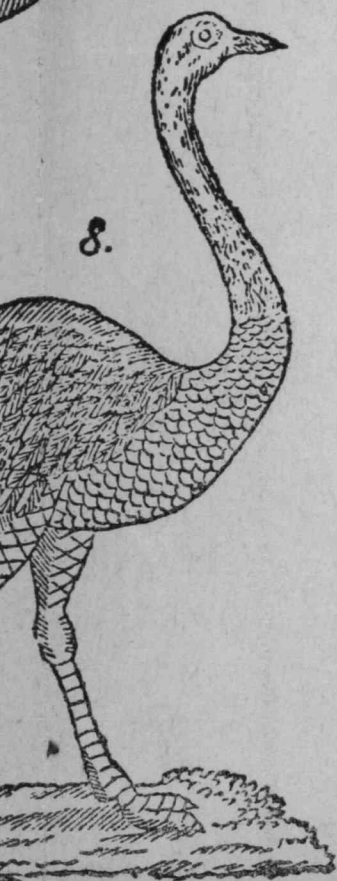

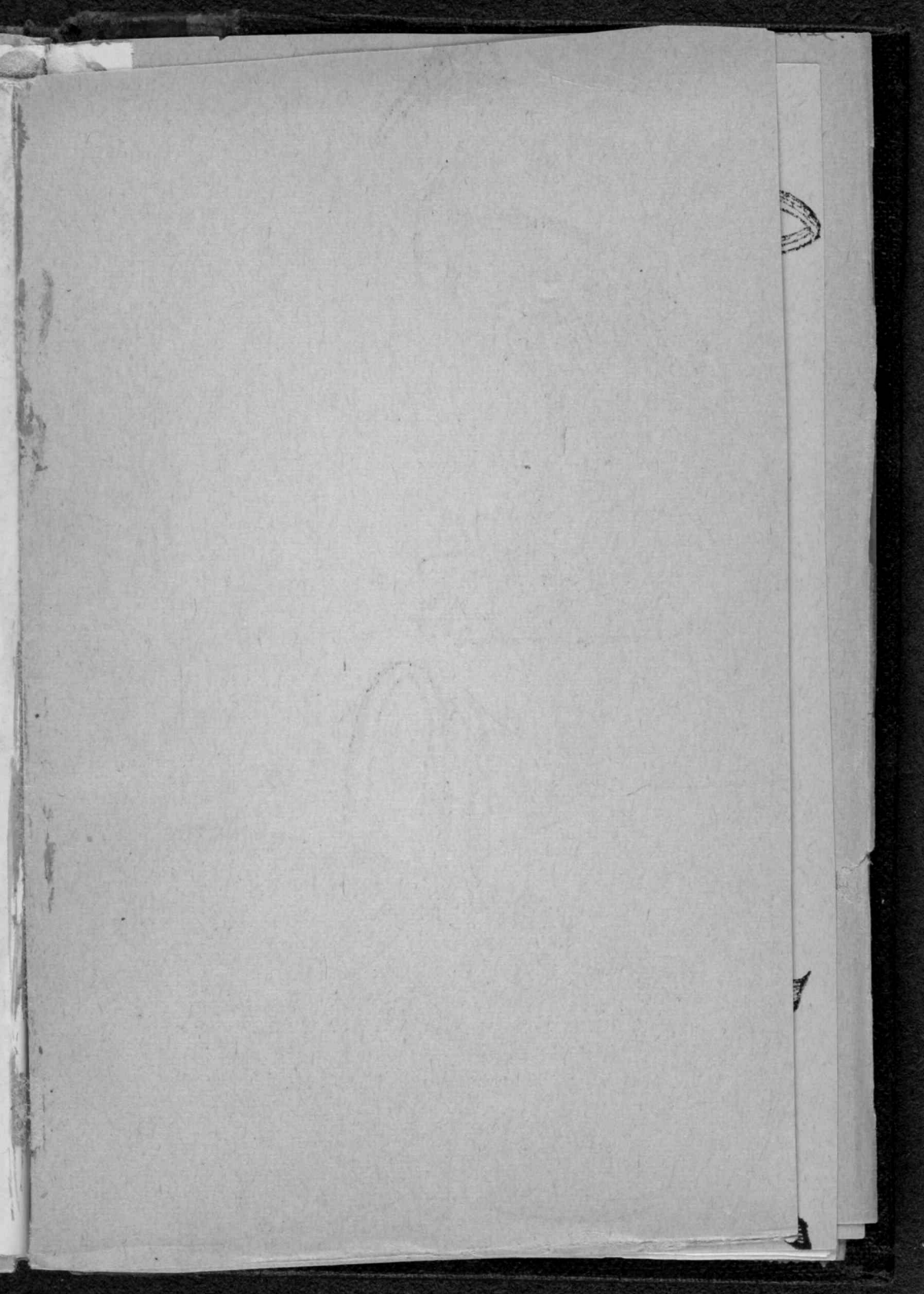

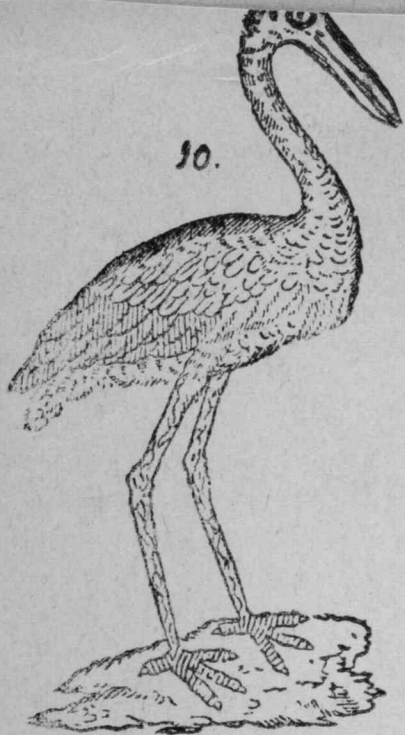

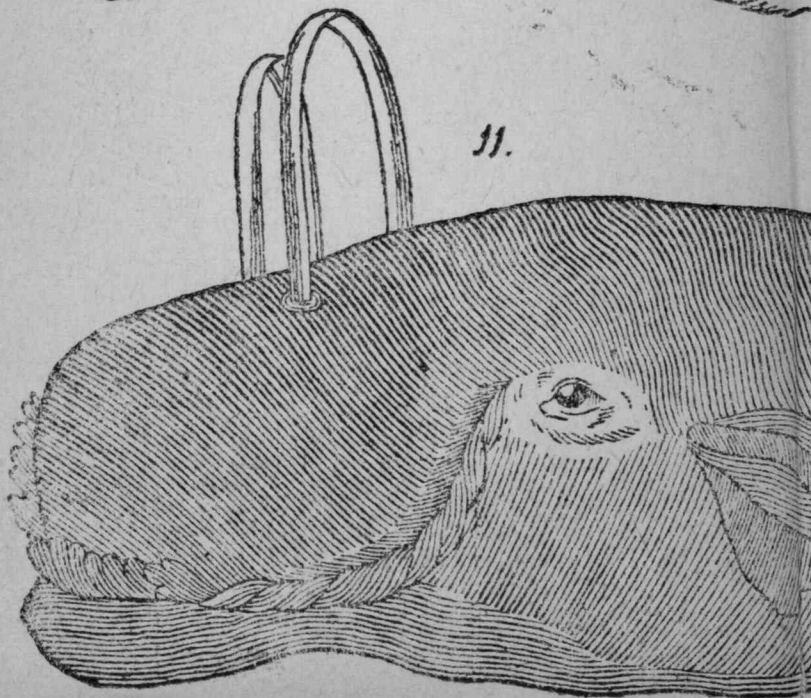

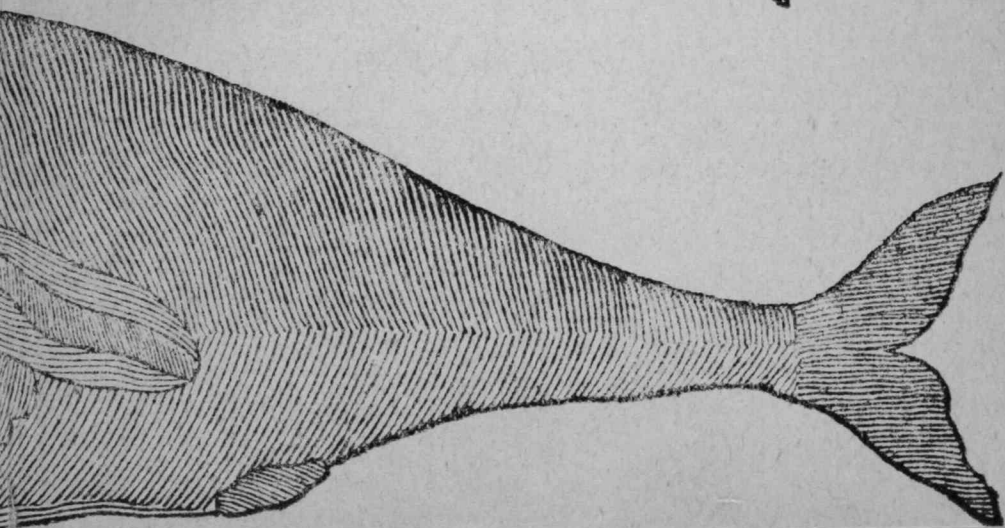
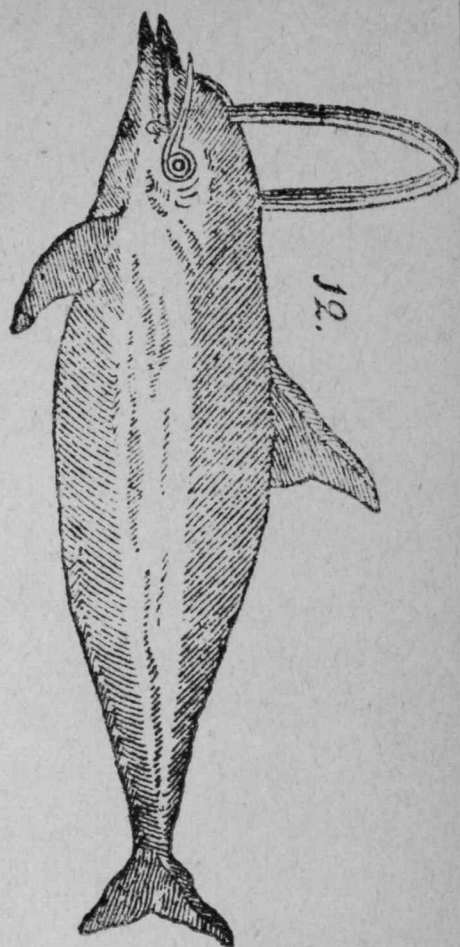

10.

11.

ЛЮБЕЗНЫ ЕДНОРОДНЫ!

МНОГѢ ПОХВАЛНО Ё ОУСЕРДІЕ-ТО НА ЕДНОГѢ
 ЛЮБОРОДНАГѢ, СЪ КОЕТО ИЩЕ ДА ПОКАЖЕ
 ТОЙ НА НЕГОВЪТЪ СИ РОДЪ КАКЪ ЖЕЛДЕ ОБЩО-
 ТО ДОБРО, А НЕ ЧИ САМО ЗА СЕБА СИ ГЛѢДА,
 ЗАТО ВСАКІЙ ИМА ТАЗИ ДОЛЖНОСТЪ, КОЙ КАКЪ
 МОЖЕ, ТАИ ДА СТВОРИ. ПОХВАЛНИ СЯ ГОСП ХА-
 ЇОРДАНЪ ХА ГЕНОВИЧЪ, И ГОСП. ВАСИЛІЙ
 М. НЕНОВИЧЪ ЗАЩО ПРИЕХА ТАГОТЪ-ТА ДА БЪ-
 ДАТЪ ЕПІТРОПИ ШТЪ СТРАНА НАШЕГѢ НАРОДА ЗА
 ДА НАСТОЯТЪ ТОЛЬКОЗИ ЗА ПРЕТОЛКОВАНІЕ-ТО
 НОВАГѢ ЗАВѢТА (ЕВАНГЕЛІЕ, АПОСТОЛЪ, И АПО-
 КАЛИПСИСЪ) КОЛЬКОТО И ЗА ДРУГИ ПОЛЕЗНИ КНИГИ
 НА НАШІ-АТЪ ПРОСТЪ ЯЗЫКЪ ДА СЯ ТУПАРАТЪ.
 Но не сѣ малко похвални и оны, които на-
 рѣдиха тѣхъ за ЕПІТРОПЫ НА ЕДНА ТАКВАЗИ
 СВАТА РАБОТА, ЗАЩО СЪ ВРЕМЯ МОЖЕ МНОГО
 ДОБРО ДА СЛѢДВА ШТЪ ТОВА. КОЛЬКО ВЪЗНЕСЕ
 И СРАМЪ ДОКАРВА НА НАШІ-АТЪ НАРОДЪ ЕДИНЪ
 ЛОШЕВЪ ПРЕВОДЪ, КАКАВЪТО ОНЪ, ДѢТО ГО ПРО-
 ВОДИ АРХЪ ТЕОД. ВЪ ПЕТЕРБУРГЪ НА БИБЛЕЙСКО-
 ТО ОБЩЕСТВО, ЗА КОГѢТО И НАШИ-ТѢ ПИСАХА
 ТАМЪ, И СЯ ПРИМОЛИХА ДА НАРѢДАТЪ ОУЧЕНИ
 ЛЮДИ ДА ГО ПРИГЛѢДАТЪ, И ДА ГО ПОПРАВЯТЪ, ДА
 БЪ СТАНАЛЪ ДОБАРЪ, ДА РАЗУМѢВА ВСАКІЙ БОЛ-
 ГАРИНЪ.

гаринъ. Должность ѿмамы, който позна-
ваемы колька польза доносе едно таквози
нѣщо. да возблагадаремы всакоги на тѣзи
ѿпѣтропы, и часту да ги подканемы съ пи-
ема, като да ѿмъ возвдѣмъ оусѣраѣе-то,
и ѿт всаки градь мѡжемъ да пишемъ къ нѣхъ
колко книги ѿт Нѡвы-атъ Завѣтъ трѣбватъ,
чи да ѿматъ грьжа да провадатъ.

Тѣзи ѿпѣтропи настоѣватъ за подѡлни-
тѣ книги да сѣ тупарѣтъ на нѡшъ ѡзыкъ
както хорѡтвваемы, който ѿнда ѿше да
бѣди спомошвоватѣль или стицатѣль (сун-
дромитѣс) нѣка ѿви, да мѡ сѣ пише ѿма-то
въ книги-тѣ.

„Свѡщенное цѣтѡвѣрѣнѣе, собрѣно ѿт
вѣтхѣ-атъ и нѡвы-атъ Завѣтъ.

„Дезѣконъ малкѣй на 4. ѡзыцы: Болгарски,
Грѣчески, Влѡшки, и Рѡссѣйски. тѣй направинъ
като да мѡже всакѣй сѡмъ, и безъ дѡскалъ,
да наѡчи който ѡзыкъ щѣ ѿт тѣзи.

„Грамматическа ѣтѡмологѣа на тѣзи 4.
ѡзыцы.

„Катѣхис на нѡша православна вѣра.

„Свѡщеннаѣ ѣсторѣа, заради дѣца-та.

„Грамматѣка Болгарска.

ѿма

Има ꙗ́ще дрѹги недописани кни́ги, които
кога сѧ свѣршатъ, тогази щѧтъ ѡбѣ ави е́пи-
тропы-тѣ. Ѻбръќѡхасѧ нѣкѣи люборо́д-
ны да провѡдѧтъ бо́лгарска-та ꙗ́сторѣѧ и
дрѹги полѣзны кни́ги да сѧ тѹпарѧтъ.
Бо́йто и́ндѣ има въ ра́цѣ-тѣ си рѹкопи́сны
кни́ги, нѣка ги провѡди къ е́пи́тропы-тѣ да
нащоѧтъ да сѧ тѹпарѧтъ. ꙗ́ който мо́же да
сочини́ и́ли да преведе́, нѣка сѧ пока́же къ
нихъ. И́ли който знае́ гдѣ рѹкопи́сна кни́-
га, нѣка ꙗ́ препи́ше чи да ꙗ́ провѡди въ
Брашо́в, и́ли да ꙗ́ви на е́пи́тропы-тѣ, да
пи́шатъ та́мъ гдѣто сѧ намира да ꙗ́ дове́-
ѧтъ. Тре́бова да сѧ си́лемъ ко́лько ѣ воз-
мо́жно да сѧ шамбо́сѧтъ до́ста кни́ги на
нашѣ-ѧтъ ꙗ́зыкъ за наѹче́нѣе-то на́шаго
наро́да, защо́ стѣ́га какъ сѧ намира ѡ́т
то́лькози вре́мѧ въ темно́та безъ наѹка. Да
даде́ бо́гъ! да сѧ разпосѣ́е о́у́сѣрдѣе-то и
ревностъ-ѧ на си́чкѣ-тѣ на́ши еднопле-
ме́нницѣ; и да сѧ о́умножи наѹка-ѧ въ
на́ше-то о́течество. Мно́го полѣзно ѣ ко-
га о́учимъ пе́рвомъ на́шѣ-ѧтъ ꙗ́зыкъ съ грам-
матѣ́чески правила, чи́ послѣ́ дрѹги ꙗ́зыкъ.

Кратко писмо́ за о́ныѣ, които щѧтъ
да пи́шатъ къ е́пи́тропы-тѣ:

Мило-

Милостивы попечители!

Благородны Господіе!

Госп. Хѣ: Іордане Хѣ: Гѣновичъ!

и Госп. Василіе Н. Нѣновичъ!

Похвална ѣ ваша-та рѣвность, коѣто имате за добро-то нашегѡ Народа, и любов-атъ вы кѣмто негѡ ѣ извѣстни. Да даде Богъ! да сѣ оумножи ваше-то оусердіе за обща-та полѣза. Молимъ васъ и мы, да имате попечѣніе колько ѣ возможно за добро-то нашихъ соотѣчественниковъ и совратій, да бѣдите посредственницы на все то, коѣто приносыва полѣзность на наши-тѣ Болгары, и епітропы совершенны сѣсъ всѣмъ волномощъ и власть на тази свѣта работа, да створите какъ Богъ въ навчи за общо-то добро, и такъ мы вѣстѣ камы благодарны и дожны на ваше-то оусердно славженіе, и въ почитаваемы за добродѣлатели нашегѡ народа.

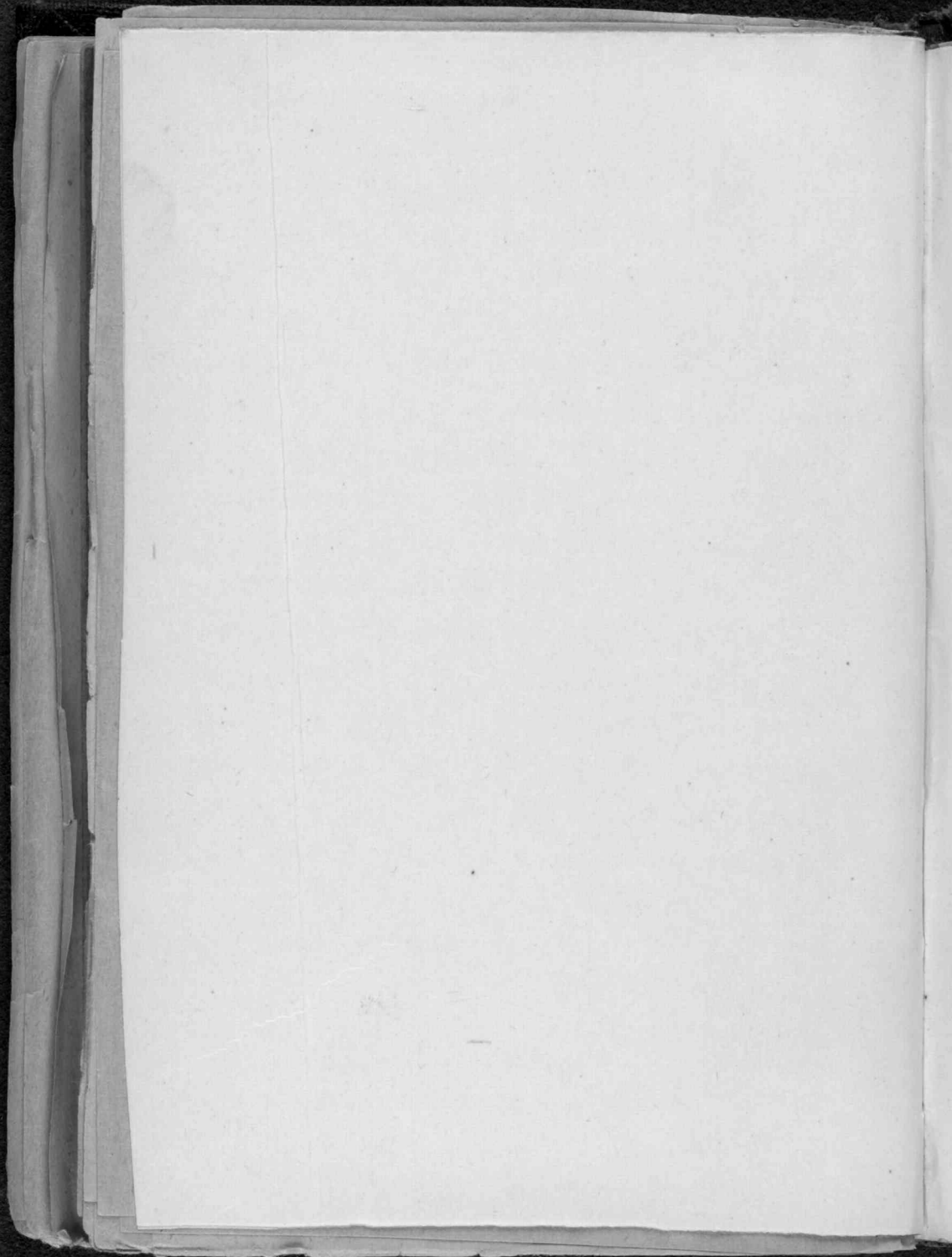
Благосклонны

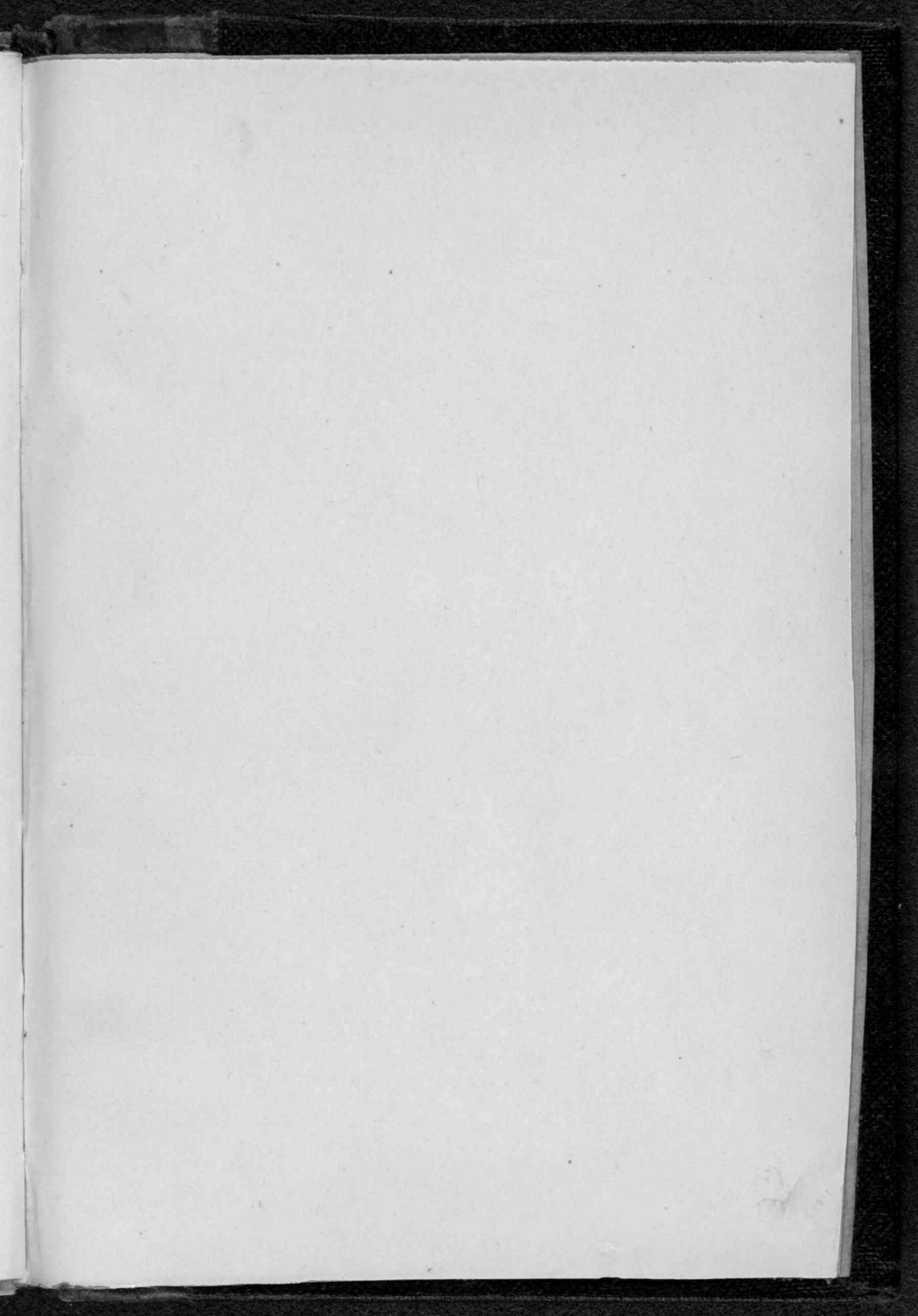
и покорны.

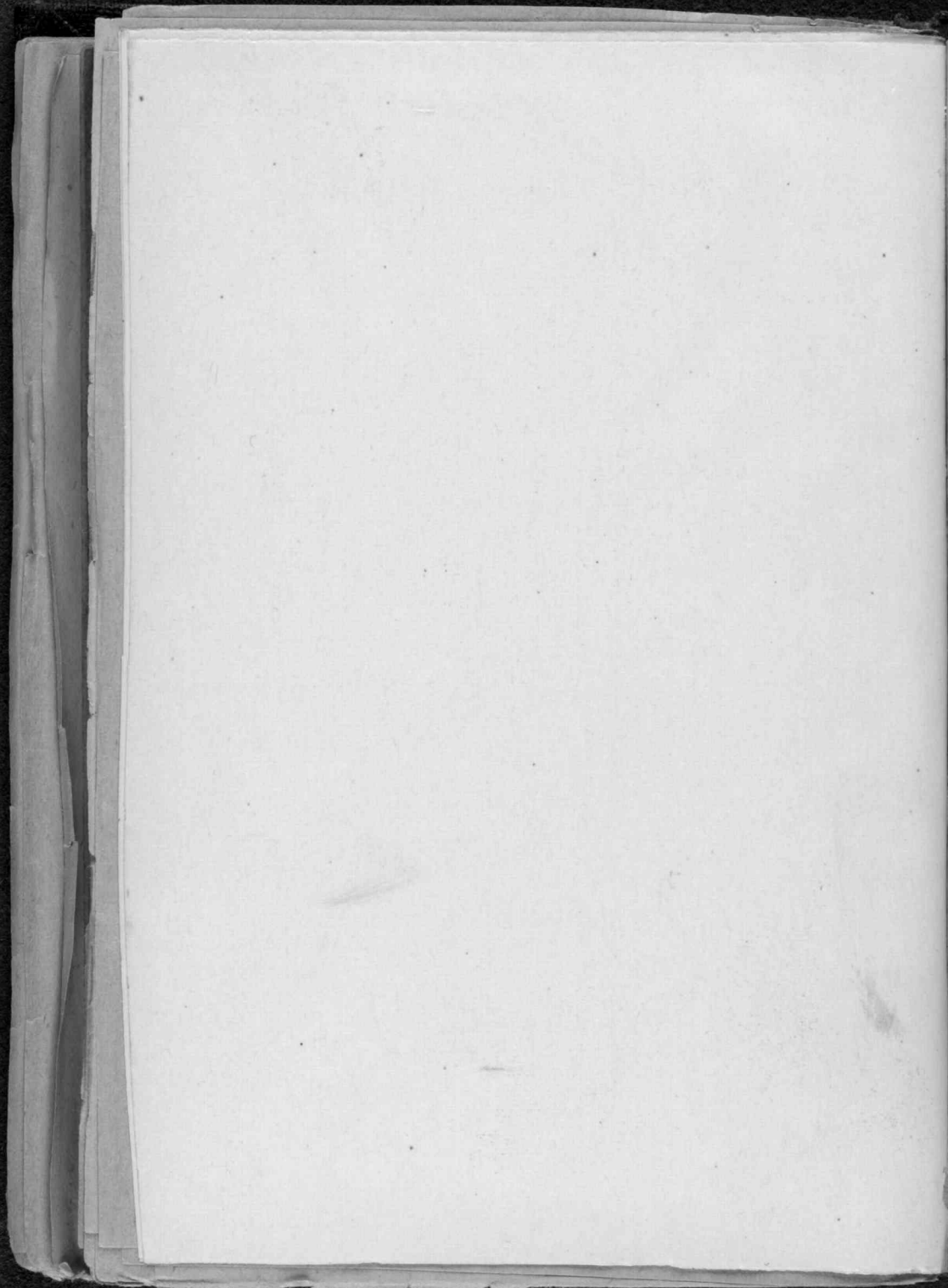
Мола оучители-тѣ да поправатъ съ перѡ-то гдѣ видѣтъ погрѣшеніѣмъ въ тѣпѣрѣ атъ въ тѣмъ вѣщѣ, като да читѣтъ дѣца-та покрѣ-

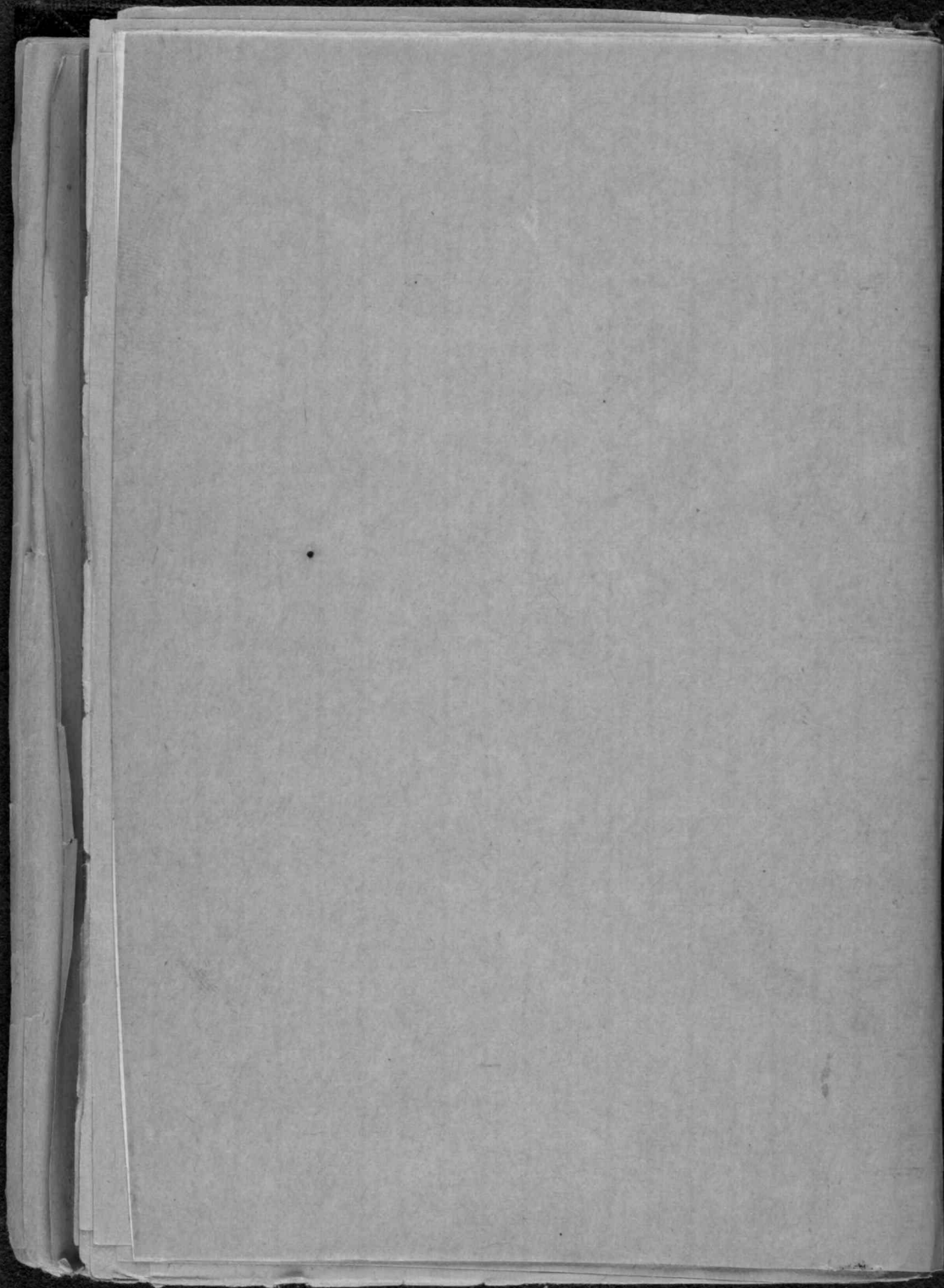

BERON, PETŮR.

"Bukvar' s razlichny poucheniā.

1824.

PG 837

.B365

1824

Rare Bk

Coll

RLA:sh 23 Apr 76.

